

రక్తజ్వాల

రెండవ భాగము

మొదటి ప్రకరణము.

శాంత వాఙ్మూలము.

వేంకటేశ్వరుని వాఙ్మూలము పూర్తియైన తరువాత, శాంత పిలువబడెను. ఆమె, భీతినందిన మొగముతోడను, తొట్టునడుచుండిన పాదములతోడను, వచ్చి నిలువబడెను. ఆమె వివరీతభయసంపన్న సితిని గాంచి యచ్చటనున్న వారందఱును జాలివడిరి. ప్రభుత్వస్వామి వాడి సకరుణముగ నామెను గాంచి యిట్లనియెను.

“అమ్మా! సహజముగ బలహీనవును, భీతచిత్తవును అగు నిన్ను చాల శ్రమపెట్టి యీస్థలమునకు బిలువనంపి, నీ సాక్ష్యమును కోరి శ్రమపెట్టవలసికందులకు మేము చాల విచారపడుచున్నాము. ఐనను ఈకార్యము మా కనివార్య మగుటచే నిట్లు గావింపవలసివచ్చినది. చౌదరిగారి హత్యాసందర్భములు మిగులనభేద్యములై నుండినట్లవలన, తగినంత సాక్ష్యమును విచారించిన యెడల ఎవరిసాక్ష్యమువలనైన కొంతరహస్యము భేదింపబడంగల దేమోయను నాశతోనున్నాము కావున మీకు తెలిసిన విషయములను దాచుకొండ మా కెత్తగిన వేరే చున్నాము.”

శాంత—అచ్చటచ్చట లోకము చెప్పుకొనుచున్న మాటలు నినుట తప్ప నా కీవిషయ మేమియు దెలియదు.

న్యాయ—చౌదరిగారు హత్యచేయబడినమాట మీ కెప్పుడు తెలిసినది?

శాం—శనివారమునాటి యుదయమున నత్తవతి స్వయంబుగ నావద్దకు వచ్చి తనమనమామ హత్యచేయబడెనని చెప్పనంతవఱకు నా కేమియుఁ దెలియదు.

న్యాయ—అంతకు పూర్వమందు మీరీవార్తను లేకమైనవినలేదా?

శాం—నే నెట్లు వినఁగలను? అంతనఱకు ను నేను నా శిష్యు నుండి లేననైవలేదే?

న్యాయ—అప్పుడెన్నిగంటలైనది?

శాం—సుమారు తొమ్మిదిగంటలు దాటియుండును?

న్యాయ—మీరు ప్రతిదినమును అంతి ప్రొద్దెక్కి పదకొని ద్రించు నేయుండురా? లేకఆదిసముమాత్రమే ప్రదేయటకు ప్రొద్దెక్కినా?

శాం—ఆదినమున మాత్రమే యంతి ప్రొద్దెక్కిను.

న్యాయ—అందులకేమైన కారణము గలదా?

శాం—ఆ పూర్వపురాతని నాకు సరిగ నిద్ర సోపాపుటనే కారణము.

న్యాయ—పూర్వపురాతని మీ కేల సరిగ నిద్రలేదు?

శాం—నిద్రలేటలేదు. అంతేకారణము!

న్యాయ—అంతే కారణమా? మీ రెచ్చటికైన సరిగియుంటిరా?

శాం—ఎచ్చటికేగుదును? నాకెచ్చటికేగవలసిన పనులు లేవు.

న్యాయ—శుక్రవారమునాటి సాయంత్రము మీరును వేంకటేశ్వరి గావుగారును కలసి యెచ్చటికైన వాహ్యాని కరుగఁ దలంచుచుంటిరా?

శాం—ఔను. తలంచుచుంటిమి.

న్యాయ—తుదకు వెళ్ళితిరా?

శాం—లేదు.

న్యాయ—ఏల వెళ్ళలేదు?

శాం—ఆసమయమున నాతిండు వేంకటవిమోద నగుగఁగించి

యుండెను.

న్యాయ—వేంకటవిమోదనసగా - లక్ష్మీనగరమునకా?

శాం—ఏమో—నాకు తెలియదు.

న్యాయ—అమ్మా! మీరు నన్ను మోసగింపఁదలంచి అబద్ధమాడుచున్నారు. అతఁ డెచ్చటి కేగెనో మీరు బాగుగ నెఱింగియుంటిరి! మీరును

శాం—నేనా?—ఆయన పోబడి నెఱుఁగుదునా? అబద్ధము! సర్వాబద్ధము!

న్యాయ—కాదు. అబద్ధ మెన్నడునుకాదు. మీరు వేంకటేశ్వర భావుగా రెచ్చటి కరిగినదియు నెఱింగియుండుట మాత్రమేకాక ఆయనను రహస్యముగ నెంబడించికూడ చుంటిరి. ఆయన యేమిచేసెనో దాని నెల్ల తెలిసికొనియుంటిరి!

శాం—మీరు కేవల మన్వతాలాపముల నాడుచున్నారు! అసహాయనకు నానుదానినైన నాపై సభాతకల్పనలను గావించుచున్నారు. ఇది మంతయు కల్పనకథ- ప్రమాణరహితమైన పుక్కిటి పురాణము! ఇట్లు చెప్పటవలన మీ యుద్దేశమేమి?

న్యాయ—మీరు ఊరక లేనిపోని గొందఱిగోళముచేయుచు బుకాయించి తప్పించుకొనఁ జూచినందువలన లాభమేమియునులేదు. ఇనియన్నియు ప్రమాణరహితములని మీరు తలంచినట్లున్నారు. కాని అది వట్టిభవ—నాదలుకల కన్నిటికీ, కావలసివన్ని ప్రమాణములు గలవు! మీరు రహస్యమును దాచినందువలన లేనిప్రమాదమును స్వయముగ దెచ్చుకొందురు. ఇప్పటికి మేమి యభయోగమునకు నెంబడించిన సాక్షులను చాలమందిని విచారించితిమి. అందరును సత్యమును వచించిరి. మీరుమాత్రము దాచినందువలన నేమి లాభము! మీరు సత్యమును దాచుటకు ప్రయత్నించినందువలన, నిర్దోషియగు మీనన్ని పితబంధువుఁ డొకఁడు నిష్కారణముగ నురికరింపఁబడుచు. అప్పుడు మీరు పొందు పశ్చాత్తాపమువలన నెట్టిశుభమును గలుగజోదు. ఎఱింగినంతవఱకు — చూచినంతవఱకు—సత్యమును వక్కాణింతురేని, మేము నిజమైన హంతకుని గన్గొని నిష్కపరాధులపైనుండి నేరమును తొలగింపఁగలము. ఆలోచించుకొని, నిజమైనసంగతుల నెఱిగింపుడు,

న్యాయవాది ప్రయోగించిన యీదారుణాస్త్రము శాంతపై బాగుగ పనిచేసెను. ఆమె యీతని పలుకులు విని గడగడ వణకి పోయెను. ఆమె యీవేగముతో,

“ఎవరు? ఎవ రురికింబమున కెక్కింపఁబడుదురు? నా బంధువుఁ డగు నానిర్దోషి యెవ్వఁడు?” అని యడిగెను.

న్యాయవాది—ఆ నిర్దోషులెవ్వరని యడుగుచున్నారా? మీ సోదరుఁ డగు నాధమునికావచ్చును, వేంకటేశ్వరరావు కావచ్చును. లేక ఇరు వురును కావచ్చును.

శాంత—(గద్గడఁజూచి స్వరమున) అన్యాయము! వారేమియు నెఱుంగరు! వారు దోచుకులుకారు! వారు నిష్కారణముగ నురి కంబమున కెక్కిదురా? ఇందులకు ప్రతిహతములేదా?

న్యాయవాది—అందులకు ప్రతిహతముగలదు అది మీసాక్ష్యముపై నాధారపడియుండును. మీ రెంత నిజమైన వర్తమానమును మాకెఱి గింతురో అంతనులభముగ వారిపైగల హత్యాద్రోహము తొలగింప బడఁగలదు.

శాంత యీపలుకులను విని మొగమునకు చేలాంచలమునడ్డము చేసికొని బోలిన శోకింపఁదొడఁగెను. ఆమెసితినిఁగాంచి యందఱును జూచివడిరి. అనమయమున, వేంకటేశ్వరరావులేచి, వినయముతో, న్యాయవాదినిఁ గాంచి

“అయ్యా! శాంతను మీరు నిర్నిమిత్తముగ శ్రమపెట్టి నందు వలనఁ బ్రయోజనమేమి? ఆమె కేమియుఁదెలియదు. ఇంతటితో వదలి వేళిన శ్రేయముగ నుండును.” అనిపలికెను.

న్యాయవాది—మీరు కూర్చుండుడు. శాంత యన్నివిషయముల నెఱుంగును. ఆమె తననోటనే—నర్వవృత్తాంతము నెఱిగింపఁగలదు. కొంచె మామెఱిగింపఁగలదు. శ్రమయునుననుట నిజమే. కాని ఆమె యూరక శ్రమ పడుట అవివేకము, నిజమును వెల్లడించినందువలనఁ గలుగు నష్టమేమి?

అనతికాలములోనే శాంత, దుఃఖమునుండి తేప్పరిల్లెను. ఆమె కన్నులు దుడ్డుచుకొని ప్రశాంతస్వరమున, “అయ్యా! నేను నిజము

వచ్చించినయెడల నాబంధువులు శిక్షనుండి తప్పింపబడునురా? అని యడిగెను.

న్యాయ—ఏలతప్పింపబడదు? నిశ్చయముగ తప్పింపబడుదురు.

శాం—అట్లయిన మీ ప్రశ్నలన్నిటికి నదు తరములనిచ్చెదను

న్యాయ—ఆసాయంత్రము వేంకటేశ్వరరావు మిమ్మువిడిచి పోయినవిదజ మీ రేమి చేసితిరి!

శాం—ఆయన నన్ను విడిచి వెళ్లుచుండగా, జేబులోని యొక చిన్నచీటి కిగ్గిందబడెను. ఆసమయమునం దాతడు తనచేతిరుమాలును దీసి మొగము తుడుచుకొనుచుండగా కిగ్గిందబడినది. కాని యాయన దానిని గమనింపకుండగనే వెడలిపోయెను. తరువాత నేను దానిని దీసి చదివి యాశ్చర్యపడితిని. అచీటి వేంకటేశ్వరుని సత్యవతిచే వ్రాయబడియుండెను. ఒకానొక ముఖ్యమైన రహస్యవిషయమును తా నాతనితో ప్రసంగింపవలచియుండెనుగనుక ఆసాయంకాలము తప్పక తన్నువచ్చి కలసికొమ్మని యామెవ్రాసినది. నాయన్నను ప్రేమించి ఆయనను చేపట్టదలచిన సత్యవతి—వేంకటేశ్వరునితో రహస్యముగ నాసాయంకాలమునం దేమి సంభాషించునో తెలిసికొనవలయునను సూహల ముదయింపగా, నేనును ఆయన ననుగమించి, చౌదరిగారి యింటికి,బోయితిని. అప్పుడు గాలియు వానయు వచ్చుటసంభవించెను. ఉపవనమునందలి డాబాయింటిలోని ముందరిభాగమున వారు సంభాషించుచుండగా, వెనుకభాగమునుండి నేను హఠాత్ సంభాషణమునందలి ప్రత్యంశమును, ఆలకించితిని.

న్యాయ—మీ రేమి యాలకించితిరో దాని నంశము, నెమ్మదిగా జాపకముచేసికొని నాు చెప్పంగలరా?

శాం—మొత్తముమీద వారు ప్రసంగించిన ప్రత్యంశమును, నాసోదరుని గుఱించియే యెయుండెను.

న్యాయ—ఆయంశము లేవో మాకు విపులముగా తెలుపవలెను.

శాం—అంతకుపూర్వమే నాయన్న సత్యవతి కొక లేఖ వ్రాసి, యుండెను. తన్ను వివాహమాడుటకు సత్యవతి యభిలషించినయెడల,

ఇంటియందు బహిరంగ వివాహము జలుగుటకు మేనమామగారి యాటంకముగలదుకావున రహస్యముగ ఇల్లు విడిచివచ్చి ఆనాటిరాత్రి 9 గంటలకు తన్ను దుమ్ముగూడెము కాలువయొడ్డున కలసికొమ్మనియు అచ్చటనుండి రహస్యముగ పారిపోయి కుమారస్వామి యాలయము నందు వివాహ మొనరించుకొనవచ్చుననియు నాయన్న వాసియుండెనని సత్యవతి వేంకటేశ్వరునితో జెప్పటను నేను వినియుంటిని.

న్యాయ—తరువాత?

శాం—ఆయు తరమునందు నాయన్న సూచించిన నిర్ణయమున కంత శీఘ్రముగ దేనినిగాని, సత్యవతి నిర్ణయించుకొనఁ జాలక పోయెను. ఆమె యారాత్రి కాలువయొడ్డున తానువెళ్ళి నాయన్నతో సంభాషించుటకు మారుగా తన యభిప్రాయముల సూచిని కెఱింగించి శాంతిచిత్తునిగాఁ జేయుటకై వేంకటేశ్వరుని వెళ్ళి మాటాడవలసినదని వాగ్ధరించెను.

న్యాయ—అందుల కారణ డనుమతించెనా?

శాం—లేదు; ఆతఁ డామెనుగాంచి తానువెళ్ళి మాటాడుటకు మారుగా సత్యవతియే వెళ్లుట నుంజనమనియును, జన్మనినోత్సవము నాడు సత్యవతిచే గూడ కొంతవఱ కవమానింపఁబడిన నాయన్న, తానుకోరినను సత్యవతివచ్చి కలుసుకొన్నయెడల తాను సంకల్పించిన దారుణకార్యము నొనర్ప సాహసింపవచ్చు ననియును వేంకటేశ్వరుఁ డామెకు బోధించెను?

న్యాయ—“తాను సంకల్పించిన దారుణకార్య” మనుమాట కర్థమేమి? అప్పటికి నీయన్న యెట్టి దారుణకార్యమును సంకల్పించి యుండెను?

శాం—ఆత్మహత్య—

న్యాయ—అట్లు నీవే యరము చేసికొగినా, వారినంభాషణమున నట్టి యర్థము వివరింపఁబడెయెనా?

శాం—లేదు, నే నట్లుతలంచితిని, తలంచుట మాత్రమేకాదు నాయన్న నిజముగా నట్టి భావముతోనే యుండెను.

న్యాయ—దారుణకార్యమును మాటకు “చౌదరిని హత్యచేయుట అను సర్వమేల కాంక్షాడదు.

శాం—కాదు. ఎన్నడును కాజాలదు; నాయన్న యట్టి సంకల్పమును స్వప్నమునందైన నొనర్పలేదని చెప్పగలను. ఆ దినమున నలుపురిలో అనమానింపబడినప్పటి నుండియును, అతడు చాల విరక్తుడై యుండెను. సత్యవతి తన్ను వివాహమాడుట యం దెంతటి స్వల్పనిరాకరణమును జూపినను నా సోదరు డాత్మహత్య చేసికొని గృత నిశ్చయుడై యుండెను.

న్యాయ—సత్యవతి జన్మదివోత్సవమునాడు నీ యన్నతోపాటుగా, మరియొక రెవ్వరైనను చౌదరిని చంపెనని భయపెట్టినట్లు నీవు పనియుంటివా?

ఆ ప్రశ్న నాలకించి శాంత ముఖమున భయలక్షణములను గన్పరచెను. ఆమె యొకమాటు వేంకటేశ్వరుని ముఖము వంకరుజూచెను. కాని యాతఁ డప్పుడు తలవంచుకొనియుండెను. ఇదియంతయు జూచి న్యాయవాది, “అమ్మాయీ! అతని యభిప్రాయము నటుంగవలయునను వృధాప్రయత్నము నీ కేల? నీ వెఱింగిన దానిని మాత్రమే నీవు చెప్పవలెను!” అనిపలికెను.

శాం—(కంపిత స్వరమున) ఆ నమయమునందు, నా యన్నయు, ఆయనతోపాటుగా ఆయన మిత్రుడైన వేంకటేశ్వరుడునుగూడ చౌదరి యెడల మిగుల కోధము బూనియుండిరి. అందుచేత, తాత్కాలికమైన కోధావేశముచే నొడలు తెలియని స్థితియందు వేంకటేశ్వరుడు గూడ అట్లే పనికియుండెనని నాకు జ్ఞాపకము.

న్యాయ—అట్లయిన పరిస్థితులను బాగుగ నాలొచించిన యెడల చౌదరిని చంపెనని పనికియుండిన వేంకటేశ్వరుడు చౌదరి యింట నుండిన నమయమునందే అతడు హత్యచేయబడుట సంభవించి యుండెను గదా! నీని కెట్టి మర్థమును చెప్పవలసి యున్నది?

శాం—(చెద్దకంఠముతో) ఏమేరీ! అట్లయిన, ఆరాత్రి వేంకటేశ్వరుడు చౌదరిని ఖాసీచేసెనని మీరు నిర్ధారణ చేయుదురా?

న్యాయ—నే నెట్టి నిర్ధారణయును చేయుటలేదు. సంఘటనములను బట్టి భావించుటకు వీలుగలదా లేదా యని నియమింపాయము నడుగుచున్నాము.

శాంత—అసంభవము — అన్యాయము—అట్లు భావింపవీలు లేదు. ఈషణ్మాత్రమైనను వీలులేదు.

తరువాత న్యాయవాది రెండు రివాల్వరులను దీసి యామెకు జూపుచు “ఇవి యెవ్వరితోపాటులో గుర్తింపగలవాటి?” అని యడిగెను. శాంత ఆశ్చర్యముతో వానిని గాంచి “ఇందొకటి నాది; రెండవది వేంకటేశ్వరునిది. నా రివాల్వరును నేను పోగొట్టుకొనియుంటిని. అది మీ కెచ్చట లభించెనో నా కాశ్చర్యకరముగ నున్నది.

న్యాయ—వీనిలోని యొక్కొక్కదానియం దొక్కొక్కతూటా ఖర్చుపడియున్నది. తన తుపాకిలోని యొకతూటాను తా నుపయోగించినట్లు వేంకటేశ్వరరావుగారు సమ్మతించియున్నాడు. ఇక నీ తుపాకిలోని తూటా యేనందర్భమున ఖర్చుపెట్టబడెనో దానిని నీవే చెప్పవలెను.

ఈ ప్రశ్నకు శాంత యేమియుఁ బ్రతిస్పృతర మొనంగలేదు. ఆమె దుఃఖముతో తల వంచుకొని నిలువబడెను.

న్యాయ—వేంకటేశ్వరుడు తుపాకి వ్రేల్చుటచేతనే చౌదరి మరణమేల సంఘటిల్లియుండఁగూడదని ని న్నడుగుచున్నాను.

శాంత—తటాలున తల యెత్తి యుత్తేజతస్వరమున ‘అది యెన్నడును సంభవము కాజాలదు; సత్యవతి వేంకటేశ్వరుల సంభాషణా సుతరమున సత్యవతి, నాయున్నను కలసికొనుటకు సమ్మతించి కాలువ దగ్గఱకు వెళ్లెను. వేంకటేశ్వరుడు కొంతసేపటివఱ కందే కూర్చుండి తరువాత వెడలిపోవుటకై లేచి, నాల్గుడుగులు వేసినతోడనే చౌదరి గారి యింటిముందులి శునకము వచ్చి యాతని వెంబడించెను. వేంకటేశ్వరుడు శునకమునకు భీతిలి, స్వప్రాణరక్షణార్థమై తుపాకిని పేల్చెను. అంతవఱకును చౌదరి బ్రతికియుండుటను నేను స్వయముగాఁ జూచితిని.

న్యాయా—అప్పుడు చౌదరి యేమిచేయు చుండెను, ఎచ్చటనుండెను?

శాంతి—సుక్క మొఱుగుటయు, తుపాకి చప్పుడగుటయు నాల కింది, చౌదరి తన కిటికీ తలుపును దెఱచుకొని, బయటకుఁ జూచు చుండెను.

న్యాయా—ఆసమయమున, వేంకటేశ్వరుడు ప్రేల్చిన తుపాకి గుండు—అప్పుడే కిటికీతలుపును తెఱచి బయటకుఁ జూచుచుండి చౌదరికి తగులుటచేత ఆతఁడేల మరణించి యుండఁగూడదు?

శాంతి—లేదు—లేదు—వేంకటేశ్వరుని తుపాకిదెబ్బ చౌదరికి తగిలి యుండలేదు. అది కిటికీ కమర్చబడిన అద్దమునకు తగులుట చేత అది న్యల్పముగ బద్దలయి యుండెను.

న్యాయా—వేంకటేశ్వరుడు తుపాకి ప్రేల్చిన సమయమున నీతని తని నంకకుఁ జూచు చుంటివా?

శాంతి—లేదు. అప్పటికి నేనింకను డాబాయంటి గదిలోనే యుంటిని.

న్యాయా—అట్లయిన నాతడు శునకముపైననే తుపాకిని గుఱిపెట్టి కాల్చియుండెనో—చౌదరిపైననే గురిపెట్టి కాల్చి యుండెనో నీవెటు చెప్పగలవు?

శాంతి—చెప్పగలను. నేను ధృఢముగా చెప్పగలను. ప్రేమాణముచేసి చెప్పగలను. వేంకటేశ్వరుడు చౌదరినంకకు గుఱిపెట్టి కాల్చి యుండలేదు. వేంకటేశ్వరుని దెబ్బకు చౌదరి మరణించి యుండలేదు.

న్యాయా—ఎట్లు చెప్పగలవు? అందుల కేమి ప్రమాణము గలదు?

న్యాయవాది యొక్క తీవ్రమైన నిర్బంధసహిత వాదము నాల కింది శాంతి మిగుల నాందోళితయై దుఃఖితయై పోయెను. అద్దదకి తయై మిగుల నావేశముతో—మహామాయతమమున నణకిపోవు త్వ శాంతురసువలె వణకుచు,

“అయ్యా! అందులకు నేనెట్టి సూఢారమును చెప్పలేను—
శాంతి—వేంకటేశ్వరుని తుపాకి దెబ్బవలన చౌదరి మరణింపలేదని చెప్పగలను! అందులకు శారణ మేమనఁగా—ఇప్పుడు మీరు వాదించు

విధమును బట్టిచూడగా—ఎట్లయినను వేంకటేశ్వరునిపై నీ సాత్వా
పరాధమును మోపడలంచినట్లున్నారు. అందువలన గత్యంతరములేక
సర్వమును వెల్లడించు చున్నాను. చౌదరి కిటికీ తలుపును తెరిచి బయ
టకు జూచి, శునకభీతిచే పలకలుడగుచున్న వేంకటేశ్వరునిపై
తుపాకిని ప్రేల్చెను. ఆ ఘోరకార్యమును గా కన్నులతో, జూచి
నహించుకొనిక—నేను—నేను... (నురింత దుఃఖముతో) గా తుపా
కిని గుటివెట్టి చౌదరిపైఁగాల్చితిని. అందువలన చౌదరి నుగిగించి
యుండెను. చౌదరిని హత్యచేసినది నేనులేవు నురియెవ్వరును కాదు,
కారు— ఇంతవఱకు మూటాడి ఇక నూటాడజాలక శాంతి పొంది
పోరలినచు దుఃఖము చేతను ఆవేశముచేతను గడగడ నవ్వుచు—
నేలపై బడి మూర్ఛనందను.

రెండవ ప్రకరణము.

విశ్రాంతి సమయము.

శాంత పలికిన పలుకులతో—నవ్వవహార నుంతయు, తల
కిందులైపోయెను. ఆమె చౌదరిని నేనే ఖానీచేసితినిని యొప్పుకొనిన
యొప్పుదల, యచ్చటనున్న పరివజ్జను లందఱి చెవులలోను మారు
మోగుచుండెను. వారి భావములు వివిధమార్గములంబోవుచు,
అనేక యోచనలకు తా వొసంగెను. శాంత వాట్రామువలన వారికి
గల్గిన తత్తరపాటు శాంతినందినవిదవ శాంత స్థితి వారికి గోచరించును.
సమయమునకు డాక్టరు గూడ సమీపమునందే యుండుటచేత వేంక
టేశ్వరుని సహాయముతో— శాంతను తగు చికిత్సయొనరింప డాక్టరును
రావుసాహేబుగారు ప్రార్థించిరి.

అప్పటికి మూడుగంటల సమయమయ్యెను. నవనాగరిక సాం
ప్రదాయానుసారముగ వారి కందఱకును తేనీటిని నేవింపదగిన వేళ
యయ్యెను. రావుసాహేబుగారే వారి యందఱను తేనీటి ఫలాహార
ములచే నత్కరించెను. రావుసాహేబుగారును, గోవిందరాయ జనార్ద

నులును, ప్రభుత్వన్యాయవాదియు, ప్రత్యేకస్థలమునగురుప్పండి
తేనీగు సేపించుచుండిరి. అప్పుడు వారి కీ కింది సంభాషణ జరిగెను.

రావు—శాంత యొప్పునల విషయమై మీయభిప్రాయమేమి?

న్యాయ—ఆమె చెప్పిన తుది వాజ్మూలమంతయు సత్యబద్ధమై
యున్నదనియే నా నమ్మకము. చౌదరిని తానే ఖాసీచేసినట్టి బాలిక
మొదటినుండియు నమ్మియున్నది. ఈయాంధోళనమునకు—ఈమనో
దౌర్బల్యమునకును ఆనమ్మకమే కారణము. తన తప్పుసాక్ష్యమవలన
తాను హృదయపూర్వకముగ ప్రేమించిన వేంకటేశ్వరరావునకును,
తనసోదరునకును శిక్ష కలుగునేమోయను ననుమానముచేత, వారిని
రక్షించునిమిత్తమై—తాను శిక్షకు బాల్చుకుట్టకైనను సమ్మతించి
నిజము నెఱిగించి—తానే హత్యచేసినట్లామోదించినది. వేంకటేశ్వరు
నీబాలిక నిర్వాచకముగ ప్రేమించియున్నదనుట మాత్రము నిజము.

గోవిం—అట్లయిన శాంతవలననే చౌదరి ఖాసీచేయుటదెనని
మీరు తలంచుచున్నారా?

న్యాయ—ఆనంగతిని తామే సిద్ధాంతపఱువంగల నమర్థము.

గో—శాంత, తుపాకిని సేల్పిన కారణమున ఖాసీజరిగి
యుండలేదని నేను నిశ్చయముగ వచింపగలను. ఈ బాలిక సహజ
ముగ దుర్బలహృదయ. తన ప్రియుని చౌదరి చంపునేమోయని భీతి
జ్ఞినందువలన గల్గిన తాత్కాలిక సాహసమువలన నీమె చౌదరిని
ప్రేల్పగల్గినది. కాని యాదెబ్బ చౌదరికి తగిలినో లేదోకూడ నను
మానమే! శాంతమాత్రము తనదెబ్బకే చౌదరి మరణించెనని నమ్మి
యున్నది. ఆదినమునుండియు నీమె యస్తిమిత హృదయముతో తల్ల
డిల్లిపోవుచున్నది. పాపభీతి యీమెను బట్టుకొన్నది. సాహసముచాలని
యొక యబల ఖాసీచేయుటయనిన సామాన్యవిషయము కాదు.

న్యాయ—ఈమె కాల్పిన దెబ్బకు చౌదరి మరణింపలేదనుటకు
నిర్ధారణకలదా?

గో—కావలసినంత యున్నది. మృతవ్యక్తి శరీరమునందు
రెండు గాయములు కలవు. అందుచేత ఒకదెబ్బకే యాతడు చావ

లేదనుట న్నష్టమేకదా! యనను దుస్తులపై నొక్కరంధ్రమేయున్నది. మృతవ్యక్తి ఒక్కదెబ్బతీనినపిదప దుస్తులనుమార్చెనని మన మిది వఱకు నిర్ధారణ చేసితిమి డాక్టరుగారికి శోధనవలన దెబ్బతగిలిన వెంటనే మరణము కల్గెనని తెలిసినది—శాంత దెబ్బవలననే మరణము కల్గియుండినయెడల; గ్రేంజీ శ్రేణ్యరుని దెబ్బతగిలినతరువాత, మృతవ్యక్తి తనదుస్తులను మార్చుటను, తరువాత శాంత దెబ్బతని మరణించుట ను సావకాశ మెక్కడనున్నది? ఈపరిస్థితులకు సంబంధమును కలుప వలసివచ్చినయెడల తొమ్మిదిగంటలకు బూర్వమే మృతవ్యక్తి యొక సారి దెబ్బతీనియుండె ననియును, నడుమ కాలపబడిన వేంక శ్రేణ్యరుని దెబ్బ చొదరికి నగుటనే లేదనియు, ఈలోపల నాతడు దుస్తులను మార్చియుండుననియును తరువాత శాంత తుపాకి ప్రేల్చిన వెంటనే వ్యక్తి మరణించి యుండుననియును నిర్ధారణ చేయవలసియున్నను. ఇనను, అందుల కొక బలవత్తరమైన ప్రతిబంధకము గలదు. అక్షిదేవి రాజారావును, ఇచ్చట సాయంత్రమునుండి యున్నరు. తొమ్మిది గంటల కొకసారి తుపాకి ప్రేల్చినట్లును ఆధ్వనిని. అక్షిదేవిగాని, రాజారావుగాని, వినియుండవలెను. వారివాఙ్మూలములయం దిట్టి సూచన లేవియు మనకు దెలిసి యుండలేదు. తొమ్మిది గంటలకు పూర్వమున మృతవ్యక్తి కెట్టిదెబ్బయు తగిలియుండలేదనుట నిక్కము. వ్యక్తి మరణించుటక కారణము—శాంత తుపాకి ప్రేల్చిన పిదప జటిగి యుండవలెను గాని, మనము వినిన రెండు దెబ్బలును వ్యక్తికి మరణమును గల్గించ సమర్థములు కావు.

న్యాయ—అట్లున్నచో మనకు మఱికొంత సాక్ష్యము లభించిననే కాని, నిజము బయల్పడ దనుటయే కదా!

గో—ఔను.

న్యాయ—అట్లున్న; రావుసాహెబుగారి కెట్టి యభ్యంతరమును లేనియెడల ఈ దినమే విచారణపూర్తిచేసి యేదియో యొక నిర్ధారణమునకు వచ్చుట సాధ్యమితము.

రావు—నా కెట్టి యభ్యంతరమును లేదు. ఇంకను విచారణకు కావలసినంత ప్రోద్బుద్ధున్నది.

న్యాయ—అట్లయిన మరల విచారణమందిరమునకుఁ జయచేయుడు. అందఱును ఫలాహారములను పూర్తి చేసి మరల విచారణకుఁ గూర్చుండిరి

మూడవ ప్రకరణము.

సత్యవతి వాఙ్మూలము.

సత్యవతి సాక్ష్యమునకై పిలువబడెను. ఆమె సహజముగ గంభీరముఖభావములు గలకాంత. ఆమెకడ తగినంత యాత్మనయమునకై గలదు. వివేకముతో ప్రత్యుత్తరముల నొనంగుబలమును. ఆమె వ్యక్తియందుకొంతనిర్లక్ష్యస్వభావము గూడ స్ఫురించుచుండును. పిలువబడినతోడనే సత్యవతి ధైర్యసాహసములతోవచ్చి సభ్యుల యెదుట నిలువబడి, న్యాయవాదిచే ననుగ్రహము విధిగవిషయ ప్రశ్నా పరంపరలను ప్రతిఘటింప సంసిద్ధురాలై నిలువబడియెను. అప్పు డీ క్రిందవిధముగ విచారణ జరిగెను.

న్యాయ—సత్యవతిగిన నాకు—అనుగా లక్ష్మీవారమునాడు మీ యింట మీ మేనమామయు నీవునుదప్ప నింకెవ్వరును లేరా?

సత్య—లేరు—మే మిద్దఱును దప్ప వేరెవ్వరును లేరు.

న్యాయ—ఆ రాత్రిపేళ నెట్టిదైన ముఠాకికబ్బమును నీవు ఎనియుంటివా?

సత్య—లేదు.

న్యాయ—ఆ రాత్రి నీ వింట నుంటివా?

సత్య—లేను.

న్యాయ—నీవు బయటి కెన్నిగంటలకుఁ జూడతివి? తిరిగి యెన్ని గంటలకు మరలి వచ్చితివి?

నత్య—ఇట్టి విషమప్రశ్నలకుఁ బ్రత్యుత్తరముల నొసంగవలసి యుండునని నే నెఱింగియున్నచెడఁబడి గడియారమును జూచుకొని జాగ్రత్తపడి యుండును.

న్యాయ—ఆ సాయంకాలమున, నీ వెవ్వరితో సంభాషించితివి?

నత్య—వేంకటేశ్వరునితో సంభాషించి యుంటిని.

న్యాయ—ఏమి సంభాషించితివి?

న—అది నా స్వవిషయమైన రహస్యము. దానిని నేను వెల్లడింప నభిలషింపను.

న్యాయ—ఇది సరహత్యాభియోగము. ఇట్టి భీషణ వ్యవహారము నగు నీ స్వవిషయ రహస్యమునైనను దాచుకొనుటకు వీలులేదు. అంతయును వెల్లడి చేసియే తీరవలయును.

న—ఆ విషయము హత్యతో సంబంధించినది కాదు. దానిని నెఱింగించినను మీ కెట్టి ప్రయోజనమును కలుగదు.

న్యాయ—ప్రయోజనము కలుటయు కలుగకపోవుటయు సర్వ యింపవలసినవారము మేము కాని నీవుకాదు. ఆరాత్రి యెట్టి తుపాకి శబ్దమునైనను నీవు వినియుండివా?

న—వినులేదు.

న్యాయ—నీవు శుక్రవారమునాటి రాత్రి తొమ్మిదిగంటలకు పూర్వమున మీ డాబాయింటిలో వేంకటేశ్వరునితో, సంభాషించితివి! తరువాత నీ వెచ్చటి కరిగితివి?

న—కాలువదాటి యావలిగట్టానకుఁ బోయితిని.

న్యాయ—అచట నెవ్వరితో సంభాషించితివి?

న—ఆ సంగతి రహస్య మగుటచే నేను చెప్పజాలను.

న్యాయ—నీవు చెప్పటకు నిరాకరించిన యారహస్యమును నేను చెప్పగలను. ఆ రాత్రి నీవు నాథమునితో సంభాషింపవరిగితివి!

న—రహస్యము నంతను మీ రెఱింగియుండియు న న్నేల తిరిగి ప్రశ్నించుచున్నారో నా కర్థమగుటలేదు.

న్యాయ—మేము రహస్యమునంతను ఎట్లు తెలిసికొనగలము?
నిరూపణచేత గ్రహింపఁగల్గిన దానిని మాత్రమే గ్రహించితిమి!
మేము గ్రహింపఁజాలని విషయములనే నీ వలన తెలిసికొనఁ గోరతిమి!
ఆ రాత్రి నాధమునితో సంభాషించిన యనంతరమున, ఎన్నిగంటలకు
నీవు మరలి యింటికి వచ్చితివి?

స—ఈ ప్రశ్న మీ కెట్లుపయోగించునో తెలియఁజేసినఁ గాని
నేను ప్రత్యుత్తరము నొసంగఁ దలంచుట లేదు.

న్యాయ—నీవు కాలువదాటి యీవలికి వెళ్ళినవిదప మీయింటి
యావరణమునందు కొన్ని తుపాకులు పేల్చియుండెను. కాని వాని
వలనమాత్రము హత్య జఱుగ లేదని స్థిరపరచుకొనియున్నాము. అందు
చేత హత్యకు కారణమైన దెబ్బ తొమ్మిదిదాటివదిదపనే జఱిగియుండ
వలెను. నీవు మరలి యెన్నిగంటలకు వచ్చియుంటివో తెలిసినయెడల
కొంత యన్వేషణమునకు మీలు కలుగఁగలదు. కావున నట్లడిగితిని.

ఆ—నేను మరలివచ్చినప్పటికి పదిన్నర దాటియుండెను.

న్యాయ—వచ్చినతరువాత నీమామ గదిలోనికి వెళ్ళితివా?

స—లేదు. వంటయింటిలోనుండి నాగదిలోనికిఁ బోయి పరుం
టిని.

న్యాయ—అప్పటికి నీమామ యేస్థితియం దుండెనో నీవు గమనిం
చితివా?

స—లేదు.

న్యాయ—తరువాత, నీమామ గదియందెట్టి ధ్వనియైన వగుటను
నీవు వింటివా?

స—లేదు. నేను పరుండినతరువాత అతిశీఘ్రముగ నిద్రపట్టెను.

న్యాయ—గుఱుగాటి యుదయమున, నిగదిలోనికి అపరాధపరి
శోధకులు వచ్చియుండిరిగాదా?

స—ఔను.

న్యాయ—వాగు వచ్చుటకు పూర్వమే నీవు హత్యావిషయము
నెఱింగినట్లు వారితో చెప్పినమాట నిజమేనా?

న—నిజమే!

న్యాయ—అవును. శుక్రవారమునాటి యుదయమున నా మామ శివమును తోలుట వీక్షించిన దానవు నీవే యెరుంగువా?

న—అదివరకు మూడుంటిక నిరూపము దానున్నారని నే నెరిగియుండుటచేత వాని గౌరవింపట కెట్టి యోర్పులును చేయ వలసియున్నదో అడిగి తెలిసికొను సమిత్తిమై నేను నామామగారిలోనికి తెల్లవారు నరికి వెళ్లయుంటిని ఆగడిలో నా మృతక భేదము కానించెను.

న్యాయ—అప్పుడు ఏయగడిలోని వస్తువులనేమైన నంగ్రహించి దాచితివా?

న—బోను—నారినాల్వమును తన దాచితిని.

న్యాయ—ఎచ్చటను రదిగ?

న—శవనమీపమున బల్లపై నుంచెను. దాని మీద నావిలా నముగలదు. ఎవరైనను ఆసితియందు నా తుపాకీనచ్చట చూచినచో నాపై నిర్వేతుకమంగ అనుచు నిలచుదురు కారణమగునను భావముతో దానినితీసి దాచితిని.

న్యాయ—దానినిమిగ తూటాలుగలవా?

న—కలవుగావుననే, నేను దాచుటకు కారణము గలదగును.

న్యాయ—అందొక్కతూటా యెసను ఖర్చుపడెనుదన నేరే?

న—ఖర్చుపడెను. ఒక్కటమాత్రము.

న్యాయ—అది యెట్లు ఖర్చుపడియుండెనో విను తెల్లమునా?

న—తెలియదు. కొండొక కాలముచేత గానానుచున్న నానిని ఖర్చుపట్టియుండుననుయని భావించెనని.

న్యాయ—అది యెయగడిలోని బల్లమొక క్షణ వచ్చెను?

న—గదివరముననే నా నచ్చట చూచితిని.

న్యాయ—అదిగాని మరియేదైన వస్తువున నీవు గనియండి మంగ్రహించి యుంటివా?

న—అవును.

న్యాయ—అది యెట్టి వస్తువు?

స—అది నాబాల్యకాలమునందు తీయబడిన నాఛాయపటము గల చట్రము.

న్యాయ—ఎచ్చటినుండి గ్రహించితివి?

స—మృతవ్యక్తి పిడికిటినుండి—

న్యాయ—అనగా నీవు చూచినప్పుడా ఛాయాపటము శవముచేతి యందుండెనా?

స—ఔను.

న్యాయ—ఆ ఛాయాపట మిప్పుడు నీవద్దగలదా?

స—కలదు.

అసిపలికి సత్యవతి యొక చట్రము కట్టబడిన ఛాయా పటమును తన చేలాంతరమునుండి బయటకు దీసి న్యాయవాది కొనంగెను. న్యాయవాది దానిని పరిశీలించి చూచి తనవద్ద దాచెను.

న్యాయ—ఇది యెక్కడిది?

స—ఇది నాది. నాకు జ్ఞానము వచ్చినప్పటినుండియు నిది నా వద్దనే యుండెను. నేను చిన్నదానినిగా నుండినప్పుడును, మాయమ్మ బ్రదికియుండినప్పుడును నామీదఁ గల ముద్దుచేత దీనిని తీయించెనని నా మామ నాతో బల్కుచుండువాడు.

న్యాయ—నీవద్ద నుండిన పటము మృతవ్యక్తి చేతిలోనికే బోవుట యెట్లు సంభవించెను?

స—కొన్నిదినములకు పూర్వమందు దీనిని నేను పోగొట్టుకొనియుంటిని. కాని దీనిని నేను మృతివ్యక్తి చేతిలో జూచిన పిదప అది నేను తలలచుకుంటున్నట్లు పోలేదనియు, నామామ దానిని భద్రపఱచెననియు దెలిసికొంటిని.

న్యాయ—దానిని నీ వేల తీసి దాచితివి?

స—ఆ పటముపై నాకు చాల ప్రీతి గలదు. నా చిన్ననాటి రూపమును తెలియఁజేయగల పట మిదితప్ప యింకొకటి లేదు. నా మామ మరణము అస్వాభావికమైన హత్యవలన ఘటించిన దగుటచేత

హత్యవిషయమై ముందుబాటుగఁబోవు నీ మనస్సు యుద్ధ దీని యవ్వనానై గతమై పోవుననియును నాకు మరల లభించుట సులభసాధ్యము కాదనియు నూహించి దీనిని ముందుగ నాగ్రహింపఁజేయఁజేసితిని. అది గాక—నా స్వకీయమైన వస్తువును చేరు దాచుకొనుట నేరముగనని నేను భావించియుండలేదు.

న్యాయ—నీవు కాలువగట్టున, నాథమునితో సంభాషించిన యనంతరము నీ వాతని నచ్చట నదలివేసి యొంటిరిగనే మరల వచ్చితివా? కాక, నీతో నాతఁడును కాలువవాటి టూయింటికి వచ్చెనా?

స—అతఁడు నాతో రాలేదు. నేనొక్కఁడే యింటికివచ్చితిని

న్యాయ—అతఁడచ్చటనుండి యెటుగఁబోవుమనని నీతో చెప్పెను?

స—శారీదేవి పేటకు—

న్యాయ—వెళ్ళుటను నీవు చూచియుంటివా?

స—వెళ్ళుచుండగా నేను చూడలేదు. తరువాత వెళ్ళియుండు నని భావించితిని.

న్యాయ—శారీదేవిపేటకు వెళ్ళుదునని నీతో చెప్పిన యాతఁడు వెళ్ళుటకు మారుగా మీ యింటి కేట వచ్చెను?

స—మా యింటి కాతఁడు వచ్చెనని యెవ్వరు చెప్పిన?

న్యాయ—నేను చెప్పచున్నాను.

స—ఏ యాధారములచేత?

న్యాయ—కాలిగుట్టుల యాధారముచేత. అవి కొంతవరకు స్పష్టముగఁ గాన్పించెను. తరువాత చెదరిపోవుటచేత అతఁడు మీ యింటి యావరణమునఁ బ్రవేశించెనో లేదో నిర్ణయింపఁజాలకన్నాము. అతనిని కాలువగట్టున వదలినతరువాత నీవు తిరిగి యాతని దర్శింపలేదా?

స—లేదు. అతనిని నేను మరల చూడలేదు. అతఁడు మా యింటికి వచ్చియుంటిసయెడల నాకొఱకే వచ్చియుండెను. నన్న కలిసికొనియుండును. అట్లాతఁడొనరించియుండలేదు. అతఁడు నావెనుకనే వచ్చియుండినయెడల నాకు, కొంచెమైనను తెలిసియుండదా?

తరువాత న్యాయవాది యొక కాగితమును దీసి, సత్యవతికిఁ జూపుచు—“దీనిని నీ విదిచఱు కెన్నడైనఁ జూచియుంటివా?” అని యడిగెను.

స—చూచియుంటిని.

న్యాయ—ఎక్కడ?

స—మృతవ్యక్తి సమీపమునందు చూచియుంటిని.

న్యాయ—ఈయక్షరములు నీమామ వ్రాసినవేనా?

స—(పరిశీలించి చూచి) అట్లే యని తలంచుచున్నాను.

న్యాయ—కాదు. ఇది నీమామ వ్రాసిన కాగితము కాదు. నీ మామవ్రాసినదానికి, నకలు సృష్టిచేయఁబడినది! అసలు కాగితమును నీవు చూచియుందువు. తీసియుందువు?

స—అసత్యము! అసత్యము! మీరు నాపై నన్యాయపుమాటల నాడుచున్నారు. దానిని చేసు చూడ లేదు. తీయలేదు.

న్యాయ—నీవు తీసితిని నేను నిశ్చయముగ వచింపఁగలను. అది యిప్పుడు శతవిధములచేత నీ చేఱుచుఱాంతరమునందే. గుప్తముగ నుండియుందును, దానిని నీవు చూపక తప్పదు.

స—అది నావద్ద లేదు; మీరు నిర్బంధించినందువలనఁ బ్రయోజన మేమియును లేదు.

న్యాయ—మరిచిది. నీవద్దనుండి మేము దాని నెప్పటికైన గ్రహింపఁగలము. నీతో కాలయాపన మొనరించినందువలన మాకుఁ బ్రయోజన మేమి? మరియొక సాక్ష్యమును విచారించెదము. అయ్యా! రావుసాహెబుగారూ! నాథముని సాక్ష్యమును విచారించెదము అతనిని బిలిపింపుడు.

నాథమునిని పిలుచుకొనివచ్చుటకై మనుష్యుడు పంపఁబడెను.

నాల్గవ ప్రకరణము.

నాథముని వాఙ్మూలము.

న్యాయవాదిచే నాథముని యీక్రిందిపథమున ప్రశ్నింపబడెను

న్యాయ—సత్యవతి జన్మదినోత్సవమునాడు చౌదరిగారి యింటజటి
గిన సంగతులు మీకు జ్ఞప్తియందున్నవా?

నా—ఉన్నది.

న్యాయ—అదినమున మీరు చౌదరిని చంపుటకై తుపాకి నెత్తి
తిరా?

నా—ఎత్తితిని. కాని, సత్యవతి యంతలో నన్ను ప్రతిరోధిం
చుటచేత తత్కార్యమున కాటంకము గలిగెను.

న్యాయ—ఆటంకము గలుగకపోయినయెడల, ఆనాడే మీరు
చంపియుందురుగాదా !

నా—దై నఘటనమెట్లు జరిగియుండునో యిప్పుడు మన మెట్లు
చెప్పగలము?

న్యాయ—అదినమున వాక్కలహము జరిగినపిమ్మట మీ రెచ్చ
టికిఁ బోయియుంటిరి?

నా—నాయంటికి.

న్యాయ—ఆమఱునాడు మీ రెచ్చటి కేగితిరో, యేమిచేసితిరో
మేమువినవచ్చునా?

నా—నేను చగలెల్ల నల్లబల్లి సమీపమునందలి యడవిలోనికి
వేగిండ్ల బోయియుంటిని.

న్యాయ—తరువాత మీ రకస్మాత్తుగ నేల వలాయితలుకావలసి
వచ్చెను?

న్యాయ—నన్ను పట్టుకొనుటకై చౌదరి పోలీసువారికి వ్రాయుట
చేత తాత్కాలికముగ కొంతకాలము మొగము తప్పింపదలచి
గ్రామాంతరమునకు వెళ్ళియుంటిని.

న్యాయ—గ్రామాంతరమున తల దాచుకొన్నంత మాత్రమున
మీరు పోలీసువారికి దొరకకుండ నుండగలనని తలంచితిరా?

నా—ఏమో- అప్పటికి నా కట్లు తోచెను.

న్యాయ—గ్రామాంతరమున కనగా నెచ్చటికి వెళ్ళితిరి?

నా—గారీదేవిపేటకు-

న్యాయ—గురువారమునాటి రాత్రి మీ రెచ్చట నుంటిరి?

నా—ఇచ్చటనే యుంటిని.

న్యాయ—ఇచ్చట నేమి చేయుచుంటిరి?

నా...అది కొంచెము రహస్యవిషయము!

న్యాయ—ఎవను చెప్పక తప్పదు.

నా—సత్యవతిని కలసికొనుటకై వచ్చితిని. కలసి మాటాడితిని

న్యాయ—ఎన్ని గంటలకు?

నా—రాత్రి తొమ్మిదిగంటలు దాటిన మీదట-

న్యాయ—ఎంతసేపు మాటాడితిరి?

నా—ఒకగంట కాలము ప్రసంగించితి ననుకొందును.

న్యాయ—తరువాత మీ రెచ్చటికి వెళ్ళితిరి?

నా—గారీదేవిపేటకు మరలివచ్చుదమని తలంచితిని, కాని యట్లు చేయలేదు.

న్యాయ—చేయక యేమి చేసితిరి?

నా—సత్యవతి యింటికి వెళ్ళినతరువాత అరగంటకు మరల సత్యవతిని గలసి మాటాడు తలంపు గలుగగా లక్ష్మీనగరమువంకకు నడచితిని.

న్యాయ—ఆరాత్రి మీగు మరల లక్ష్మీనగరమునందు సత్యవతినిఁ గాంచగలిగిరా?

నా—లేదు.

న్యాయ—ఏల?

నా—నేను చౌదరిగారియింటికిఁ బోయిచూడఁగా గృహమం తయు నంధకారబంధురమై నిశ్శబ్దముగ నుండెను. ఆమె తత్సమయ మున నిద్రించుచుండునని తలంచి మేల్కొలుపఁ దలంపనైతిని.

న్యాయా—అంతకు పూర్వము గంటసేపు మీరు సత్యవతితో సంభాషించినవిదవ—మరల నాయంధకారమున, సత్యవతితో రెండవ మారు సంభాషించినవనర మేమి కలిగినది?

నా—మా వివాహమునకు సత్యవతిమారు సమ్మతించనందున రహస్యముగ మేము వివాహమాడఁ దలంచితిమి. అందులకై రహస్యముగ ఇల్లు విడిచి నావెంట రావలసినదని నేను సత్యవతిని కోరితిని. ఐనను, ఆమె వెంటనే నాకోరికను దీర్ఘజాలక తన యుద్దేశమును లేఖామూలకముగ నాకుఁ దెలిపెదననిచెప్పి వెడలిపోయియుండెను. సత్యవతి నాయెదుటనున్నంతవఱకు నా కామెమాటలపై నన్యుక్తము గల్గియుండెను కాని యామె నా యెదుటనుండి వెడలిపోయిన వెంటనే నా కనేక యోచనములు గలుగసాగెను. సత్యవతి నిజముగ నాతో రహస్య వివాహము నాడుటకు సమ్మతించుట లేదనియును, ఆమాటను సమక్షమున నా కెఱిగించుటకు జంకును తరువాత వాగ్ధి మూలమున తన యసమ్మతిని నా కెఱిగింపఁదలచినదనియును, నే నభిప్రాయపడితిని. అందుచేత నేను ఆరాత్రియే సత్యవతిని కలసికొని, నిజముగా తనకు రహస్యముగ నన్ను పెండ్లాడ నిష్ఠములేనియెడల అట్లు స్పష్టముగ నివ్వడే తెలియఁజేసినచో, నేను విరాగిని—యే మూరదేశములకో పోవుదునని యామెతో చెప్పి తుదిప్రత్యుత్తరము నందఁ దలంచితిని. అందులకే—మరల నామెతో మాటాడఁదలంచి లక్ష్మీనగరమున కరిగితిని.

న్యాయా—సరే! ఆరాత్రి మీరు సత్యవతితో మాటాడఁదలంచి వెళ్ళితిరి గాని మాటలాడుటకు వీలు గలుగలేదు. కాని ఇంకెవ్వరినైన కలిసితిరా?

నా—ఇంకెవ్వరిని కలిసికొందును? నా కెవ్వరితోడను పనిలేదు.

న్యాయా—ఆరాత్రి మీరు చౌదరిగారిని కలసికొనియుండలేదా?

నా—అవును నికొంతసేపు తీవ్రముగ యోచించి, పదంపడి శిరః ప్రకంపనముఁజేసి—“అయ్యా! ఆరాత్రి నేను చౌదరిని కలిసికొని

యుంటినని పలికినయెడల నేను చౌదరిని హత్యచేసినట్లు నిర్ధారణచేయ
దలచితిరా? అని యడిగెను.

అప్పుడు న్యాయవాది ప్రీతిపురస్కరముగ, నాథముని వంకకు
జూచుచు,

“నాథమునిగారూ! ఇప్పటికే మీపైన ఈహత్యకు సంబం
ధించిన దుష్ప్రవాదములును, దుష్ప్రమాణములును చాల నధికముగ
నున్నవి. వానినుండి మీరు బహిర్గతులగుట మీ కిష్టమైన నే మంచి
యానుకూల్యముకలదు. మీ వలన హత్య జరిగియుండదని మాకు
గల్గిన విశ్వాసముచేత, మే మీ యనకాశమును మీకు గల్పించి
యున్నాము. మీరు జరిగిన వాస్తవము నెఱిగించి మీపైగల దుష్కీర్తిని
తొలగించుకొందురని నమ్ముచున్నాము” అని పలికెను.

; నాథముని యాతడన్న పలుకలపై బాగుగ యోచించి,
తన యసమ్మతిని సూచించు వైఖరిని తల నడ్డముగఁ ద్రిప్పుచు “నేను
దీనికి ప్రత్యుత్తర మీయను.” అనియెను.

న్యాయవాది—మీరు మూర్ఖత్వము నవలంబించి సుగమముగ వ్యవ
హారమును క్లిష్టపరచుచున్నారు. ఇది తగదు. నిజము చెప్పుడు.

నా—నేను చౌదరిని సజీవిగాఁ జూచితిని పల్కినయెడల మీరు
హత్యా విద్రోహమును, నాపై మోషణజూచెదరు-నిరీవిగాఁ జూచితిని
పల్కినయెడల మరియొకవ్యక్తికి హత్యయందు సంబంధమును గల్గించె
దరు. నావాఙ్మూలమువలన నాకుగాని, మఱియొకరికిఁగాని ప్రమాదము
గల్గు పరిస్థితులను నే నేల కల్పింపవలెను? అందుచేత మీ కీవిషయము
నందు నే నెట్టి ప్రత్యుత్తరము నొసంగుటకు సంకల్పింపను. మీ
విప్లయవచ్చిన విధముగా విమర్శించు గాని, తీర్మానములను గాని
యొనరించుకొనవచ్చును.

న్యాయవాది—హాత్యనిఁ గనిపెట్టుటయందు మీసాక్ష్యము మాకుప
కారము చేయునని తలంచి యడుగుచున్నాము.

నా—నాంతకు నన్నేమించునని మీదిగాని, నాదికాదు. అందు లకై నేను మీకు నాసాక్ష్యముచేత నహాయ మొనరింప బాధ్యుడనై యుండలేదు.

నాథముని యొసరించిన బహిరంగమైన దృఢనిరాకరణమునకు సత్యవతి ముఖమునం దానందచిహ్నములు పొడసూపెను. గోవింద రావు నాథముని ధైర్యసాహసములకు మెచ్చుకొనెను. అంతవఱకు జరిగిన సాక్ష్యములయందు న్యాయవాది వేసిన కుటిలవ్రశ్న పూహములయందు చిక్కుకొనని సాక్షి కనబడలేదు. ప్రతి సాక్షియు తొలుత కొంత ధైర్యమును చూపినను తుదకు తల్లిడిల్లిపోయి—సరి యైనదారికి వచ్చిరి. కాని నాథముని మాత్రము ధైర్యసాహసములతో న్యాయవాది సదుక్తాని నిరాకరింపఁగలిగెను. అప్పుడు న్యాయవాది గత్యంతరముఁ గానక, తుదకు నాథమునిపై నొక బ్రహ్మాత్రప్రయోగమును జేయ సంకల్పించెను. ఆతఁ డిట్లు ప్రశ్నించెను.

న్యాయ—సత్యవతి బాల్యమునందలి ఛాయాపటమును నీ వెన్న డైనఁ జూచియుంటివా?

నా—చూచితిని.

న్యాయ—అది యెవ్వరియొద్ద నున్నది?

నా—దానిని సత్యవతినద్దనుండి నే నపహరించితిని. నావద్దనే యున్నది.

న్యాయ—ఇప్పు డున్నదా?

నా—ఉన్నది.

న్యాయ—చూపఁగలవా?

నా—చూపఁగలను.

ఇట్లు పలికినప్పుడు సత్యవతి భీతచి త్తయై యవ్యక్త స్వరమున శోకించెను. ఆమె యేదయో పలుకఁబడి లేనఁబోవుచుండఁగా రావు నామె బామెను వారించెను. ఈమెపల నాథముని ఛాయాపటము కొరకై తనజేబులో నెమరుకొని దానినిగానక భయాత్పర్యములతో “హా! ప్రమాదము! నేను దానిని పోగొట్టుకొంటిని!” అనిపలికెను.

న్యాయ—పోగొట్టుకొంటివా? ఎక్కడ?

నా—గురువారమునాటి రాత్రి నేను చచ్చిపోయితిని. తీసికొనిపోయితిని. నాదుస్తులను తీసికొనిపోయితిని. అప్పుడు నేను చచ్చిపోయితిని. పోయితిని. వస్త్రములను మార్చుకొని తీసికొనిపోయితిని. గుడ్డలను మార్చుకొనిపోయితిని. బారవేసితిని. అవలంబించితిని. అవలంబించితిని. అవలంబించితిని.

న్యాయ—అదుస్తులెట్టివి?

నా—నేను గౌరీ దేవివేటను. వచ్చుచున్నాను. నన్నెవ్వరును గుట్టింపకుండుటకై కృత్రిమములైన గడ్డములను మోసములను గురుచుకొనియుంటిని! అవియును దొరదొస్తులను ఆమూలలతోనుండును.

న్యాయ—అఛాయాపటము, మోసములను. తో గోదాదేవివేట గర్భమునకు పోయెనని మీకు నమ్మకమే? కాక—మరియును నలమునం దెచ్చటనైన పోగొట్టుకొంటిరా? బాగుగ ఆలోచించు చెప్పువలెను.

నా—నే నా ఛాయాపటమును ఒక లిప్తకాలమైనను పట్టిచియుండలేదని చెప్పుగలను, అది నావస్తువుతోపాటుగా గోదాదేవిగర్భమునకే చేరుకొనియున్నది.

న్యాయ—ఁబడితి; ఇప్పుడు నే నా ఛాయాపటమును మీకుంజూపినయెడల గుర్తింపగలరా?

నా—మీరు దాని నిచ్చు డెట్లు చూపగలరా? చూపలేరు.

న్యాయ—చూపగలరనియెడల మీరు గుర్తింపగలరా? ప్రత్యుత్తర మంతివలెనే కావలెను.

నా—అది తప్పుక గుర్తింపగలదు.

న్యాయ—వాది వెంటనే నచ్చితి. చూపగలరా? చూపలేరు. మీరు చూచి “ఇదేనా?” అని అడిగితిని. నాకు దాని ప్రతిభూతివచ్చి పోయెను.

నా—ఇదే ఛాయాపటమునందు ఇప్పుడు కెన్నడును పట్టించెను.

న్యాయ—మృతవ్యక్తిగతియందు.

అకస్మాత్తుగ మబ్బులేని నిడుగుపడినట్లుయ్యెను— నాథముని మొగము రక్తహీనమై పోయెను. పెదవులు కంపించెను, ఛాయాపట రహస్యము తుదకు తనపైబడి తన్ను హంతునిగ నిరూపింపనున్నదాయని యాతడు భీతిల్లిపోయెను.

నా—అసంభవము? ఇది మృతస్వక్తి చేతిలోని కెట్లురాగలదు?

న్యా—మృతస్వక్తి చేతి పిడికిటినుండి తానీ ఛాయాపటమును బలవంతముగ సంగ్రహించినట్లు - నత్యవతి యంతకుమున్నే సాక్ష్య మిచ్చియున్నది.

అప్రాకృతికమును, అమానుషమును, అనిర్వచనీయమును, అనిర్వరసీయమును నగు దారుణసంఘటనము జరిగిపోయినది! భయంకరమైన పరిస్థితి యిప్పుడు నాథమునితలపైబడినది. అప్పుడే యాతని మెఱిమిదికి కాలవ్యాభినమానమగు నుత్తత్రాసు వచ్చినట్లుతనికి భీతి గలిగెను. సభ్యులందఱును సకరుణాపలోకనముల నాతనింబూడసాగిరి. తన వద్దనే యుండినట్లు దృఢస్వరమున నాథముని వాదించిన ఛాయాపట మిప్పుడు, మృతస్వక్తి చేతిలోనుండి సంగ్రహింపబడినట్లు నిర్ధారణయగుటయందలి రహస్యమేమి? నాథమునిపై హత్యానిదోషము కూలుట కింతకన్న బలవత్తరమును నాథుని మరణకాలదా? సభ్యులలో నొకవిధమైన కలకలధ్వని యారంభమయ్యెను. ప్రారంభముండియు నేదోవిధమన— నాథమునిపైనున్న దోషమును, అనునమును నివర్తింపజేయుటకైగాని, కప్పిపుచ్చుటకైగాని నత్యవతి, కక్షికొలదియుం బ్రయత్నించుచుండెను. ఆమె నాథముని ప్రాణము రక్షించుటకై—తన స్వజీవములనుగూడ బలిదానముచేయు సందేహింపలేదు. ఈపరిశీటలయందు నత్యవతి స్వయముగ, మరక్షింపఁదలచినవాని ప్రాణముల మరిని దెచ్చునట్టి ప్రమాణము దెచ్చి పదుపురియెదుటను ప్రదర్శించి సుగళు తన సాక్ష్యముగా ఆతని ప్రాణములను దీయింపనెంచుట మహాదారుణము.

అ! ఊహింపరానిది.

సత్యవతి మొగము క్రమక్రమముగ నుత్తేజితమైపోయెను. శోకశోభముల సమ్మేళనమువలనఁ గలిగిన నరుణరాగ మొకటి యామోదనమున నలముకొనియెను. ఆమె హఠాత్తుగ లేచినిలువబడి చేయిపై కత్తి—

“శాంతింపుడు శాంతింపుడు!! ఎందులకీ గంద్రగోళమంత యును? ఈకపటనాటకమున కింతటితో నేనే భరతి వాక్యమును చెప్పించెదను” అనియెను.

న్యాయవాది యామెచుగాంచి—“నీవేమి చెప్పఁగోరుచున్నావు? అని యడిచెను.

సత్యవతి యుత్తేజిత గంభీర కంఠస్వరమున సభ్యులందఱకును వినబడువట్లు—

నేను స్వయముగా నా మామను ఖూనీ చేసితిని. అని పలికెను.

చుట్టూ లొంగిపోయెను, నిశ్శబ్దమై పోయెరి.

అయిదవ ప్రకరణము.

పంచాయితీ తీర్పు.

సత్యవతి వాక్కులమునందలి తుదిపలుకులు నిర్ఘనాకాశము నందలి యశనిఘాతమునలె—సభ్యుల శ్రవణరంధ్రములఁ బ్రతిధ్వనించుచు, పరమాశ్చర్యభయప్రదము లయ్యెను. ఆమాట విశ్వసించుట కను, విశ్వసింపక పోవుటకను వారుచిత్తములను సిరపటచుకొనఁజాలక పోయెరి, బాల్యకాలమునుండియు, సత్యవతిహృదయమునర్వజనవేద్యమై యుండెను చొదలి యాజాలికును చిన్నతనమునుండియు ప్రాణసమానముగఁ బెంచె—పెద్దదాని నొనరించియుండెను. ఆతఁడు సత్యవతికిఁ బితృసమాను డగు రిక్షకుఁడు. చిన్నతనమునుండియు—సత్యవతి, యాతని సత్యంత వినివిధేయతలతోఁ బూజించియుండెను. అట్టి గౌరవ నీయుండైన మాతలుని, హత్యగావించితిని. సత్యవతి పలికినపలుకుల

కెవ్వరను విశ్వసించడం లేక పోయిరి. కొందఱు— హత్యగావించి యుండునేమోయని తలచుచుండిరి. వరినగ్రమువలన చౌర్యమును— అనమానపోషములకలన హత్యను— సహజముగ నర్హవ్రాణులను గావించు దనియును, అండుల— న్యాయమును, గొప్పములను, భక్తియు, హృదయముతోవలయు అడ్డనగా రాజులవనియును, సత్యవతి సహజ ప్రకృతివలన— చౌర్యమును ప్రేమగౌరవములను గల్గినదే యయ్యెను, రోషము చేతను, అనమానదుఃఖము చేతను, నిజమి గాతన మేనమామనుఖానీచేసిరోయుండుదనియును తలచుచుండిరి. కొందఱు ఆమె యెన్నఁచిన హత్యచేయగల్గు సాహసముగల్గింది కాదనియును ఆమె తాను బువత్తరముగ ప్రేమించియుండిన నాథుని ప్రాణములను రక్షించునభిప్రాయముతో— నర్హతవాక్కులమునంగి హత్య పరాధమును బువత్తరముగ తనపై నిఘటించుచున్నదనియును తలచుచుండిరి. ద్వివిధములై యున్న బ్రహ్మిప్రాయములతో నానభయంతయు కోన్ని సమయముల కాలము నిశ్శబ్దముగ నుండెను. అనంతరము న్యాయవాది సత్యవతిని జూచి—

“అయ్యోయీ ! నీవు స్వయముగ నీమేనమామను ఖానీచేసి నట్లు పాపాత్ముని నిర్బంధింపబడుచున్నావు. అట్లును, ఇదివఱకు నీవిచ్చిన సాక్ష్యమంతయు సబధమేనా?”, అనియెను.

సత్య—అబద్ధమే !

న్యాయవాది—నీవు వచ్చినవిదమ నిద్రాంధరమేనా? నీమామను చూచితివా?

సత్య—అంతటి నేను నాథమునితో ప్రసంగించి యుంటికి వచ్చిన తరువాత, జరిగిన సందర్భముల నెఱిగించెదను విశదము. నేను మరలివచ్చినప్పటికి నామామ నిద్రాంధరమునందేను. అతడు మేల్కొనినారో యుండెను. న్యాయవాది యంతరాత్రివేళ నెచ్చటికి వెళ్ళి యుంటిని కన్ను నామామ నిద్రాంధరమునందేను. నేనువచ్చింప నిరాకరించితిని. అంతట మాయురుపురకును వాగ్నివాదమును చాల శీఘ్రముగ జరిగెను. అంతట నామామ నన్ను మెడవట్టికొనికి చంపదలం

చుచుండగా వేరు సాధనములేక, బలవంతమున నా రివాజులతోడనే యాతని ప్రేల్చిచంపితిని.

న్యాయ—నీవు ప్రేల్చుటతోడనే యాతని మరణించెను?

న—చెప్పజాలను. శాస్త్రవేదములకే నే నుండు నిజవజ్రాలక ప్రక్క గదిలోనికిఁబెట్టియుంటిని. వసుధా! నైతనేపటికాతని మరణించినదియు నే నెఱుంగను.

న్యాయ—అప్పుడాతని డెట్టి వస్తువు అను ధరించుచుండెను?

న—మరణించిన పిదప నెట్టి వస్తువులతో నుండఁగా మీ రంగతును చూచియుంటిరో ఆవస్తువులే!—

న్యాయ—చావకఘోర్యము నీమూల తన్ను చంపిన శానివి నిర్దేశించివ్రాసిన అసలుకాగితమిది?

న—నీది మామూలకాగితమునకంటె స్వకీయా వస్త్రాభ్యంతరము నుండి యొక కాగితమును దీసి న్యాయవాది కిచ్చెను. ఆకాగితమునందలి యక్షరములను అచ్చటవా రందఱును విమర్శించిచూచిరి. అవి నిజముగా చొదరి వ్రాసిన యక్షరములైనవి నిర్ణయించిరి. దానివలన విస్మయముగ చొదరి స్వకాంతముతో వ్రాసిన గాంధీని నామము కలదు. “నన్ను హత్యచేసినవాడు నామమి” అని వానిపై నుండెను. దానిని గాంచి, వారు, నీల నలుమూలమున లోనై బోయిరి.

న్యాయ—దీనిపై సాధముని కేసు వ్రాయుభజియున్నది. దీనితో నీ వాడ్యుల మేకిభవించినదా?

న—లేదు. ఇంక హత్యచేసినవాడు మాత్రము సాధముని కాదు. నా మామ రెండు తుపాకిదెబ్బలను తినియుండెనని మీరును అభిప్రాయపడెదఁడు. అది నిజమైన యభిప్రాయమే యగును. నామామ గాంధీ వాడించు సంకల్పమున ఇదివఱకే సాధముని తన్ను తుపాకితో ప్రేల్చి చంపెను. ఆనంగిని హానికొందుచితి ననియును నుశ్చియుండెను. ఆపూటలపై నా కండ్లకలిగి సాధముని నిన్ను ప్రేల్చుట యవ్యతము. అతని గాంధీయైతని గాత్ర సంభాషించుచుండెను.” అని పలికి—యాతరువాత నే ఖానీచేసితిని. నామామ

యెవ్వని గాంచి నాథమునిగా భ్రమించి గూతనిసేరు వ్రాసియుండెనో మొదట నాతని గాల్చిన వా రెవ్వరో నాకుఁ దెలియదు.

న్యాయ—సీవు నాథమునిని రక్షింపఁదలంచి నెరమును బుద్ధి పూర్వకముగ నీపై నికుటించుచున్నావో— కాక హత్యచేసినవ్యక్తివే నీవై యుండువో— మేము నిర్ణయింపఁజాలమున్నాము. నీవలెనే నీమామను హత్యచేసినట్లు నమ్మితినినట్టిదివఱకు మఱియిద్దరున్నారని! సీవు ప్రమాణముగ—

న—ప్రమాణములవలన నేమి ప్రయోజనము! ప్రమాణము చేసి యబద్ధములగుటకన్న ప్రమాణమును చేయకుండ నిజము చెప్పినచో విశ్వసించగా?

న్యాయ—రావుసాహేబుగారూ! ఇకపై విచారణ చేయుటవలన లాభములేదు. పంచాయతీదారుల నిర్ణయముపై తీర్పును నినిసింప వచ్చును. సత్యవతి హత్య యొనరించినట్లు నమ్మితినినను, ఇం దనేక సందేహములును, అనన్వయ విషయములును గల వస్తువుమాత్రము జేరినవికొనుట. అసందేహములను... ..

న్యాయవాది యిట్లు పలుకుచుండగానే, రావుసాహేబుగారు, పంచాయతీదారులతో కేకాదళ సలమున కరిగి యొక నిర్ణయమునకు వచ్చినదని, పంచాయతీదారులపక్షమున తీర్మానము నిట్లేటిగించెను.

“సత్యవతి తన స్వహస్తములతో తన మేనమామయగు శ్రీరాములు చౌదరిని హత్యచేసినట్లు నమ్మితినుటచే—సత్యవతియేహంతకురాలని, పంచాయతీ దారులనుగు మాయందఱి యొక్క ఏకగ్రీవమైన తీర్మానమైయున్నది.”

తీర్మానము వినినపిదప అందఱు లేచిరి. నభ పూర్తియయ్యెను. కాని సందేహములు సందేహములుగనే నిలిచిపోయెను. (1) ఆరాత్రి సత్యవతియొక్క భార్యకటము తననద్దనుండినట్లు నాథముని చెప్పుచున్నాడు. అది మృతవ్యక్తి చేతిలోని కెట్లు వచ్చెను?—(2) సత్యవతి రివాల్వరునందొక గుండుమాత్రమే ఖర్చుపడెనని తెలియుచున్నది. దానిని సత్యవతియే తన మామపై పేల్చి ఖర్చుపెట్టియుండినట్లు

గాదు. తమతో మనసిద్దములును నన్ను కోరినారే మరలించుకొనవచ్చుటకి రోగమునకును లక్షణము. తత్కార్యమును నివరించు యష్టము మోక్షచెప్పుమనెడిది !” అని పలికిరి. అంతర్వి మేముని గోవిందరావు రంగనాథుని తతాధి తతాని దరిపిగెడుగానూ, తమకును పెరియసాగణముచే నారంభమియు శాస్త్రభేదమయెను. తుదకు గోవిందరాయ రాధాపతు లిరువురే—లక్ష్మీనగరిమునకుఁ బ్రయాణమై పోవసాగిరి. మార్గమధ్యమునఁ గొంతసేవోరతఁడు—నారెరువునను నిశ్చలముగఁ బ్రయాణమొనరించిరి. గొంతసేవటికి, రాధాపతుఁడు ప్రసంగము ముందుగా నారంభించెను.

రాధా—అయ్యా! వగచాయతీ తీర్మానము నొలకించి యున్నరుగదా! బూరకభాగ్యమేమో! నాశ్వవతి హంతకురాలను సనియో మీరు విశ్వసింపచున్నారా?

గోవిందరావు—స్వపసిద్ధతయగ నరూపముగను రాధాపతులంతటి ప్రజలచక్షునరహితులనుగ బెల్ల నోకలొనచ్చి—తన యభిప్రాయము నెఱుంగలే దెనచో నతఁడు తన హృదయముం బ్రకటింపనలసిటి యవివేకి యగునా? అతఁడు రాధాపతి ప్రశ్నలకు బ్రశ్నోత్తర మొసంగక—“మీరు తెలుసునది యేమి? నత్వవతి యపరాధని కాదని వాదించదలచితిరా?” అని యడిగెను.

రాధా—అయ్యా! నాయనగారూ! నేను సామాన్యుడను, లోకజ్ఞానరహితుడను. నొకజాలగమనముగను నా యభిప్రాయమునకు విలువ యెంతమాత్రముం యుండునది? అయిలటి నమరనిరూపక శిరోమణులు తెలిసికొనరుగదా! పాతమభిప్రాయమునకు తమకు నేరేమి యొసంగగలదు? అనను—మరిచిందిన వ్యక్తి నొబ్బునకును ఇయనను మాత్రమేసిన మర్యాదలనినానుమదు తెలిసకొనరాదు. గతవ్యము విచారణను సాగోవ రంగమున, పోలవారి మునము నభిలాష నొసంగుట నపరాధమైయున్నది. అట్లే—నేనూ, నీవారెరువునయితిమిచక్క గా ననగానూ ను వెనసిగొలికినె. నాకంటె మృతయముల నతిరగతిని. నాకు నత్యవతి సాక్ష్యమింతయు చూల నదృష్టముగఁ గాన్పించినది. అమె

ప్రారంభమునుండియు—తనద వజ్రమును జెప్పిన వాక్యములనునుండు చాల సందర్భములు గాల్పించినవి. ఆమె నాథముని ప్రాణములచేటి యపాయమును రాకుండుటకై—తన సాక్ష్యము నడ్డదిడ్డముగ—ఇట్లు మువచ్చిపట్టుకొన్నది. ఆమె సాక్ష్యవాక్యములందు సూన్యతమించుకొనును లేదని నాదృఢవిశ్వాసము. తనవాక్యములమును ప్రతిరోధించు ప్రతివిషయమును, అతిచమత్కారముగ, క్రిమ్మకొనుటయందన మానమైన ప్రజ్ఞావిశేషమున బ్రదర్శించినది. ఈ క్రికిమాత్రము నేను చాల విస్మయపడనై పోయితిని.

గో—అనగా-మియభిప్రాయ మేమి? నాథమునిని రక్షించుట యనగా తన ప్రాణములను బలియిచ్చుటయనియే అర్థముగదా! అంతటి త్యాగశక్తిని సత్యవతి యిప్పుడు ప్రదర్శించినదనియూ మీ సమ్మతము!

రా... సత్యవతి పగచూపుతీయందు తన యపరాధము సనుమ తించినంత మాత్రముచేత, నిజముగ నామె శిక్షాపాత్రులగు ననియూ మీ సమ్మతము?

గో—అవును. కానిచో, నామెకు గత్యంతర మేమి?

రా—ఇప్పు డీమె పంచాయతీదారులయెదుట తన హత్యాపరాధము నామోదించి శిక్షను సంసిద్ధురాలై నట్లు కొన్నించుచున్నది. దినము, మండల న్యాయాధికారుల యెదుట సత్యవతి తనవాక్యములను సంతను తలకిందులుగా నొనరించి, తప్పించుకొనగలదు. పంచాయతీ తీర్పులో నేనెమి చెప్పితి నో చెప్పజాలవనియును, దుఃఖిపశమున నేనపు డున్నతప్రాయమై యుంటిననియును, మాత్రము నే నొనరించి యుండలే దనియు: బల్కి—యీలోపల పాంత్రుడు చాలనుభవమును పలాయితుడై పోయి, ప్రాణరక్షణ చేసికొనుట కీమె మంచి యవకాశమును గల్పింపవచ్చును! అప్పుడు సర్కారువా రామెనేమి చేయుదురు?

రాధాపతి మాటలను విని, గొవించరావు భావగర్భితమైనశిరః ప్రకరణ మొనరించెను.

గోవింద—అట్లయిన రాధాపతిగారూ! సత్యవతివాఙ్మూలమునగు దస్వయసందర్భము లేవియోకలనని వచించితిరే! అది యేమి?

రాధా—అనన్వయములు చాలగలవు! ప్రసవశ్వాసాయనాహి వానిని వక్కాణించుచు నాందోళన వలననుండగనే—రావునానాని గారు వానిని లెక్కనేయించి, మలచాడుతనభ్యుపాహో నాలోచించి సత్యవతి హంతకులైనట్లు తీర్మానించినారు. సత్యవతియొక్క ఛాయా చిత్రము, నాధమునికడ కెట్లు వచ్చెను? అది తిరిగి స్మృతివ్యక్తిచేతి కెట్లు వచ్చెను? సత్యవతి, తుపాకిలోని గొండ్లొక్కటియే ఖగ్గుపడెను గదా! చౌదరి రెండునార్లు కాల్చినట్లు తెలియుచున్నది. రెండవసారి కాల్చిన తుపాకి యొక్కడ నున్నది? జన్మదినోత్సవమునాడు కోపమున నాధముని తనతుపాకి నచ్చుటనే విడలివెళ్ళినట్లు తెలిసిపడ—వానిని చౌదరి సాక్ష్యముకొఱకై బాగోత్తపాడి యుండెను. అట్లయిన నిష్ఠు డాతుపాకి యొక్కడ నున్నది?

నాధముని రివాల్యరుసంగతిని రాధాపతి! వచింపగనే—గోవింద రావున కొక నూతనమార్గము కనులఁ గట్టినట్లు తోచెను. అంతకు మున్నెవరికిని నాధముని, తుపాకి అను విషయములపైననే మనస్సు ప్రసరించియుండలేదు. ఈ క్రొత్తమార్గముతో—నాతని ముప్పు విడిపోయెను.

గో.—నిజమేనుండే! నాధముని తుపాకి యొక్కటి యుండవలెను గదా! అది యొక్కడ నున్నది?

రా—మనము భద్రాచలమున లాంచి దిగి కాదులో కుమ్మరి సూడెనునకు నచ్చునపుడు రఘుపతిగారు జన్మదినోత్సవ వృత్తాంత మును వచించియుండెను. నాధముని తనచేతినుండి క్రిందబడిన రివాల్యరును, మరల కైకొనకయే వెడలిపోగా నాకెండ్లి దానిని సాక్ష్యముగా నుంచెదనని నలుగురు తనడ్రాయరులో నుంచుచుండగా వీక్షించితి నని రఘుపతిగారు వచించియుండిరి. మీకును స్మృతియుం దుండను. ఇంటికి వచ్చినవిదవ-నిరూపకులగు మీ రిరువురును నిరూపణానంతరము—రిఘుపతిగారిని, నన్నును, గృహమున విడిచివెళ్ళితిరి.

అప్పుడు మాలో మా కీతు పాకివిషయమైన ప్రసంగమువచ్చి, యిల్లంతయును వెదకిచూచితిమి గాని యెందును గానరా లేదు—

గో—ఐనచో—తనసమ్మతి ప్రకారముగా సత్యవతిగాక, నాథముని హంతకుడని మీవిశ్వాసమా?

రా—నిజమైన హంతకుడు నాథమునియే యనుటలో సందేహ మేమియును లేదు. సత్యవతి నాథమునికొఱకై—తాను హంతకురాలయినట్లు ప్రస్తుతము సమ్మతించింది. తరువాత జిల్లాకోర్టునందు తాను హంతకురాలు కావట్లు సప్రమాణముగ నిరూపించి శిక్షనుండి విముక్తుగాను కాగలదు. ఈలోపలకే, హంతకుడెచ్చటనో సురక్షితుడు కాగలడు అప్పుడు, పంచాయితీదారులును, మండల న్యాయసభ్యులును గూడ తమయచివేమును లోకమునకు బ్రదర్శించుకొందురు! నా తొమ్మిది చింపిన నోకమునాశ్రిము నిరపద్యముగ తప్పించుకొనగలడు!

గో—అట్లు నిరాకరింపక యొకవేళ మండలన్యాయసభ యందు నుండును, సత్యవతి తానేహత్యచేసినట్లు సమ్మతించినయెడల?

రా—అట్లేన్న నను సమ్మతించదు. ఒకనికొఱకై తన ప్రాణములను బలియాయవలసివలెంత యగ్రస్య మామె కేరువచ్చినది? ఏయభిప్రాయముతో తాను హత్యచేసినట్లు సమ్మతించియుండెనో—ఆయభిప్రాయము నెవేరినదివలె—అసంగ హంతకుడు పాటిపోయినదివలె—తానునిస్సందేహముగ హత్యచేయలేదని నిరూపించి వాదించగలడు ఒకవేళ—ఈహత్యాపరాధ మేనాటికై నను హంతకునివిడువదనితలంచి శాశ్వతముగకే తన ప్రాణముల వర్పించదలంచినచో—తమయభిప్రాయ ప్రకారముగా—మండలన్యాయ సభలోగూడ—తానే హంతకురాలై నట్లు సమ్మతించుగలదు. అందువలన న్యాయ పీఠమునకు తీరిని యవమానము గల్గినట్లుగనుగదా! ఇందలు నిరూపకులు, ఇందలు న్యాయవిచారణకర్తలు తమశక్తి నాచుర్భూతమును వినియోగించియు తుదకు నిరాపరాధిని యగునబల నొకదాని నన్యాయముగ వధించి, ఘోరహంతకు నొకని రక్షించిన వారగుదురు. ఇంతేగదాఫలము!—

గో—నాథా! పతిగారూ! ఒక్కనంగతి విచారించుడు! చొదరి, సత్యవతికి పితృప్రతిని నానుడగు గర్భమును! అట్టివాని నొకడు— హత్యచేసినపుడు, తానును తన మామపక్ష మూని వానిని శిక్షింపఁ జేయుటకు మారుగా—వాని హత్యనుగూడ తనపై నొకొని, వానికి మారుగా తాను ప్రాణపరిత్యాగ మొనరించుటెంత యవివేకము!

రా—అదికాదు మనమొక్క పరమార్థమగురహస్యవిషయము యోచింపవలెను చచ్చినమామ చచ్చినవాడే! ఆతఁడీక నేమిచేసినను రాడుకదా! చచ్చిన మామకొఱకై—ప్రేమాస్పదుడగు బ్రదికి యున్నవానిపై గల నేరమును బలపఱచినఁ బ్రయోజన మేమి?—అది గాక సత్యవతికి నాధమార్గపై గల ప్రేమ-యసాధారణమైనది! అమూల్యమైనది! ప్రేమకొఱకై సత్యవతి తనప్రాణములనైన నమర్పించి, యాతని రక్షింపఁగలదు! సూలస్పృహకి—సత్యవతి యొనంగుచున్న ప్రేమబలి యప్రాకృతికముగ—దోషనను సూక్ష్మదృష్టియందు— మహాకార్యమని తెలియకపోదు.

గో—కావచ్చును. అట్లయిన నిప్పును, నాధముని గివాల్వగు మాటయేమి?

గా—నాధముని సాక్ష్యమునందలి నంగతులయందే కొంతవాస్తవము గలదే—ఆనాటిరాత్రి యాతఁడు, వరమున తగిలిన తన వస్త్రములను మార్చి పొడిబట్టలను గట్టుకొని, తడిబట్టలను మూటఁ గట్టి గోదావరిలోఁ బడవైచినట్లు నాధముని వాఙ్మూలమునఁ దెలిసెను. గివాల్వరు, పారవేయఁబడిన మూటయందైన నుండవలెను కదా— ఆతఁడారాత్రి గాకిరేని పీఠము వెల్చి యందెచ్చటనైన దానిని పూడ్చి పెట్టియైన నుండవలెను.

గో—అసలుహత్య నెట్లు జరిగియుండెనని మీయభిప్రాయము?

గా—ఆరాత్రి, నాతండ్రిని హత్యచేయు నుద్దేశముతోడనే, నాధముని వచ్చియుండవలెను! అందుపై నాతండ్రికిని నాధమునికిని వివాదము సంభవించియుండును. అప్పుడు చొదరి నాధముని, నాడు తనయింటవదలిన తుగాకినే తీసికొని యాతని గొల్పడలంది పైకెత్తిన

తోడనే, బలవంతుడుకావున నాధముని యాతని చేతిలోని తనతుపాకిని బలవంతుడుగ లాగుకొని తిరుగబడి యాతని చేతిల్ని చంపి యుండును. అదిగాని మరియొక నిదర్శనముగూడ గలదు. అది నాధముని యిచ్చిన వాఙ్మూలముతో నేకీభవించుచున్నది!—

గో—ఆ నిదర్శన మేమి?

రా—భద్రాచలమునుండి యచ్చటికి వచ్చుకారునందలిడ్రైవ కొకడు—మనజనార్దనరావుగారితో కొంతసంభాషణ చేయుచుండగా నేను వినియుంటిని. ఆడ్రైవరు—నాతండ్రిని చంపిన హంతకుని తా నెఱుంగదునని, జనార్దనరావుగారితో చెప్పుచుండెను. జనార్దనరావుగారి పశ్చలపై వేలిన సారాంశమేమనగా—హత్య జరిగిన దినమున నొక పురుషుడు కూనవరిపు కారుమీద దుమ్ముగూడెపు కారుమీద భద్రాచలమున దిగి, తనకారు నెక్కి లక్ష్మీనగరమున దిగెనట! కారులో గూర్చుండి ప్రయాణము చేసినంత సేపును అతడు నా తండ్రివిషయమే యడుగుచుండెనట—

గో—(అదరివడి) ఏమేమీ! ఇది కొత్తవిషయమే! నాతో పొంగతి కొంచెమైనను జనార్దనుడు చెప్పలేదే! అపుడుమని యాకారమును, వేషమును ఎఱుంగెనో తెలిసెనా?

రా—ఆ విషయములు తెలియటచేసిన నాధమునిపై గలయనుమాన మధికమగుటక గారణము! నాధముని వాఙ్మూలమున తానెట్టి దుస్తులను గడ్డమును ధరించితినిని చెప్పెనో అదేయాకారము—దుస్తులుగలవట! అతడు గారీదేవిపేటనుండి వచ్చియుండును.

గోవిందరా వీనూతన విషయములపై బాగుగయోచించెను. గారీదేవిపేటనుండి చుట్టలదుకాణదారుడనాగు నాధముని బండ్రిపై బ్రయాణముచేసెనని చెప్పెను! ఇతడు మోటారు మీదవచ్చిన వ్యక్తి మాటలను చెప్పుచున్నాడని—ఇరువురిమాటలకును వ్యత్యాసము కనబడుచున్నది. ఐనను తుపాకికొక కొక గూరు గారీదేవి పేటయందలి నాధముని యింటిని పరీక్షించుట ముఖ్యము!

అమరుణాడు గోవిందరావును రాధాపతియుగళిని గారీదేవి పేటకు వెళ్తుటకు నిరవరచుకొనిరి. ఈనందభాషణ పూర్తియగు నప్పటికి వారు లక్ష్మీనగరమునకు చేరుకొనిరి.—

ఏడవ ప్రకరణము.

హంతకుని రహస్యము.

మోటారు ద్వయమును తనతోఁ జెప్పిన విశేషముల నాలకించుటతోడనే జనార్దనుని కొక దుర్బుద్ధిపుట్టెను. చౌదరి హత్యారహస్యమును తాను స్వయంగా భేదించి, తనగురునకు రాండగిన కీర్తినిగూడ తానే యపహరించి సుఖినిద్ధ రహస్యముగాఁ ద పరిశోధింపడుచు పొందవలయునని యభిప్రాయించెను. డ్రైవరు మాటలనువిని, రాధాపతి యెట్టి యనుమానమునకు లొనయ్యెనో అట్టి యనుమానమునే, జనార్దనుడుబోధించెను. నాథమునియే అట్టివేషముతో వచ్చెనని యాతని యనుమానము. కావున నాతడు సత్సవము, గోవిందరావునకుఁ బెలియకుండ గారీదేవిపేటకు వచ్చి యాతని పాతయంతిని శోధింపదలంచెను జనార్దనుడు--పంచాయితీ విచారణ పూర్తియైనవెంటనే-తన ప్రయాణవృత్తాంతము నెవ్వరికిని చెలుపకుండ, గారీదేవిపేటయందలి నాథముని గృహమునకు వచ్చెను. అప్పటి కింకను నాథముని గారీదేవిపేటకు రాలేదు. జనార్దనుడు మాగు తాళపుచెవితో నింటితలుపుఁ బెఱచుకొని యింటఁ బ్రవేశించెను. ఆయింట విశేష వస్తు సామగ్రీలేవియును లేవు. నాలుగయిదు గిన్నెలును, ఒక “ప్లా” ప్రియ్యయును, హాల్ క్లెయిన్ లాంతరును కన్పడెను. ఒకమూల నొకతలగడయు, జంపూనాయును కలిపిచుట్టిన చాపచుట్ట పదిలపరుపఁబడియున్నది. ఇంతి కన్న నంసారమున కుచకరించు విశేషవస్తువు లేవియు జనార్దనున కాయింట గానింపలేదు జనార్దను డొక్కుచో నాసీనుడై--నాథముని తనదుస్తులను—శుచిని నెచ్చట దాచియుండునాయనీ యోచింపసాగెను.

“ఇంటిలో నెచ్చటను వస్తువులు గానింపట లేదు. డ్రైవరు చెప్పిన మాటలనులన నైన నేమి నాథముని వాఙ్మూలమువలననైన నేమి,

యీతనివద్ద కృత్రిమమైన గడ్డము, మీనములును, దొరదుస్తులును, ఉండవలెను. నాథముని సాక్ష్యమే నిజమగునని మనము సమ్మతమొడల, అవి గోదావరీ జలగర్భమునందుండియుండును. అతనిసాక్ష్యము అబద్ధమైనయెడల, వానిని నాథముని యేవో యొకచోట దాచియైన నుండును. కాదా—స్వరూప నాశనముజేసియైన నుండును. దాచె నని తలంచుట కవకాశములేదు. ఇంటియందన్ని చోట్లను నేను వెదకి తిని. ఆనాడు మోటారుపై బ్రయాణము చేసినవానిచేతిలో నొకపెద్ద రైలునంచి కలదనిగూడ ద్రోవను చెప్పించువాడు. ఆరైలునంచి యొక్కడ నున్నది. నాథముని తిరదస్తులను టంగట్టి గోదావరిలో వైచిత్రీని చెప్పించువాడు. ఇందేమి నిజము? ఏది అబద్ధము! ఈనమ స్వను శేదించుటకై—ఈముల్లు సర్వత్ర—మూలమూలలందును శోధింపవలెను. ఈభీషణ హత్యాకృత్యమునందలి నిజమైన హంతకు డెవ్వడో—నేను శోధించితిరెదను. గోవిందరావు నాయుఁ డనేక హత్యాన్వేషణములను గావించి కీర్తిగాంచినవాఁడు. ఆయనను నూతన యశస్సంపాదన మరాపశ్యకము. ఈయభియోగమును నేను గైకొందును. ఈకీర్తిని నేను నాస్వంత్యమునకై గణించుకొందును ”

యశస్సంపాదనమునందలి పట్టుదలచేత, జనార్దనుఁడు, తిన్న మైన యుద్దేశ్యములతోఁ గూర్చుండిన ప్రదేశమునుండి లేచి—ముల్లు నాల్గుమూలలను శోధింపనాగెను. కొంతసేపటి కాతని కృషి ఫలితము నగు రాదొడంగెను. వంట, ఇంటి మూలములదొకచోట నంగకారమున నాతని కొక భస్మరాశి కాన్పించెను. జనార్దనుని మొగము వికసించెను. అతఁడుత్సాహముతోఁ దనలో—“నేను తిలచినట్లే జరిగినది. నాథముని, రైలునంచి నిచ్చుటకే దెచ్చి విన గుడ్డలతోడను, కృత్రిమనేష పరికరములతోడనుగూడ తగులఁ బెట్టెవాఁడు. అతను పంచాయితీ నభయందొచ్చి సాక్ష్యముంతయు అబద్ధము—ఘడ్డాబద్ధము. లేడిగుడ్డలను గోదావరిలో బుడ నేయ లేదు. దీనిని నే నిప్పుడే ఋజువుచేయఁగలను” అని తలంచి భస్మరాశిని శోధింపఁ దొడంగెను. భస్మరాశిలోను, రైలు పంటలు బొత్తిములును, మూడు కొలుబొత్తములును, ఒక

యినపక్షిగెయ్య — ఒకయినప చట్రమును దొరికెను. బొట్టములు కోటు పంటముల బొత్తములనియును, ఇనుపపక్షిగె కృత్రిమమైన గడ్డము నకు బిగింపఁ బడిన తీగెయనియును, ఇనుపచట్రము రైలునంచి తాలూకు చట్రమనియు జనార్దనుడు నిరూపించెను ఆరిఁ డాచట్రమును జాగ్రత్తగా పరిశీలించ దానిపైన, “శ్రీ—చౌ” యను నక్షరము లాతనికిఁ గాన్పించెను. అది చౌదరి తాలూకు రైలునంచయని నిరూపకుడు గ్రహించి—

“దీనిని నాథముని దొంగిలించి తనదుస్తులను మొదలగువానిని దీనియందుదాచి యిచ్చటికిఁగొనితెచ్చి తగులఁబెట్టినాడు. ఆమందుండు పాపము, అగ్నిహోత్రుఁడు సర్వభక్షరక్షణని నమ్మియుండెనే కాని ఆతఁడు సర్వసాక్షులలో నొకఁడని యెఱుంగజాలక పోయెను. తాను భక్షింపగల్గిన వానినన్నిటిని భక్షించియు, అగ్నిహోత్రుఁడు హత్యకునంబంధించిన ప్రమాణములను మాత్రము భక్షింపక విడిచినాడు. ఇక తుపాకివిషయమై అన్వేషింప వలసియున్నది” అనితలపోసి, యా బొత్తములును, ఇనుపచట్రమును జాగ్రత్తగా మడిచి పొట్లముగట్టి — ఇల్లంతయు చీకటిగా నుండుటచేత, హరికృష్ణుని లాంతరును వెలిగించి దానితో మూలమూలలందును శోధింపఁదొడగెను. అట్లాతఁడు వెనకును వెదకఁచు, ప్రియ్యమిదిగి లాంతరునెత్తి చూచెను. ప్రియ్యలోన కొన్నిబాగ్గులతోఁ గూడినబూడిద రాశిగా కుప్పజేయఁబడియున్నది. అందులో నేమియు నుండదని భావించి, జనార్దనుడటచుండి లాంతరును మరల్పఁదలంచు నంతలో—ఆబూడిద రాశిలోనుండి యేదియోవస్తువు తళుక్కున మెఱయుచున్నట్లాతనికి గాన్పించెను! అనుమానముతో జనార్దనుడు తనచేతిలోని లాంతరును ప్రియ్యగడ్డపైనుంచి, యాభస్మరాశినిచేతులతో కుళ్ళగింపనారంభించెను. విశేషప్రయత్నచువనరము లేకుండనే యత్యాశ్చర్యకరముగ నాతని చేతి కొక రివాల్వరుదొరికెను ఆనిరూపకునకన్పడుగల్గిన యానందమెప్పుడు గలిగియుండదు. అతఁడు తన యదృష్టమును హృదయముననే స్తుతించుకొనుచు—లాంతరు వెల్లున

రివాల్వరుపైనున్న యక్షరములను చదువగా—నాతనిసర్వసం దేహములును, విచ్ఛేదములగునట్లు... “నాథముని” యను నక్షరములు దృగ్గోచరములయ్యెను. జనార్దనుని యానందము మిన్నముట్టెను. నాథమునిపై హత్యాపరాధమును మోపడగిన యీధారములన్నియు సమకూర్పబడినవను నానందమున నాలెడు రివాల్వరును తనజేబులో భద్రపఱచుకొని బయటకువచ్చెను. గుమ్మములోనికివచ్చినంతనే—జనార్దనుడు ద్విగ్భాంతుడై నిలువబడిపోయెను. ఆతనియెదుట నాతనిగురువర్యుడగు గోవిందరావునాయుడును, ఆతనిప్రక్కన రాధాపతియు నిలువబడియుండిరి!

ఎనిమిదవ ప్రకరణము.

గురువు—శిష్యుడు.

గురుశిష్యులొకరిమొగముల నొకట చూచుకొని ద్విగ్భాంతులై పోయిరి! గురువున కెఱిగింపకయే—తానెచటికి వచ్చినందులకతడేమని భావించునోయని శిష్యుడుభీతిల్లెను. ఈప్రదేశమున జనార్దనుడేమిచేయుచుండెనో యూహింపజాలక గురువు తెల్లపోయెను. కొంతనేపటికిరువురును ప్రస్థమితచిత్తులైరి. శిష్యుడు, ధైర్యమువహించి “గురుజీ! నేటికి మనప్రయత్నములు ఫలించినవి. హంతకుడు సర్వప్రమాణములతోడను దొరికిపోయినాడు!” అనివలికెను. ఇంతనేగముగ జనార్దనుడు హంతకు ననుసంధించితినిచెప్పటవిని గోవిందరావు సందేహాయత్తచిత్తుడై పోయెను.

గో—ఎవ్వనిని హంతకునిగా నీవు తుదకు నిర్దేశింపఁగలిగితివి?

జ—ఇంక సందేహములతో పనిలేదు. నాథమునియే హంతకుఁడు. అందులకనుకూలసాధనములనన్నిటిని నేను జాగ్రత్తపఱచివాను.

ఆమాటలను విని రాధాపతి దరహాసితవదనుడై—గోవిందరావు నభిప్రాయ మెట్లుండునోయని యాతనిముఖలక్షణములం బరిశీలించెను. జనార్దనునిపలుకులు గోవిందరావునకు కర్లకఠోరములై యుండెను.

అతని నదనముం జూచినకొలదియూ—జనార్దనుని చిగుత్సాగి కాదా డంగెను.

గో—ఏమి? ఏమిచుచున్నారు? నాధముని హంతకుడనియూ? మీరు స్వప్నావస్థయందుండి నాతో సంభాషించుచున్నారా? తాళ, భ్రాంతివహించితిరా?

జ—నేను సంపూర్ణమైన బ్రాగ్దవస్థయందుండి మీతో సంభాషించుచున్నాను. నేను రసంతయైన భ్రాంతివహితేను. నాధమునియే హంతకుడు.

గో—తగిన యాధారములన్నియునూగను అను సేకరించినారా?

జ—తగినన్ని—అంతకన్న సాక్షులగును సిద్ధపటచుకొనియే యున్నాను.

గో—ఇటుచూడుడు! మనము రహస్యపరాధపరిశోధకులము. ప్రకృతివిషయమూ దుర్భేద్యమైన సరసాత్మకు సంబంధించినది. అనేక విషయములలోమీరేకాదు సేక భ్రాంతుడనగుట సంభవించవచ్చును. నిరపరాధిపై మన యవివేకములమున—మనభ్రాంతిమూలమున ద్రోహమును మోపుట మహాపాతకము. ఇందువలన మన కీర్తిప్రతిష్ఠయు నన్నగిల్లిపోవును. పైకి—సత్యమనూజములవలెనే కాన్పించునవిషయము లనేకములు తుదకు సత్యమారమై పోవుటగలదు. ప్రతివిషయమును బాగుగ తటచి విమర్శింపకయే ఒకరిపై—సేకమును మోపుట మనకు తగినపనికాదు.

జ—అయ్యో! అంతమాత్రమేజురమింక నేను నాధమునిపై నిద్రోవామును మోపలేదు. తగినన్ని ప్రమాణములు లభింపకయే నేనాతని నెన్నకను హంతకుడనుటకు సాహసించియుండను.

గో—కానింను. మీ ప్రమాణము లెట్టివియో వివేదను. సెల విండు. ఇటు పలికి గోవిందరావు అచ్చట నొక యుచితప్రదేశమున సావధానుడై కూర్చుండి జనార్దనుని ప్రమాణముల నాలకింప నిత్తు కుడై యుండెను. జనార్దనుడు, తాను సేకరించిన ప్రమాణములను తాను భొందినయనుమానములను—వానిని నిర్ధారణచేయదగిన విష

యములను—చిలవలకు పలవలకు పలవలకు కొమ్మలు కల్పించి దాని నొక మహా ద్రోహభూజమునుగా సృజించి పలుకసాగెను. జనార్దనుడు నాథముని హంతకుడను విషయమును హృదయ పూర్వకముగ విశ్వసించియుండినందున, అతనిపై ద్రోహముమోపుటకై తాను సంపాదించిన యాధార చస్తువులను గాంచియు, తనవిజ్ఞానమునుపరికించియు గోవిందరావు—వింక్టిని సంతృప్తుడై తన్నుస్తుతి చునని యాతడు విశ్వసించియుండెను. కాని యట్లు సంగతినిపలేదు. సర్వమును, అతని యాహులకు పరిపూర్ణవృత్తిరేక ఫలమునే యొసంగెను. అతని పలుకులకు వినుచు గోవిందరావు తననవసమునం దెట్టి వికారమును సూచింపలేదు. నిర్వికారుడై యాతని నిరూపణమునందలి భ్రాంతిని గమనించుచుండెను. గోవిందరావునవసమునందలి స్థితి జనార్దనున కత్యంత భీషిని గలిగించెను. కొంత సేపటికి గోవిందరావు, తననహోద్యోగిని గాంచి,

“జనార్దనరావుసాయుసుగారు!” అని సంబోధించెను.

ఈ యిహార్థవారనవాచక సూత్రనినోట వెలువడుట. యొక యాశ్చర్యపణమువలె జనార్దనునకుం దోచెను. అతడు తెలతెలబోయెను. గోటివెంట నేకూటయు నాడకుండ--ముందాతం డేమనునో వినగోరిన మాడ్కి ముఖచిక్షణములం బరువసాగెను.

గో—మీరు న్యవహారమునిష్ఠు డౌత పాడుచేసితిరో గ్రహించుకొంటిరా?

జ—నీమి? నేను న్యవహారమును పాడుచేసితిరా? ఎంత యసం దర్భము?

గో—అసందర్భము! నిజమే! అసందర్భముల నన్నెటిని సమ కూర్చి—అపాంభావముచేత, హంతకుడనుకానివాని పై హత్యా ద్రోహమును మోపి నాపము గార్జించుకొంటివి. నీ యవివేకమువలన చెడినదాని నింతటితో విడిచివేయ, నీ న్యవహారమునుండి తొలగి చనుము. నేను బుగుచేసికొందును; నీ యవివేకముచేత, ఇంతవఱ

కోక నిరవరాధినియగు బాలిక నిర్మలజీవితము, కళంకితమయ్యెను. ఇప్పు డోక--నిరవరాధియగు బాలుఁడు రికంబమున కెక్కనున్నాడు!

జ--ఇది యంతయు నాయవివేకమువలననేనా?

గో--నిస్సంశయముగ, నీయవివేకమువలన--నీ స్వాహంత్ర్యమువలన--నీ సగర్వ పవర్తనమువలన--నీవు నాకీంది యుద్వోగివై యుండియు అత్యాచార మొనరించి స్వాధికారమును వహింపఁదలచితివి! నాతో సంప్రతింపక నీవు స్వతంత్రించితివి? ఈ యభియోగము నందలి నిగూఢతంత్రము నన్వేషించి నిర్వహింపవలసిన కార్యభారము నీయందు లేదు, నాయందున్నది. నీవు నాకీవిషయమునందు కేవలము సహాయ మొనరింపవలసినవాడవే కాని స్వతంత్రాధికారముగలవాఁడవు కావు. నీ వెద్దానినైన నెఱిగియుండినయెడల దానిని వెంటనే నాకెఱిగించియుండవలసివది! నీ వట్లు సలిపియుండ లేదు. ఆమోఘాదు డ్రైవరు నీకుఁ దెలియఁజేసిన విషయములను నాకుఁ దెలుపకుండ దురుద్దేశముతో నీవు దాచితివి! పంచాయతినభివృద్ధిగాకుండగనే, హంతక నన్వేషించి నాకన్న నధికకీర్తినిఁ గాంచవలయును, మహాకాండతో, నిచ్చటికి పరుగెత్తుకొనివచ్చితివి. ఈ క్షటిలోద్దేశ్యములతో సుగమములును, కాదగిన రహస్యములను జటిలములుగను, మగింత దుర్భేద్యములుగను నొనరించి పాడుచేసితివి.

గోవిందరావుపల్కిన పలుకులు జనార్దనునకు హృదయాంతకరములయ్యెను. తాను మిగుల తెలివితేటలను బ్రదర్శించి, కనిపెట్టిన రహస్యమునకై గోవిందరాయఁ డోర్వఁజాలక తనయం దీర్వఁబూని యిట్లు తన్ను--రాధాపతియెదుట నవమానపఱచుచున్నాడని భావించెను. జనార్దనుఁ డీతను బాల్యదశయం దుండుటచేత యావనము నందలి యుష్టరక్త మాతని నాడులం బ్రవహించుచు, గురుఁడు పల్కిన పలుకులయందలి పరమార్థమును గ్రహించుట కితని నశక్తనిగా నొనరించెను.

జ--నే నెఱిగిన విషయములను మీ కెఱిగించి, మీకు విధేయుడనై యేల సంచరింప బాధ్యుడనై యున్నానో తెలియకున్నది.

గో—తెలియదు, తెలియకనే యుండును, ఆ యావనగర్వ మట్టిదే? అగర్వమువలననే యధార్థమైన నిరూపణము, నొనరించుటకు సామర్థ్యముచాల, దొరికినంతవఱకు—అయాధార్థములతోనే తృప్తి నంది, వానికేభ్రాంతి సహితములగు కల్పనములను గావించుకొని, నిరపరాధిపై హత్యాక్రోహమును మోపితిని! ఇప్పటికైనను, నీవు నీ భ్రాంతిని గ్రహించజాలకన్నావు. చేసిన యకార్యము నకై పశ్చాత్తాపము నందజాలకన్నావు!

జ—ఏమి? అట్లయిన నాధముని, నిరపరాధియూ?

గో—ముమ్మాటికి — నూరుసార్లు — వేయిసార్లు—తెక్కలేనన్నిసార్లు, నిరపరాధి—నిరపరాధి—నిరపరాధి—ఇక చాలునా?

జ—మీరు వట్టివాదముచేసి చేతులుతీర్చి—నటనవివరె నృత్యముచేయుటవలన ప్రయోజనమేమి? నావద్ద నాధార్థములు గలవు!

గో—ఆ యాధార్థములవలన లాభములేదు అవి నీభ్రమకు తోడ్పడిన కృత్రిమసాధనములు—పాడైనంతవరకు చాలును. ఇకముందు నీవు దేనిని పాడుచేయింక నితటితో నీవు రాజమహేంద్రవరమునకు మరలి పోము

జ—ఏమి? నన్ను పొమ్మని చెప్పుకున్నాగా?

గో—కేవలము చెప్పుటమాత్రమేకాదు. నేను నీకు పైయు ద్యోగిని. నిన్ను నే నాజ్ఞాపించుచున్నాను. ఈక్షణమే నీవు వెడలిపోవలయును.

జ—నేను హంతకునిబుజువుజేయు నాధార్థములనన్నిటినిస్వయముగా శ్రమపహించి సిద్ధులై యున్నాను. ఇంతపనిజరిగిన పిదప నన్ను చల్లగా నేదోమిషపై సాగనంపి, నాకురానున్న కీర్తిసంతతు మీరుహరింతురా? ఇదిహితు లేని పనియేనా? న్యాయమేనా?

గో—వెట్టివెట్టిప్రసంగములు చేయుము. నీ కీర్తికొఱకు నే నాశించుటలేదు. నేనాజ్ఞాపించుచున్నాను. వెడలిపోయెదవా? లేదా?

జ—నేను పోకున్నయెడల నేమిచేయుదురు?

గో—పోకన్న యెరల, పై యధికాల్ల కెఱిగించెదను. అదిపోవు పై జరుగగలవ్యవహారము జరుగును.

జ—నూపర్నెంటుగానికి ననును రిపోర్టువ్రాసికొందును. అభియోగమునంతలు అన్వేషించి నాగవేళని నిరూపించి అంత్రశయ వహించిన నన్ను పనిచూడతొలగించుట నూపర్నెంటు మీనతె వివేకహీనుడుగాఁడు నేను కార్యమునందను నాచుకూలబగుదగా మీరు చూచి, యోగ్యతక, నాలో నిర్దేశముకమైన కలహమునను గాలురుప్పుచున్నారు! వ్రాయుడు; కేనేమిచేయుగలను?

జగార్లనిని నువ్వినేక గ్రహమున కౌఠనిగాంచి గోవిందగా వోక వివ.పూరిత పరిహారగర్భహాసముగవించి, నెలవంకించి, “అట్లనున నీవిభ్రాడేమందువు?” అని పలికెను.

జ—అనుచుయేమి? నాధమున హంతకాడని నవ్రమాంబముగ జల్లాకోర్టులో ఋజువుచేసెదను, ఇంతకన్న కర్తవ్యమేమి?

గో—నీవు పెద్దపాపముచేసితివి! నీపాపములు నీవు తెలిసి కొనజాల. న్నావు, ఇంకను అనేభ్రానులో నిగిపోయి, జల్లాకోర్టు నందు ను తము నిరూపించుదలంచుచున్నావు!

జ—గోరగ—‘భ్రాను — పొరపాటు—’ అను నొకేపాట పాచుచుండినందువలన బ్రయోజన మేమి? నే నేవిషయమునందు పొరపడితిని?

గో—నీవిషయమునందో— నీ వింకను గ్రహించుకొనజాలక పోయతివా? దైవ రేముని చెప్పెను? తన మోటారుమీద నచ్చిన గడ్డపు వ్యక్తి ఎన్నిగంటలకు లక్ష్మీనగరము చేరెనని చెప్పెను?

జ—తొమ్మిదిన్నరక—

గో—వాడు నాధమునియేదైనపక్షమున, తొమ్మిదిన్నరకు నచ్చినవాడు మరల క్కాలునచాటి వెళ్ళినలసిన అనవర మేల గల్గెను? అచ్చట సత్యవతితో నెక్కడ నంభాషించెను? అప్పటికి వరము నిలిచి పోయియుండగా—తనవనలని యేలనచ్చెను? సత్యవతితో నంభాషించిన యనంతరమున లక్ష్మీనగరమునకు మరలివచ్చి చొదరిని చంపుట

సప్తకాశ మేది? అదిగాక—అతడు తెచ్చి యిచ్చుట కాల్పిన రైలు నందినై (త్రే. చా) అనుగుర్తు గలదని నిరూపించితిని. మంచిదే! కాని యానంది కాదులో ప్రమాణము చేసినప్పుడే యాతనినంద గల ననిగదా డ్రైవరు చెప్పెను! దాని నెట్లు నిరూపించగలవు? సంశయ రహితమైన ప్రమాణముపైనంగదా మనసు హంతకుని నిరూపింపవలసి నది! ఇన్ని సంశయములుండగా నాతని దోహదముట తప్పుగాదా?

జ-హంతకుని సాక్ష్యమునే మన మాధారముగ నై కొనినయెడల సంశయములు గలుగకుండునా! వారి సాక్ష్యము లప్రతిమయములు!

గో—మంచిది! జనార్దనా! నీవు నాధమునిని హంతకునిగా నిరూపించి, యురికంబమున కెక్కింపఁ దలంచుచున్నావు! నీవు నన్ను కాదని, నాని న్యకలేకించి-నాతో సంతరించి కొఱవితో తలగోకికొని నట్లు విరోధముల చెచ్చుకొంటువి దీనికి దగినఫలము ననుభవించి జన్మాంతమును పశ్చాత్తాపపడగలవు! ఈవిషయమున నాప్రాణములనైన ధారపోసి, నాధముని హంతకుడు కాడిని నిర్ధారణ గావించి, నిజమైన హంతకుని నప్రమాణముగఁ గన్పరచెదను. రాధా ఐతిగారా! మీ యెదుటనే, నేను ప్రతిజ్ఞ చేసి చెప్పుచున్నాను. ఇందు లకు మీరే సాక్షిభూతులు!—”

రాధా—ఇందుల నేనును, మహానందము నందుచున్నాను. నే నిదివఱలో నాధమునియే హంతకుడని తలంచెయుంటిని. కాని నేనే భ్రమప్రమాదములకు లోనై యుందును. హంతకుడు నాధమునియే కానిండు! మఱియొకఁడుకానిండు! స్వీకృతమైన నిర్దోషినిగా నిరూపించుటయే నాయధిపుతము! నేను బెజవాడలో చదువు కొనుచున్న కాలమున, నొకానొకవర్షముందు నేను రూప్యములను గెలుచుకొని యుంటిని. అది నాస్వార్థమైనదికాదు! నాశిష్యుని హత్యచేసిన హంతకుని తమరు నప్రమాణముగ ఋణులను చేసినగల్గినయెడల నే నావేయి రూప్యములను మీకు బహుచూనముగ నిచ్చెదను.

తరువాత వా రింకేమియు పనికిముగఁ బ్రసరించు కొనలేదు. ఎవరకార్యములపై న నా రిరిగిరి.

తొమ్మిదవ ప్రకరణము.

భావియత్నము.

పూనిన ప్రతిజ్ఞ సనుసరించి, గోవిందరావుకాయుడు, పోలీసు సూపర్వైంటు దొర వద్దకు బోయెను. గోవిందరావును చూచి దొర యాశ్చర్యపడెను. నిరూపకునియాశ్మతి గంభీరముగనుండెను. అన్యోన్య మర్యాదలైన పిదప, దొర కూర్చుండు మనిన యాసనమునం గూరుచుండి గోవిందరావుకాయుఁ డాతనితో నిట్లు సంభాషించెను.

గో-ఇప్పుడు తమకొక్క ప్రశ్నకుఁ బ్రత్యుత్తర మనుగ్రహింపవలెను. జనార్దనుడు—నేను—అను మాయీరువుగిలో మీ రెవ్వనిఁ గోరుచున్నాడు? నన్ను కోరినచో—వెంటనే యాజ్ఞా పూర్వకముగ జనార్దను నిచ్చటికి రప్పింపవలెను. కాక, జనార్దనుని కోరినచో—నే నిప్పుడే నాయుద్యోగమునకు రాజీనామా యిచ్చుచున్నాను ! దానిని గ్రహింపుడు !

దొర గోవిందరావుతోందఱుపాటుచుగాంచి, విస్మితుడయ్యెను వెంటనే యేప్రత్యుత్తరము నిచ్చుటకును ఆతనికి దోషలేదు,

దొ—ఇదియేమి? అకస్మాత్తుగవచ్చి—సంగతియేమో నాకఱిగింపకుండు తుపాకిగుండువలె నొక్కటేవ్రేల్చి వేసిన నేనేమిప్రత్యుత్తరమియ్యగలను?

గో—ఎఱిగించుట కదియేమియును లేదు. అడ్డదిడ్డముగా ప్రవర్తించుచు, జనార్దనుడు వ్యవహారమునంతను పాడుచేయుటను నేను సహింపఁజాలకున్నాను. ఆతనిమార్గము సరియైనదైనచో, అభియోగము సత్కడైనను తుదముట్టింపవలయును. నామార్గము సరియైనదైనచో—నేనైనను తుదముట్టింపవలయును. రెండునావలలో కాలు పెట్టుట అనుచితము.

దొ—నాయుకుగారూ! మాశాఖలో మీవంటి చతురులగు కార్యదక్షులు—సమర్థులు చాలితిక్కువ-జరిగిన హత్యయా నికూడవైదుర్భేద్యముగనున్నది. ఇట్టి వ్యవహారమునందు మీరు సగములో ముమ్మడి భంగపఱచి నిరాశాపాతులయఁగావించి చనుట న్యాయము

గాదు. ఏ సేరమును చూపకయే సరిగా తన కార్యములను నిర్వహించు కొనుచున్న జనార్దనుని తొలగించుట నాకును న్యాయముగాదు. మీరు కొంచెము నిదానింపవలయునని నా ప్రార్థన-

గో—అన్ని యాలోచనములను ఇదివఱకే యొనరించుకొని తమవద్దకు వచ్చితిని. ఇకయోచనములతో పనిలేదు. సెలవిండు. జనార్దనుని గోరుదురా నన్ను గోరుదురా?

దొ—నేను హఠాత్తుగఁ బ్రత్యుత్తర మెట్లీయఁగలను. కొంచెము యోచించుకొనుట కవకాశ మిండు!

గో—యోచనములకు సావకాశము లేదు. కార్యము 'మీరి వచ్చినది. ఇప్పుడు నాకు ప్రతినిమిషమును చాలవిలువగలదిగా నున్నది. ఏదో యొకటి శీఘ్రముగ నిప్పుడే తేలిపోవలెను.

జనార్దనుఁ డిదివఱకే దొరకు తంతిమూలముగా--తానొనర్చిన యనునంధానఫలితమును, హంతకుని నిరూపించుటయు, జిల్లావోర్టుకు పంపనుండుటయు—మున్నగు విషయములను తేలియఁజేసియుండెను. దొరకు జనార్దనునిపై చాలవిశ్వాసము కదిరియుండెను. పెద్దవాఁడైనందున, గోవిందరావు మతి చెదరి యిట్లు మొండిపట్టుదలవహించి వాదించుచున్నాడని తలంచెను.

దొ—అయ్యో! మీరు మమ్ము కేవల సున్యాయముచేయుచున్నారు! ఎన్నివిధముల చెప్పినను వినక మీరు పట్టినకుండేటికే మూడే కాళ్ళనుచున్నారు. దేనినిగాని యోచించుకొనుటకు నా కవకాశము నైన నిచ్చుటలేదు. నేను చేయఁగల్గినదేమియును లేదు. మీవంటి దక్షులగు నిర్ధావకలను పోగొట్టుకొనుటచేత నాకు చాలనిచారముగ నున్నది. నేను విధి లేక-మీ రిచ్చు రాజీనామాను స్వీకరించుచున్నాను.

గో—మంచిది—సెలవు. దయయుంచుడు.

ఇట్లు పలికి గోవిందరావు వడివడి నా ప్రదేశమును వదిలిపోయెను. మరియొకమాటను దొర తననోటనుచ్చరించుటకై నను గోవిందరావు వెడమియ లేదు. అకస్మాత్తుగ సంభవించిన యీ విషమసంఘటనము యొక్క ఫలితము భవిష్యమున నెట్లుగునో యని దొర చాలసేపు

తనలోదానే తర్క-వితర్క-మఱు గానించుకొనుచు దీర్ఘాలోచనమున మునింగిపోయెను.

* * * *

జనార్దనుడు నాథమునిపై సపరాధము బలపఱచు నిమిత్తమై జిల్లాకోర్టున కరిగెనని గోవిందరావు తెలిసికొని జిల్లాకోర్టుయొక్క ఫలిత మెట్లుండునో తెలుపవలయునని యొకరికి వార్తనంపెను. జిల్లాకోర్టునుండి సకాలమునకు జవాబు వచ్చెను. నాథముని హంతకుడని నిర్ధారణచేయ బడినట్లు జిల్లాకోర్టునుండి వచ్చిన సమాచారముచుగాంచి గోవిందరావు తానుభావించినట్లే యుండినందున అవార్తనిని యాశ్చర్యపడలేదు. ఇక నాథమునికి శిక్షజఱుగులోనలనే, తనపట్టునలను—తననిరూపణ ములను ప్రారంభింపవలయునని తలంచుచుండిగనే—యాతని దర్శన మునకై—యెవ్వతో వచ్చినట్లు సేవకుడు వర్తమానముం గొని వచ్చెను. గోవిందరావు వచ్చినవా రెవ్వతో చూడదలంచి దర్శనాగా గారము లోనికి రాగా అచ్చట నాసీనయ్యెయున్న సత్యవతి యాతని కాశ్చర్యముం గలిగించెను.

“ఇప్పుడు నే నిచ్చట మీకుఁ గానించుట విస్మయప్రదముగ నుండియుండును” అని పలికెను.

గో—ఔను. ఆశ్చర్యముగనే యున్నది. మీకు నాకొత్తును శ్రమ పహించి యింత దూరమునకు వచ్చుట కేదియో బలవత్తరమైన కారణమే యుండితీరవలెను.

స—జిల్లాకోర్టులో నెట్టితీర్మానము గావింపబడినదో తెలిసికొంటిరా?

గో—ఆ—ఇప్పుడే కానినాడనుండి తంతి వచ్చినది!

స—నామొప్పుదల త్రోసివేయబట్టి, నాకు మారుగా—నాథమునిపై హత్యాపరాధము స్థిరపడుపరచినది!

గో—ఔను; అట్లే తెలిసినది! కాని, యిది చాల ఘోరము!

స—అట్లున్న నింకముందు మీ రేమొనర్ప సంకల్పించితిరి? తా ముద్యోగమునకు క్రొత్తగా రాజీనామానిచ్చితిరని వింటిని! అందులకు హఠాత్తుగ నెట్టివిపరీత పరిస్థితులు ఘట్టెనో నేను వినవచ్చునా?

గో—హ త్యావిషయములను సరిగా విమర్శించి సక్రమపద్ధతిని పనిచేయక జనార్దనుడు కార్యమును పాడుచేసినాడు. అతడు నాథ మునిని ద్రోహిగా నిరూపింపడలచినాడు. అట్టి జనార్దనుని కార్యరంగ ముచుండి తొలగింపవలసినదని నేను దొరను కోరితిని. కాని యాతడు నాకోరికను నిరాకరించి నారాజీనామాను మాత్రము స్వీకరించెను.

స—అట్లయిన, జనార్దనుని నిరూపణము దోషసంకలిత మని మీరు తలంతురా? నాథముని దోషి కాడా?

గో—నీవలెనే, అతడును సంపూర్ణముగ దోషరహితుడు. హంతకుని మోసమున జక్కుకొని జనార్దనుడు భ్రమపడెను. ఈసంగ తిని నేను మొదటినుండియు బాగుగ నెఱిగియుంటిని.

స—హంతకుఁ డెవ్వడని తమరు నమ్మెదను?

గో—దానిని బాగుగ నిర్ధారణచేయలేను. వ్యక్తి యెవ్వడైనను హత్యాదినమున, మోటాదులో ప్రయాణముచేసిన దొరదుస్తుల వాడును, నాథమునియు ఒక్కడేయని జనార్దనుని నమ్మకము. కాని వాడు నాథమునికాక వేరొకవ్యక్తియని నానమ్మకము.

స--నాథముని నిరపరాధియనువిషయమున తమ కింత నమ్మక మెందులకు?

గో—ఇప్పుడే కాదు; నేను మొదటినుండియు అట్టి నమ్మకము తోడనే యుంటిని. నేను నీవాఙ్మూలమును తొలుతనే విశ్వసింపలేదు. ప్రారంభమునుండియు నీవు నాథమునిని ద్రోహినిగా నిర్ణయించి, ఆ ద్రోహమువలన నాతని కెట్టి యపాయమును గలుగకుండ నీవుపైనుండి రక్షింపజూచుచుంటివి. అందులకు కారణ మేమి? నీవు నాథమునిని హంతకునిగా నేల సందేహించుచుంటివి?

స--అట్టి సందేహములు కారణాంతరములచేత, నా కిదివఱలో గలిగియుండెను. కాని యిప్పు డట్టి సందేహము తొలగి పోయినది. దీని కంతటికిని అతడు వ్రాసిన యొక లేఖ కారణము. అతఁ డా లేఖను వ్రాసి మా యింటిలోనుంచి వెళ్ళెను. దానిని నేను వెంటనే చూడ లేదు. తరువాత చూచి గ్రహించుకొంటిని.

గో—ఇప్పుడా లేఖ నీవద్ద నున్నదా?

స—ఉన్నది!—

ఇట్లు పలికి, సత్యవతి స్వకీయవస్త్రాభ్యంతరమునుండి యొక లేఖను దీసి, నిరూపకుని కందించెను. ఆ లేఖ యీక్రిందివిధముననుండెను.

“మనోహరీ!

నీవు నీ మనోనిశ్చయమును, లేఖమూలమున నా కెఱిగించెద నని చెప్పితివి! కాని నీమనస్థితినిజూడఁగా నీకడనుండి యనుకూలమైన ప్రత్యుత్తరమును నేను పొందఁగల్గుదునను నమ్మకము నాకు గల్గుట లేదు. అననుకూలప్రత్యుత్తరమును, నాముఖమున నీవు వచించుటకు సంఘటించి లేఖమూలమునఁ దెలియజేయుదునని పలికియుండువు, అట్టి దుర్భరమైన లేఖనుగాంచి నేను సహింపఁజాలను. నాహృదయము ప్రస్తుతస్థితియందు—నిహితవిషయ వాంఛలయందు చాలవిరక్తమై యున్నది. నిన్ను చూచి మఱియొకసారి, యీరాత్రియే సంభాషించి, మనవిషయమును పరిపూర్ణముగ స్థిరపఱచుకొని పోవఁదలచి వచ్చితిని. కాని, నిన్ను కలసికొని సంభాషించునదృష్టము నాకు కలుగ లేదు. ఇక మీఁదట నేను చాలమార దేశమున కరిగి యచ్చట ప్రశాంతజీవనము నొనరింప నంకల్పించితిని. నిన్ను తిరిగిజూచుట యసంభవమను విషయ మట్లుండఁగా నీప్రత్యుత్తరము నాకు చేరునంతవఱకైన నే నీప్రాంత ములయందుండునో వేదోకూడ చెప్పజాలను.

ఇట్లు నీప్రియమైన

నాథముని.”

ఉత్తరమును గాంచి, గోవిందరావు శిరఃకంఠనము చేసి,

“ఇది నీ కెక్కడ లభించినది?” అనియడిగెను.

స—బయటివరండాలోని స్తంభపునెఱియలో గుచ్చబడి యున్నది?

గో—ఇది నీ కెప్పుడు దొరికినది?

స—నేటికే రెండుమూడుదినములకు పూర్వమున—

గో—నీవు, నాసహాయము నపేక్షించివచ్చినట్లున్నావు. ఇప్పుడు నే నుద్యోగమును చాలించికొనియున్నాను. నీకెట్లు సహాయము చేయగలనో తోచుకున్నది.

స—నేను మీపైన నాయాశల నన్నిటిని నెలకొల్పి యిచ్చటికి వచ్చితిని; ఉద్యోగమునందుండియే తమరు నాకు సహాయము చేయ నక్కఱలేదు. మీ రెట్లు హృదయపూర్వకముగ నాధముని, నిర్దోషి యని విశ్వసించు చున్నారో—అట్లే లోకమునకును ప్రకటనపరుపఁ పార్చించుచున్నాను. మీ కీకార్యభారము తప్పదు.

గో—నేనును అట్లెఱుఁగుచున్నాను. అదిగాక, నామతమునకు వ్యతిరేకముగ సంపరించి, నాధమునిపైన-హత్యాపరాధముం ద్రోసిన, యవివేకియగు జూర్దనునితో—నాధమునిని, నిర్దోషిగా నిరూపించు వ్యవహారమునందు నేను నాసర్వప్రయత్నములను వినియోగింతునని యును, తుదకు ప్రాణత్యాగమునకైన వెనుదీయబోననియుఁ బ్రతిజ్ఞ పట్టితిని. ఆప్రతిజ్ఞనుసారముగ, నట్లే నాధమునిని, నిర్దోషిగా నిరూపింప శతధాప్రయత్నించెదను కాని నీవు నాప్రశ్నలకు యథార్థమైన సదుత్తరముల నొసంగినగాని నేనేమియుఁ జేయజాలను. నీవు హృదయమును విప్పి ప్రత్యుత్తరముల నొసంగి సహాయపడఁజేసివేసి—నా యస్వేషణమార్గము సందేహకంటకాకీర్ణము కాగలదు.

స—అప్పుడు పంచాయితీ విచారణమున, వాజ్మాలము నొసంగుటయందు పరిసితుల ననుసరించి, కొన్ని యెడల నన్యతముల నాడవలసి వచ్చినదని నేను సమ్మతించక తీరదు. అంతమాత్రముచేత, తమతో ఈనందర్భమునందు నయిత మన్యతముల నాడి నామార్గమునందు, నేనే ముండ్రకంచెల నిడుకొందునా?

గో—మంచిది. అట్లయిన నాకు గల సందేహములను రెంటిని తొలుత దీర్పవలయును.

స—ప్రశ్నింపుడు, అట్లే చెప్పెదను.

గో—మృతవ్యక్తి శరీరమునందు రెండురంధ్రములు గలవనిన సంగతిని, నీ వెట్లుఁగఁగల్గితివి?

స—పంచాయతీ విచారణ మధ్యమున శాంత మూర్ఛనందగా వేంకటేశ్వరుడును నేనునుగూడ నుపచరించితిమి. ఆ యవకాశము నందు, నేను వేంకటేశ్వరునివలన నీసంగతిని, తెలిసికొనఁగలిగితిని.

గో—టే! అట్లు చెప్పుము. -ఆహాహా! నే నీసమస్యను భేదింపఁ జాలక యెంత యోచించి శ్రమపడితిని! పంచాయతీ మధ్యమున సాక్షి యగు వేంకటేశ్వరునకును నీకును సంభాషణావకాశమును గల్గించుట మాతప్ప. అట్టి యవకాశము కల్గెనని యెఱింగియుండినచో తప్పక నే నభ్యంతరపఱచియే యుందును.

స—రెండవ సందేహ మెట్టిది?

గో—నీమామ వ్రాసిన హాంతికనామనిర్దేశవ్రతము — నాధముని కెప్పటికైనను ప్రమాదము గలిగించునది యని నీవు బాగుగ నెఱిగియుండియు, పొరపాటుతోగూడిన యాపత్రిమును వ్రాసెవ్రదముగ నేల దాచియుంచితివో—నేను నిర్ణయింపఁజాలకపోయితిని.

స—అదియూ మీసందేహము! అందులకై నేను చాలదూరా లోచనము చేసినవిదప, ఆపత్రిమును దాచియుంచితిని. తమతో మా ప్రేమరహస్య విషయములను వచించుట, ఆశుదానైన నా కనుచితమేయైనను, తమరు పుత్రికాప్రియముగ నన్ను బ్రశ్నించుచున్నారు గావున, నిస్సంశయముగ మనవి చేయుదును. నాధమునిని నాకును, అకళంకమైన శునురంగము నెలకొని యున్నమాట వాస్తవము. ఇప్పు డాతనిపై కళంకము నెలకొనియున్నది. ఈసందర్భమునందాతఁ డెందేని పలాయితృడైపోయి, ప్రజలలో నలజసితగ్గి—ప్రజలీ కళంకవిషయమును మఱచినదిదప నిటను మఱల నరుదెంచి, మా పూర్వ ప్రణయ కథను నాకు జ్ఞప్తికిఁదెచ్చి, తన్ను పెండ్లియాడ నిర్బంధ పఱుపవచ్చును. కళంకచరితృడై యున్న నాధమునిపై విరక్తినిఁ జెందియున్న నే నాతని నప్పుడు పెండ్లియాడ ననుమతించుట యసంభవముగదా! అప్పుడు నే నేయాధారమును జూపి యాతని నిరాకరింపఁ గలను? అందులకై యాధారముగ నుండుటకై నే నీకాగితమును దాచియుంచితిని.

గో—మంచిది. నానందేహములు నివర్తితములై నవి!

న—ఇప్పుడు మీరు హంతకు ననునంధించుటకు ప్రథమమున నేమి చేయఁదలంచితిరి?

గో—నాథముని తడిబట్టలపై నా కనుమానము గలదు. అవి గోదావరీజలములందు గలనో లేనో యనునంధించి తెలిసికొనఁగల్గిన యెడల మన నందేహములు చాల విడిపోఁగలవు!

న—వానిపై మీకు గల నందేహ మేమి? అవి యేవిషయము నందు మన కాధారము సేయఁగలవు?

గో—మోటారులో ప్రయాణము చేసిన వ్యక్తియు, నాథమునియు, జనార్దనుని యుద్దేశానుసారముగ నేకవ్యక్తి—నాయుద్దేశానుసారముగా రెండు వ్యక్తులు. ఒకవ్యక్తి యొక్కదుస్తులు నాథముని ఇంటి యందు దహనపరుప బడినట్లు జనార్దనుని ప్రమాణముగలదు. నాథముని వాఙ్మూలము ప్రకారముగా గోదావరీగర్భమునందు నాథముని దుస్తులమూటనుగూడ, ముసము కనుగొనఁగలిగితిమేని, నాథమునియు మోటారుపై ప్రయాణము చేసినవ్యక్తియు నొక్కఁడుకాక యిద్దరను మాట రూఢియగును. అట్లేయెనచో... హంతకుడు నాథముని యెన్నడును కాజాలడు! కాక—మోటారుపై వచ్చిన వ్యక్తియే యదార్థమైన హంతకుడు! గోదావరిలో దుస్తులే యదృష్టవశమునఁ గాన్పించినయెడల, నింతటి ప్రయోజనకరమైన ప్రమాణములు లభింపఁగలవు!

న—అటయినయెడల—నాథముని యింటిలోని కాదుస్తు లెల్లురఁగలిగెను?

గో—సీ పూహించఁజాలవా?

న—నాథమునిపైన, నీయపరాధమును మోపనెంచి, హంతకుఁడుదేశపూర్వకముగఁ గొనివచ్చి దహించియుండవలెను! ఇదేనా మీ యనుమానము?

గో—సెజానో! జనార్దనునికన్న నీవు సూక్ష్మబుద్ధి గలదానవు! నీ యూహయే నిశ్చయము! జనార్దనునివంటి మందమతులగు నిరూపకులకంటె దుమ్ముగొట్ట నెంచిన చతురుడగు నాహంతకుఁడుచేసినతంత్ర

మిది! దానిని శేదంపజాలక జనార్దనుడు హంతకుని యభిప్రాయ ప్రకారమే నాథమునిపై సవరాధమును మోపెను! అది సరిగాని, నీ ఛాయాపట మొక్కటియే కలదా? రెండు గలవా?

స—ఒక్కటియే కలదు.

గో—అనగా—నీవొక్కటియే కలదని వెలుంగుదువన్నమాట! నీ వెలుంగకుండ మరియొక పట ముండుట యసంభవమా?

స—కాదు. కాని రెండవది కలదను మాటను నే నెలుంగను. విననులేదు—

గో—అట్టివి రెండుగలవని నాయనుమానము! మంచిది— నీ మామ నెప్పుడు దహనము చేసెదగు?

స—ఎలుండి చేయుట కాజ్ఞ లభించెనని తెలిసినది!

గో—దహనమునకు పూర్వ మొకమాగు నేను శవమును మరల పరీక్షింపవలసియున్నది. మన మినాడే స్త్రీమరుపై బయలుదేరవలెను.

స—మంచిది. అట్లే చేయుదము!

గోవిందరావును, సత్యవతియుఁ గలసి యానాడే బయలుదేరి భద్రాచలమునకు వెళ్లి యటనుండి మోహరుపై లక్ష్మీనగరమునకుఁ జేరుకొనిరి.

పదియవ ప్రకరణము,

క్రాంతనగరములు.

లక్ష్మీనగరమునకుఁ జేరిన తరువాత—గోవిందరావు, మృత వ్యక్తియొక్క కళేబరమును, పునఃపరిశీలన మొనరించుటకై డాక్టరు సహాయమున, నాగదిలోనికిఁ బోయెను. మృతవ్యక్తి చేతి నుండి దొక విలువగల వజ్రాంగుళీయ ముండెను. అది చౌదరి ప్రేలియందు చాల కాలమునుండియు నుండియుండుటను, జను లందఱు నెఱుంగుదురు. ఆయంగుళీయమును నిరూపకుడు శవము ప్రేలినుండి బలవంతముగ నూడఁబెరికి పరిశీలింపసాగెను. చూడఁగా—చూడఁగా—నాయంగుళీయ ముపై రెండాంగ్లయాక్షరములుండినట్లు గ్రహించెను. అవిచాలయేంద్రకు

పూర్వము చెక్క-బడినకతమున అరిగిపోయి యన్నప్తముగఁ గాన్పించు చుండెను. గోవిందరావు విశేష ప్రయత్నమున నాయత్తరములు, “జె-ఆర్” (J-R) అని చదువఁగలిగెను. ఈ “జె-ఆర్” అని యత్తరముల యర్థమేమైయుండునాయని యాతఁడు పరిపరివిధముల నాలోచింపఁదొడ్డఁగెను. “శ్రీరాములు చౌదరి” అను పేరునకు “జె-ఆర్” అను నత్తరములెట్లు సరిపడఁగలవు? “ఆర్” అను నత్తరము శ్రీరాములు అనునర్థముచెప్పినను, “జె” అను నత్తరమున కర్థమేమి? చౌదరి అను పదమునకు సి-హెచ్ (C-H) అని యుండుట సహజము అది యైనను ప్రారంభముననుండవలసిన యననరములేదు. అసలు “జె-ఆర్” అను విలాసము శ్రీరాములుచౌదరి నామమునకు సంబంధించినదే కాదని తుదకు గోవిందరావునకుఁదోచెను. ఇది చౌదరి నామము కానియెడల నెవ్వరనామము? ఈ యంగుళీయమెవ్వది?

సత్యవతి తాలూకు ఛాయాపటముపైన నయితమ కొన్ని యత్తరములను చూచినట్లు గోవిందరావున కిప్పుడు జ్ఞప్తివచ్చెను. కాని యా యత్తరములనాతఁడు విశేషపరిశీలనమాచేసియుండలేదు. చూచిన జ్ఞప్తియు నాతనికి సరిగానుండి లేదు. గోవిందరావు హృదయగతమున, “జె-ఆర్” అను నత్తరముల భావమును భేదించుటయు, ఛాయాపటముపైగల యత్తరములను తెలిసికొనుటయు డటిగినయెడల, చాల వరకు రహస్యము బహిర్గతమగునని తలపఁసెను. తగుచాత, నాతఁడు మృతవ్యక్తివదనమును, తదేకదీక్షతో—చాలతడవు సరిశీలించెను. ముఖ మంతయు నగ్నిజ్వాలవలన కాలి, బొబ్బలెక్కియున్నది.

ముఖము వికారమై చ్యుక్తియొక్క న్యూనపక్షగణిత మని పోల్చుట కెట్టి యవకాశమును లేకుండెను. గోవిందరావు చాలతడవు మృతవ్యక్తి ముఖమును చాలసేపు చూచిచూచి, రిటూను నేదియో నూతనాభిప్రాయము తోచినవిధమున మొగము చిట్టించి బొమ్మలెగురవైచి యాప్రదేశమునుండి బయటకు నడచును, “డాక్టరు గారూ! నా కీ శవకళేబరముతో పనియైపోయినది! ఇక తలాపులను

బంధించి బయటకు రావచ్చును!” అనిపలికెను. అందఱును బయటకు వచ్చిరి.

గో—డాక్టరుగారూ! ఈ యంగుళీయముతో ముందు కొంత ప్రయోజనము కలుగఁగలదు. కావున దీనిని రావునాహెబుగారివద్ద జాగ్రత్తపఱచునట్లుచెప్పి వారికొనంగుఁడు నా కవసరమైనపుడు దీనిని నేను కోరుదును.

డా—ఈ యంగుళీయముతో హత్యారహస్యమును నింబంధ ముండునా?

గో—ఉన్నది. ఇతను—హత్యచేయబడి మరణించిన వ్యక్తిని దహనముచేయునపుడు శరీరముచందట్టి సుసర్ణభరణములైన నేల యుండవలయును?

డా—మంచిది. అట్లు దీనిని రావునాహెబుగారి కిచ్చెదను.

తరువాత డాక్టరునాహెబు వెడలివాయును గోనిండిరావును, సత్యవతియు నొకచో నాసీనులై యిట్లు సంభాషించిరి.

గో—అమ్మాయీ! నీ మామచేతిపైఁ గల యంగరమును, నీ వెన్నినాళ్ళనుండియు జూచుచుంటిని?

స—నాకు బుద్ధివచ్చినప్పటినుండియు జూచుచుంటిని!

గో—ఇది నీ మామ యంగరమా? కాక మరిమొవ్వు దైననా?

స—ఏమో—నా కానంగతి తెలియదు!

గో—దానిపైఁగల యక్షరములను, నీ వెన్నడయినఁ జూచి యుంటివా?

స—చూడలేదు. దానిపై కొన్ని యక్షరములుగలనా?

గో—కలవు! అవి యాంగ్లేయీక్షరములు “జె-ఆర్” అను పిలవసముగలదు. ఇది యెవరిపేనునకర్థమో తెలిసికొన లేక, కొట్టుకొను చున్నాను. మీఅమ్మ పేరేమి చెప్పగలవా?

స—మాయమ్మ నా బాల్యమునందే నాకు జ్ఞాపకముకలుగక పూర్వమే మరణించినది. ఆమె నామమును నే నింతపఱ కెఱుంగను.

ఆవిషయమై నేను నామామను ప్రశ్నించినపుడెల్ల—ఆయనముఖమున
దుఃఖచిహ్నములు పొడవూపుచుండెడివి! అందుల కాతడు ప్రత్యుత్తర
మియకపోవుట యట్లుండగా, తరువాత రెండుమూడు దినము లాతఁ
డన్న పానీయములనుగూడ సరిగాగైకొనక యేకాంతముగ గూరుచుండి
తీవ్రయోచనానిమగ్నుడై వెట్టివానివలె సంచరించుచుండువాడు.
ఆయనస్థితి యట్లు మూడవోపుచుండుటను చూచి సహింపజాలక నేను
కృమముగ ఆయనతో నా ప్రసంగ మొనరించుటయే మానుకొను
చుండుదానను.

గో—బహుశః—మియమృత్యుపేరు “జ” యను సత్కరముతో
ప్రారంభింపబడినదై యుండునని నా నమ్మకము.

స—అట్లయిన ఈ యంగరముకూడ—

గో—ఔను; మీ యమృతేయని నావిశ్వాసము.

స—కావాస్తవము. విసంతమాత్రమున, నామామ హత్యతో
నీయుంగరమున కెట్టి సంబంధము గలదని తలంచెదరు?

గో—సంబంధము కలదనియు, లేదనియు, నివ్వడు నేను దృఢ
ముగ చెప్పజాలను. నీఛాయాపటముపై గూడ కొన్ని యక్షరములు
గలవు. అవి ఏ యక్షరములో తెలిసిన పదపగాని యామాటను ధ్రువ
పఱచి చెప్పజాలను. ఇప్పుడా ఛాయాపటము జిల్లాకోర్టులో దాఖలు
చేయబడియున్నది. దానిపై గల యక్షరములను కనుగొనవలెను.
అందులకు నేడే, తంజినిచ్చి యా వృత్తాంతమును, తెప్పించెదను.

గోవిందరావు ఆదినమే-జిల్లాకోర్టునకు తంజినిచ్చెను. ఆదినము
ననే మృతవ్యక్తి దహనక్రియలు జరిగిపోయెను—సాయంకాలము
వేళకు జిల్లాకోర్టునుండి ప్రత్యుత్తరమువచ్చెను! ఛాయాపటముమీద,
జె—ఆర్. అను సాంక్షేయక్షరములు వ్రాయబడి యుండినట్లు—
గోవిందరాయని యభిప్రాయానుసారముగ జవాబువచ్చెను. దానిని
గాంచి గోవిందరావు చాలసంతృప్తుఁడయ్యెను. ఆసంగతి నెఱిగింను
టకై గోవిందరావు సత్యవతికడ కరుగునప్పటికి సత్యవతియే యాతని
కెదురుగ నొక పుస్తకమును గొనివచ్చుచుండుట గానించెను, ఆమె

వదన—మానందనూచకమై సంతృప్తిని దాల్చిన చిహ్నములతో, గూడియుండుటకు గాంచి గోవిందరావు, నూతనవృత్తాంత మేదియో కలదని గ్రహించెను. సత్యవతి యాతని కాపుస్తకముం జూపెను. అది భగవద్గీత— దానిపై “జానకీ” యను నక్షరము లొకచోటను, అది శ్రీరాములు చొదిరివలన నాతని చెల్లెలగు జానకీ కొనంగబడిన ట్టింకొకచోటను వ్రాయబడియుండెను. దానిని జూచి గోవిందరావు కూడ చాల సంతృప్తుడయ్యె.

గో—సత్యవతి! ఈపుస్తకము నీతల్లిది. ఆమె పేరు జానకీయైనట్లు ధృవపడినది! ఇది మన కెంతో యుపకారము చేసినది! ఈ గ్రంథము నీ కెచ్చట లభించినది?

స—నేను నామాయ పుస్తకములను తిరుగవేయు చుండగా వానిలో నిది కనబడినది. నాతల్లిపేరు, జానకియగుటచేత తమరు నిరూపించినట్లాయంగునీయును. నాయమ్మదే కావచ్చును, దానిపై గల “జె” యనునక్షరమొకటి జానకి యనుభావము సరిబోవుచున్నదికాదా?

గో—ఔను. వాస్తవమును గ్రహించితివి! కాని ఉంగరము ఘోదను పటముమీదనుకూడ కేవలము “జె” అను నక్షరముమాత్రమేకాక, “జె-ఆర్” అనియున్నది. “ఆర్?” అనునక్షరమున కర్థమేమో తెలియుటలేదు. ఒకవేళ నీతల్లిపేరు కేవలము జానకిమాత్రమేకాక “జానకీరమణి” యనిగాని “జానకీరత్నము” అనిగాని యింకేమైన నుండునేమో!

స—దానిని నే నెట్లు చెప్పగలను?

గో—అట్లునుగాక, “జె” అనునది నీతల్లిపేరును “ఆర్” అనునది నీతండ్రిపేరును కాగూడదా?

స—కావచ్చును. అదియును సంభవమే!

గో—మంచిది. దాని నట్లుండనిమ్ము. ఈరాత్రి నేను గోదావరి జలములందన్వేషణ మొనరింపఁ దలచియున్నాను.

స—ఎందులకై?

గో—సాధముని పార్వతైచిన బట్టలమూటకొట్టకు—

స—అందువలన నంతగా ప్రయోజనముండునని నే నను
కొనను. గోదావరిలో — ఎన్నడో వాగనైచినమూట కొట్టుకొని
పోకుండ నింతకాలము నిలిచియుండునా? అదిగాక, రాధాపతి యీ
మధ్య వెదకి నిరాశ నందినట్లు నాతో వచించినాడు.

గో—కానిమ్ము. నేనుచు వెదకిచూచెదను. అందువలన
ప్రమాద మేమి?

పదునొకండవ ప్రకరణము.

బట్టలమూట.

అరాతిగోవిందరావు గోదావరీజలములయం దన్వేషణ
మొనరింపఁ బ్రయత్నించి యట కరుగు సన్నాహముననుండి, ముం
దుగా సత్యవతినిఁ దిలకించి.

“రాధాపతి కాన్పించుట లేదేమి? అతఁ డెచ్చటి కరిగినాడు?
అని ప్రశ్నించెను.

స—అతఁ డీదినమున మధ్యాహ్నభోజనమైనవెంటనే యూరిలో
నికిఁబోయెను. రావుసాహెబుగారి యింట కరుగుదునని చెప్పినాడు.
బహుశః ఈరాతిగోవింద సచ్చటనే గడుపునేమోయని తోచుచున్నది.

గో—ఈరాతిగో నేను చేయఁబోవు నన్వేషణ మెంత రహస్య
ముగనున్న, నంత శ్రేయస్కరము. మాఖ్యముగ రాధాపతి దీని
నెఱుంగకుండ నుండవలయునని నాయుద్దేశ్యము. ఏమనఁగా-అతఁడు,
మొదటినుండియు నాధమునిపై నపరాధమును త్రోయ నంకల్పించు
చున్నాడు. అది యెందులకో నే నాతని యభిప్రాయమును గుర్తింప
జాలకున్నాను. మన మిప్పుడు చేయఁబోవు కార్యము సుద్దేశ్యము
నాధఃపని నపరాధమునుండి తొలగించుటయై యున్నది. కావున
రాధాపతి దీని నెఱుంగుట కొంతప్రమాదహేతువగును. కాని ఇప్పుడు
మన కొకవ్యక్తి సహాయుడుగా నుండుట మంచిది. ఆవ్యక్తి మనసా
నాధముని శ్రేయము నభిలషించినవాడుగా నుండవలెను. అట్టివాఁ
డెవ్వఁడు గలఁడు?

స—ఏమి? అందుల కింత యోచన యేల? రాజారావు మనకు నహోముడుగ నుండగలడు. మనము నాధముని కేరీయస్సు పట్టెడి పిరిచి నూ ప్రియత్న మంతయు జేయుచున్నామని తెలిసినయెడల రాజారావు తన నర్వశక్తులను వినియోగించి పనిచేయగలడు?

గో—ఔను. మంచిసంగతి జ్ఞాపకముచేసితిని! మీ లక్ష్మీ దేవి యింటివద్దనున్న యెడల, రాజారావును పిలిపింపుము.

నత్యవతి లక్ష్మితో రాజారావును బిటువవలసినదని చెప్పి, వెంటనే యాతనికిడకు వచ్చెను.

గో—మీమామ ధరించు పంటము-కోటు, నుండినయెడల తీసికొనిరమ్ము-అవి మాయకుండ నుండవలెనన్న నిర్బంధ మేమియును లేదు. చిరిగినను సరియే—మాసినను సరియే!

నత్యవతి వెంటనే యొక పంటమును' ఒక కోటును తీసికొని వచ్చెను. గోవిందరావు వానిని నీటిలో తడువదొడగెను.

స—వీనిని మీ రిప్పు డేమి చేయుదురు?

గో—మూటగట్టి గోదావరిలో వేసెదను.

స—గోదావరినీటిలో వేయదలచిన గుడ్డలను ముందుగ తగువకన్న నేమి?

గో—అదిగాదు. నాధముని, వర్షమున తడిసిన తన గుడ్డలను మూటగట్టి గోదావరిలో విడిచెను. ఇప్పుడు మనమును అట్టి గుడ్డల మూటనే తడిపి నాధముని యేనలమున నీట విడిచెనో అసలమునందే అంతరాత్రివేళకే వేసి — ఆమూట ప్రవాహ వేగమున నెంతదూర మగును? పరీక్షింపవలెను. మన మిప్పుడు విడిచినమూట యెచ్చట మునిగి నిలచునో యచ్చటనే నాధమునిచేత విడువబడిన మూటయు దొరుకును. అట్లు చేయక, రాధాతి వెనగిన ట్లాకనిరయముగాని, యొకపద్ధతిగాని లేకుండవేరకినవో- నెన్నడును దొరుకదు. తడిబట్టలు వెంటనే మునుగును. పొడిబట్ట కొంతసేపు తేలిపోవును—

స—ఈవని రాత్రియే చేయుటయొ దర్శముగలదా?

గో—కలదు. ఇతడు లెఱుంగకుండ, రహస్యముగ చేయుటకు రాత్రికాల మనుకూలమైనది. అదిగాక జలవేగమునకు రాత్రి—పగలు కొంత భేదము కలిగించును. జనులు పగటివేళ జలమును కలంచుటచేత నాధముని మూటప్రకారమే యీ టయు మునుగునని చెప్పుట కవకాశము లేదు.

సత్యవతితో గోవిందరా విట్లు సభభాషించుచుండగనే రాజారావును వెంటబెట్టుకొని లక్ష్మీదేవివచ్చెను. గోవిందరావు రాజారావునకు భావిప్రయత్నము నెఱింగించి, బట్టలమూటతోగూడ నారాత్రివేళ గోదావరికిఁ బోయిరి.

అది వెన్నెలరాత్రి; చంద్రభగవానుడు సభస్థలమునఁ బ్రకాశమొనఁడై నిశాసామ్రాజ్యముం బరిపాలించుచుండెను. ప్రకృత్యుత్తయంతయు, నిశ్శబ్దమై—కల్లోల రహితమై యానందప్రదముగ నుండెను. గోవిందరావును, రాజారావును, సత్యవతియు. పెద్దలాకవంతేనమీద వెన్నెలలోన, మూడు నల్లని శిలాప్రతిమలవలె నిలువఁబడిరి.

గో—రాజారావుగారూ! నేను, నాధముని యెచ్చటనుండి మూటను గోదావరిలో వదలెనో, యెచ్చటనే వదలెదను. మీరు ప్రవాహమునకు క్రిందుగా నడచుచు, దాని పోకడను గమనింపుచుండుడు. అది యెచ్చటనైన దేనికైన తగుల్కొని యాగినయెడల నాకు తెలియఁజేయుండు.

రాజారావు గోవిందరావు సూచనల ప్రకారము ప్రవాహవేగము ననుసరించి క్రిందుగా నడచుచుండెను. లాకతలుపులు తెరువఁబడియుండెను. జలము తలుపుల మధ్యనుండి కాలువలోనికి బ్రవహించుచున్నది. గోవిందరావు మూటను నీటిలో వదలెను. మూట స్వల్పకాలముమాత్రమే నీటిపైఁ దేలి క్రమక్రమముగా మునిగి ప్రవాహవేగమునఁ గొట్టుకొనిపోవుచు అడుగుబట్టి మునిగిపోవ నారంభించెను. అతిసూక్ష్మదృష్టితో రాజారావు దానిపోకడను గమనించుచుండెను. అది కొంతమార మట్లు కొట్టుకొనిపోయి దేనికో స్వల్పకాలము తగుల్కొని మరిల యథాప్రకారముగ కొట్టుకొనిపోవుచు, కొంతసేపటికి

కేవల మధ్యశ్యమైపోయెను. ఈలోపల గోవిందరావును, సత్యవతియు సచ్చటికి వచ్చిరి. ఏమి జరిగినదని గోవిందరావు రాజారావును ప్రశ్నించెను. జరిగినదానిని రాజారావు నాతనికి విశదపరచెను. గోవిందరావు విని, రూఢాపూరిత కంఠముతో—“పోవుచున్నమాట స్వల్పకాల మొకచోటనిలచుటకు కారణ ముండకతప్పదు. అదియచ్చట తగుల్కొనుట కేదియో నిరోధముగలదు. ఆసలముననే వెదకినయెడల మన పయిత్తియు సఫలము కావచ్చును” అనిపలికెను. రాజారావు మాత్రము మైన నాలస్యముచేయుకొనినీటిలోని పరికెను. గోవిందరావును సత్యవతియు, తీరమున నిలువఁబడి యనిమిషలోచనములతో నావంక కే చూచుచుండిరి. కొంతసేపైన పిదప—నీటిలోనుండి యొక కేక వినఁబడెను, వెంటనే రాజారావు నీటిపైకిదేలి, యానందముతోఁ గేకలు వేయుచు—“గోవిందరావుగారూ! మనము చాల సదృష్టవంతులము: మాట దొరికినది. ఒక పెద్దముండకంపకుఁ దగుల్కొనినది.” అని పలుకుచు, మాటతోగూడ, తీరమునకు వచ్చిచేరెను. సత్యవతిగోవిందరావుల ముఖములు వికాసవంతములయ్యెను. గోవిందరావుమాటను విప్పుకొండనే పరిశీలించెను. నాథముని వాఙ్మూలప్రకారముగా నా మాటలో వస్తువు బున్నట్లు తోచెను.

గో—పంట్లము—కోటు—ధద్యవేష పరికరములు దీనిలో నున్నట్లే తోచుచున్నది. ఛాయాపటముగూడ కోటు జేబులో తప్పక దొరికి తీరవలెను.

న—అట్లయిన మాటను విప్పిచూడ రేమి?

గో—సలదు. ఇచ్చట నేవిప్పవలసిన యగత్య మేమివచ్చినది? ఒకవేళ, పంట్లముజేబునుండి జారి యీ బురదలోను నీటిలోను పడ వచ్చును. అదిగాక మనరాజారావు తిగిగుడ్డలతో వణకుచున్నాడు. ఇంటికి వెళ్ళిన పిదప నావకాశముగ పరిశీలించవచ్చును. ఇచ్చట మన కేక పనియేమియును లేదు. ఇంటికి పోవుదము రండు.

గోవిందరావు చూపిన యాత్మనిగ్రహశక్తికి, సత్యవతియు, రాజారావును విస్మయ మొందిరి. వారందఱునుగలసి వెంటనే యింటికి

బోయిరి. రాజారావు తడిబట్టలను విడిచి, పొడిబట్టలను ధరించినతరువాత, గోవిందరావు, బట్టిలమూటను విప్పి పరిశీలించసాగెను. బట్టల మూటలోని, కోటుజేసునందు, రాజారావు వాడ్యూలమును నిజము చేయునట్లు ఛాయాపటము కాన్పించుటతోడనే, గోవిందరావు ప్రమోదసూచకమైన పెద్దవెట్టినవ్వును నవ్వి-భూమిపైబడి చంటిపిల్లవానివలె దొర్లసాగెను. గోవిందరావుచేయుచున్న యస్వాభాసికచర్యనుదిలకించి యేమియుబలుకనేరక, సత్యవతీరాజారావులుగూడ నవ్వసాగిరి. కొంత సేపటికి, గోవిందరావు భావోద్వేగముం జల్లార్చుకొని, సత్యవతినిఁ జూచి,

“అనాడుమోటారునందు ప్రయాణము చేసినవ్యక్తియు నాథమునియు, నొక్కడుగాక, వేరువేరువ్యక్తులనియును, రెండు ఘోటో గ్రాపులు కలవనియు—నేను పొందిన యనుమానమే నిజమైనది. మోటారునందు ప్రయాణముచేసిన వ్యక్తియే హంతకుడనుటతథ్యము. ఆవ్యక్తి యెవ్వఁడో మాత్రము తెలియుటలేదు. ఈరెండవఘోటో ఆవ్యక్తిదగ్గఱ కారణాంతరమున నుండుటగాని నీ మామవద్ద నీ వెరుగకుండ మరియొక పటముండుట గాని, సంభవించి యుండును. హత్యాసందర్భమునకును, ఈ పటమునకు కొంతసంబంధముమాత్రము గలదు. సీతండ్రిపేరు తెలిసికొనుట కేదియైన నాధారముదొరికిన బాగుండును. ఆత డెవ్వడైనను, ఆతనినామమునందలి మొదటి యక్షరము మాత్రము రకారముతో ప్రారంభింపబడయుండును. ఇంతవఱకు ప్రస్తుత మన్వేషింపఁగలిగితిని” అనియెను.

స—అనగా—ఉంగరముమీదను, పటముమీదను గల ‘ఆర్ (R)’ అను సక్షరముయొక్క సాంకేతికము నాతండ్రిగ్గన మీ యుభిప్రాయమా?

గో—ఔను.

స—అట్లయిన నాతండ్రి జీవించియున్నాడని మీనమ్మకమా?

గో—జీవించియుండుటయే కాక, హంతకుడగుట నాతండ్రియని స్ఫురించుచున్నది.

స—ఈ! ఈ! ఇదియేమి వివరము! సంఘటననూ దాగుణముగ పరివర్తించునా యేమి?

పండ్రిండవ ప్రకరణము.

పదునాలుకేండ్లకిందటి సంగతి.

అతిరాత్రి యంతయు నచ్చటనే వారందఱును సుఖపద్యజేందిరి. మఱునాటి యదయమున రాజారావింటికి బోబోవునపుడు, గోవిందరావతనిగాంచి యాంతిరంగికముగ,

“రాజారావుగారూ! గతిరాత్రి జరిగిన విషయములను మీ రెవ్వరిని తెలియజేయగూడదు. ఈలోగా మీరు జేయునట్లు వెళ్ళి నాథమునితోనైనను సంభాషించునట. అనినకిగూడ నీ విషయమంతలో తెలియుట మంచిదికాదు. సంభాషణనునవ్వమున, మీరీ రహస్యము నొకవేళ జారవిడువవచ్చును” అని పలికెను. ఆమాటలకామోదించి రాజారావు వెడలిపోయెను. పిదప, గోవిందరావు—సత్యవతిదగ్గఱకు వచ్చెను.

గో—సత్యవతి! నే నొక విశేషాద్భుతవృత్తాంతమును నీ కిఱింగించెదను. దానిని, కొన్నినాళ్ళనఱుగను, నీ హృదయమునందే యుంచుకొనవలయునని కోరుచున్నాను.

స—అది యేమి రహస్యవృత్తాంతము?

గో—నేను రాత్రియంతయు బాగుగ నాలోచించి, తెలిసికొన్నాను. నీమామ బ్రదికియేయున్నాడు!

అద్భుతమగుమాట అబద్ధమాడని గోవిందరావునోట వెలువడుటంగాంచి, సత్యవతి చాల గంద్రగోళపడెను. ఆమాటను నమ్ముటకును, నమ్మకపోవుటకునుగూడ, నామెనందోషలేదు. ఇంత మధురమైనమాట గోవిందరాయనినోట నెట్లు వచ్చెను? చౌదరి బ్రదికి యున్నాడనుమాట కర్థమేమి?—

స—అయ్యో మీరు నా కిట్టి ధూళామృత మేల పోయుచున్నారో తెలిసికొనలేనున్నాను. నిజముగా నామామ బ్రదికియున్నాడా?

మీచూట్టును నిజముగనుండునట్టి భాగ్యముగల్గునా? బ్రీదికియున్నట్లయిన నామామ యెక్క కుమార్తెను? ఈ మహారహస్యమును భేదింపజాల కన్నాను.

గో—అమ్మాయి! ఈ గోవిందరావు తన జన్మమధ్యమునం నెన్నడును, ఒకరి కకారణముగ నాశజూపియుండలేదు. ఇప్పుడును, నీని చట్టియాశాస్మతముం జూయలేదు. నా నిర్ణయమే నిజమైనచో నీమారు తప్పక బ్రీదికియే యుండువలెను.

స—అట్లయిన నెచ్చట నున్నాడు? ఇన్నినాశ్యమండియు నదృశ్యమైపోవుటకుఁ గారణ మేమి?

గో—ఎచ్చటనున్నాడో — ఇన్నినాశ్యమండియు నదృశ్యమై పోవుటకుఁ గారణమేమో—నే నింతలో వచింపజాలను. స్వల్పకాల మున నావిషయము గూడ బహిర్గతము కాకపోదు.

స—ఇదియేమి? తమ రిట్లు వాదించుచున్నారా? నాకు పరమా శ్చర్యకరముగానున్నది. ప్రత్యక్షముగ మనము శవమును చూచితిమి! దహనపరచితిమి. నురణింపనే లేదనుట కేమి హేతువు?

గో—అన్నియు జరిగినమాట వాస్తవమేకాని, ఆశవము మాత్రము నీమామదికాదు.

స—అట్లయిన శవ మెవ్వరిది?

గో—ఆవిషయము తెలిసినయెడల హత్యారహస్యమంతయు బట్టబయలై పోగలదు. అది తెలియుటకే యిశముండు నేను ప్రయత్నింపవలసియున్నది. ఈరహస్యమును మాత్రము నీ వెవ్వరితోడను బలుకవలదు. నే నొకకాగ్యాంతరమున నీదినమే వెళ్ళవలసియున్నది. తిరిగి వచ్చునప్పటికి నాల్గుదినములు కాగలదని యోచించుచున్నది.

స—ఇంతకాలమును, నాధముని కారాగృహమున శ్రమపడుచుండవలసినదేనా?

గో—అందులకు మన మేమిచేయగలము? ఇదియంతయు జనార్దనుని యవివేకమునకు ఫలము! కానిమ్ము. ఈనాల్గుదినములు శ్రమపడనిమ్ము. రహస్యభేదనమునకంతకన్న సధికాలన్యమేమియునుకాదు.

ఈనాల్గుదినముల యనంతరమున నేను మరలినచ్చుటతోడనే రహస్యమును భేదించి నాథమునికి బంధవిమోచనమును గలిగింపఁగలను.

స—మీపలుకులు యధార్థములగునట్లు జగదీశ్వరు డనుగ్రహించునుగాక!

* * * *

నిరూపకఁ డాదినముననే బయలుదేరి భద్రాచలమువద్ద గోదావరినిదాటి మోటారునిూద క్రొత్తగూడెముపైవనుక వెళ్ళి యటనుండి బెజవాడ చేరుకొనెను.

బెజవాడ చేరినతరువాత నాతఁడు తన దినచర్యపుస్తకముందీసి యందలి యొక పత్రిమీపై వ్రాయబడియున్న “రాధాపతిరావు—జగన్నాథశాస్త్రి మందిరము; క్రొత్తపేట—బెజవాడ” అనియున్న సంగినామాను చదువుకొని, క్రొత్తపేటనంకకు వెదకుకొనుచుఁ జూచెను—క్రొత్తపేటయందలి జగన్నాథశాస్త్రి చాలకాలమునుండి పూటకూటియందలి స్థాపించుకొనియుండినందున ప్రసిద్ధి కెక్కియుండెను. అతని పూటకూటియందలి “మందిరము” అనిపిలుతురు. అందు వలన, అతని మందిరమును వెదకి కనుగొనుటలోన, గోవిందరావు విశేషగ్రహణమునకుఁ బ్రయత్నమునకేకపోయెను—ఇప్పటికి జగన్నాథశాస్త్రి చాల వెదవఁ జేయుండెను. అతఁడు పరిజనులచేత మందిరకార్యములను చేయించుచు, తాను పైనవెత్తనముచేయుచు సుఖజీవన మొనరించుచుండెను. గోవిందరావు మందిరమునఁ బ్రవేశించునపుటికి జగన్నాథశాస్త్రి కన్నులకి సులోచనములను ధరించి యొక బాలీసున కానుకొని యుండెను. గోవిందరావు శాస్త్రికి వినయపూర్వకముగ నమస్కరించి యుచుజ్ఞాతు డై సమీపమునఁ గూర్చుండెను. తరువాత వారి కీక్రింది సంభాషణ జటిగెను.

జగ—మీ రెవ్వరు?

గో—అయ్యో! రహస్యాపరాధ, పరిశోధక శాఖలో నొక యుద్యోగిని.

జగ—కావచ్చును. నావద్ద తమ కేసు పని యున్నది?

గో—అయ్యా! నేను పోలీసుఉద్యోగిని నంత మాత్రముచేత నన్ను మీరు వేరుగాభావించవద్దు ఇప్పుడు నేను వచ్చినదని పోలీసు శాఖకు సంబంధించినదికాదు. నామిత్రునిగురించి మాత్రము నల్పుటకై నేను ప్రయత్నించుచున్నాను. అందులకై తమ రిండుక సహాయము చేరు వేడుచున్నాను.

జగ—మీమిత్రునికార్యమును మీరుచేయుటలో నాసహాయ మేమియుండును? అతనినిగాని, మిత్రులనుగాని, నే నిదివఱ కెన్నడు నెఱుంగ నే!

గో—ఎఱిగియుండురు. అనలుసంగతిని మనవిచేసినయెడల తమరే భోధపఱచుకొనగలరు. విశేషధనశాలియగు నామిత్రుడొక డీనడుము, మృతినందియున్నాడు. ఆ మన కొక సుమారుండుండవలెను. ఆ బాలుడు మీమందిరమున భుజించిచదువుకొనుచుండెనని నామిత్రు డనుచుండువాడు. ఇది యిప్పటిమాటకాదు. చాలకాలము క్రిందట-- అనగా పండ్రిండు, పదునాలుగేండ్ల క్రిందట సంగతి—ఆ బాలుడు మీమందిరమునందు భుజించి చదువుకొనుచుండెనో లేదో—చిఠా లను చూచిగాని, జ్ఞప్తికి దెచ్చుకొనగాని చెప్పవేడెను.

జగ—పదునాలుగేండ్ల క్రిందటి సంగతి నా కిప్పుడు జ్ఞప్తికి వచ్చునా?

గో—ధయచేసి యెల్లయునను జ్ఞప్తికి దెచ్చుకొని చెప్పవలెను. తేనిచో విష్ణు డాచూర్తి నిష్కారముగ మారపుజ్ఞానులగు చెంది పోవును.

జగ—(ఆలోచించి) నే నంతయోచించినను, మామందిరము నందుండి భోజనముచేయుచు పాతశాలలో చదువుకొనిన బాలు రెవ్వ రునులేరు ఆ రామశర్మగా డొకడు నాకు శనివలెదాపుమై, పోటీ హోటలు నొకదానిని బెట్టి బడిపిల్లలనంగఱచు, తనవంక కాకర్పించుకొను చున్నాడు. ఆ శర్మగాడు హెడ్ మాస్టరుకు దగ్గఱచుట్టమట! మాస్తరే పిల్లలను బలవంతపరచి వానిహోటలును పంపుచున్నాడు. అందుచేత నామందిరమున బడిపిల్ల లెవ్వరును భుజించువాడుక లేదు.

గో—అదికాదు. ఆబాలుడందటివలె సరళమైన స్వభావము గల్గిన వాడుకాదు. చాలదుందుషువాడు. చిన్నప్పుడు తండ్రిమాట వినుక లేచివచ్చినాడు. అప్పుడు, తండ్రియే స్వయముగావచ్చి, మీ వద్ద బాలు సప్పగించి చనివించెనని తెలిసినది.

జగ—ఆబాలుని నాను మేమో చెప్పగలరా?

గో—రాధావతిరావు

“రాధావతిరావు” అనుమాట చెవిరిం బడుటతోడనే, జగన్నాథశాస్త్రి ముఖము వికసించెను. అతడు సంభ్రమముతో గోవింద రావును గాంచి, “ఏమి? ఏమి?—మీరేమనుచున్నారు! రాధావతి రావు మరణించినాడా?” అనియెను.

గో—లేదు. రాధావతిరావు మరణింపలేదు. ఇప్పుడు నేను ప్రశ్నించు బాలుడే రాధావతిరావు ఆతనితండ్రి మరణించెను. ఇప్పుడు ఆస్తి ముట్టవలసినది రాధావతిరావునకే!

జగ—ఓన్! అదిగాదు. మీరు చాల అనృతవృత్తాంతము నాలకించి దానినే నమ్ముచున్నారు. అసలు రాధావతిరావు బాలుడు కాదు. అతడు చాల పెద్దవాడు. నాకు బాగుగ నివ్వడన్నియు జ్ఞాపకమువచ్చుచున్నవి: మీ రన్నట్టిప్పటికి సదునాలుగేండ్లకు పూర్వముననే, నేను చాల దర్శిదస్థితియందుంటిని. రామశర్మ న్నాపై పోటికి వచ్చి, హోటలుపెట్టి నన్ను దీవాలాతీయింపఁ దలచి యుండెను. నేనువానితో తూగ లేకపోయితిని. అట్టిసమయమున అన్నదాతవలె నాకడకు రాధావతిరావు వచ్చెను. ఆమహాత్మున కుదయముననే నను స్మరింపవలెను. దీపముపెట్టి మ్రొక్కునలెను. ఆయన యనుగ్రహము చేతనే నాకిప్పటి యైశ్వర్యమంతయు వచ్చినది. ఆతఁడొక లక్షాధికారి వలె నాఁకుండొనరినది. అతడు నాదరిద్రస్థితింగాంచి నన్ను బాగుచేయు దునని వాగ్దానము చేసెను. ఆయన తన కొక కుమారుడు గలడని యును, ఆబాలుని ఈయూలో చదివింప నుద్దేశ్యము గలదనియు, నావద్ద నుండుదనియును అందులకు ఫలముగా, సాహోటలు చాల వృద్ధికి రాదగినంత పెట్టుబడిధనము నచ్చెదననియుఁజెప్పి, యప్పుడే ఐదు

వేలరూపాయలను నా కుచితముగ నిచ్చెను. మీ రిప్పుడు చెప్పుచున్న దాతని కుమారునిమాట! బహుశః అతఁడే మరణించి యుండును. మీరు పొరపాటుగ వినియుంటిరి.

గో—రాధావతిరావు ఏమారుడు కాడనియు తండ్రివేరే రాధావతిరావనియు మీరే బాగుగ జ్ఞప్తియున్నదిగదా!

జగ—బాగుగ జ్ఞప్తియున్నది. అతనికి తన మంటివద్దనుండినచ్చు లేఖలమీద ను.తియు “రాధావతిరావు” అను చిరునామా యుండుటను నే ననేక సారులు చూచితిని.

గో—అతఁ డిచ్చటనుండినప్పు డింటివద్దనుండి లేఖలుకూడ వచ్చుచుండెడివా?

జగ—అహో—కావలసినన్ని.

గో—ఏచిరునామాకు వచ్చుచుండెడివి?

జగ—ఇదియొక సుదజ్ఞానహీనమైన ప్రశ్న; అందు నామందిరి ముననే బసచేసెనని చెప్పుచుంకఁగా, ఇంకొక చిరునామాకు లేఖ లేల వచ్చును?

గో—‘జగన్నాథశాస్త్రి మందిరము, కొత్తనేట, బెజవాడ’ అను చిరునామాకు వచ్చుచుండెడివనినమాట!

జగ—అంతే! సరిగా అదే చిరునామాకు వచ్చుచుండెడివి.

గో—అతఁ డిచ్చట నెన్నిదినము లుండెను?

జగ—సుమారు మూడునాలుగు నెలలు.

గో—తుద కాబాలుగు మీబసలో నివసించెనా?

జగ—లేదు. పాప మొకదినమైన నాతఁ డిచ్చట నివసించలేదు. ఆవిచారమే నన్నిప్పుడికిని కాల్చివేయుచున్నది. అన్యాయముగ నేను రాధావతిగారిధనమును స్వీకరింపవలసిన వాడనైతిని. తిరిగి యాతఁ డిచ్చినధనమునుండి యొకవైసయైనను రాధావతిగారు నావద్దనుండి స్వీకరింపలేదు. తన కుమారున కీయూరిలో చదువుకొను సభిలాష లేదని చెప్పి యావదాస్వభిఖానుణి లుచ్చటించి వెడలిపోయెను. నోటు వ్రాసియిత్తునన్నను ఆయన సమ్మతించలేదు.

గో—మీ రెన్నిడైన ఆయనకుమామని: గాంచియున్నావా?

జగ—తేదు నే నెన్నడును చూడ లేదు.

గో—(వెదవివిడిచి) అట్లును, మిమ్ము శ్రమ పెట్టి మీతో నింతపేపటినుండియు నేనుసంభాషించినందులకు ఫలమేమియుఁగలుగదు. ఆ రాధాపతివేను! ఈ రాధాపతివేను! నాకథలోని రాధాపతి కుమారుడుగాని తండ్రిగాడు. మీకథలోని రాధాపతితండ్రిగాని కుమారుడుగాడు. ఈకథలకు రెంటికిని సామ్యము కుదురుటలేదు. మరియొక చోట విచారించెదను. నాకు నెల విప్పించుడు!

ఇట్లు పలికి, గోవిందరావు జన్నాధశాస్త్రికడ సెలవుగైకొని చాలవఱకుఁ గృతకృత్యుడైనట్లు తృప్తిగల్గినహృదయముతో ఆదినము ధూమశకటమార్గమున కొత్తగూడెము ప్టేషనుకు వచ్చి అటనుండి మోటారుమీద భద్రాచలము చేరుకొనెను.

ప ద మూ డ న ప్రి క రణ ము

రాజాపతి

గోవిందరావు భద్రాచలమునందలి మోటారుస్థానమువద్దకుఁ జూచెను. అచ్చట చుమ్మగూడెపు మోటారు సిద్ధముగనుండెను. జనార్దనునితో నిదివఱలోఁ మోటారునందు ప్రయాణముచేసిన వ్యక్తి వృత్తాంతమును జెప్పినట్లే పరుకూడసదృష్టవిశముననచ్చటనేయుండెను. గోవిందరావు డ్రైవరునుగాంచి యాతనితో సంభాషింపదలంచి పిలువ నుంకించుచుండెను. ఇంతలో నాడ్రైవరే, గోవిందరావునుగాంచి దరహాసితవదనముతో దగ్గరకువచ్చి నమస్కరించి, “అయ్యా! చాదరి గారిని చంపిన హంతక నివృత్తాంతమేమైనఁదెలిసినదా?” అని యడిగెను. గోవిందరావు అతనితో నించుక రహస్యముగ సంభాషింపదలంచి విచిత్రస్థలమునకుఁ గొనిపోయెను.

గో—మీతో నించుక భాషింపవలసియున్నది.

డ్రై—నేనిదివఱకే హంతకునివిషయములు—మీతోవచ్చిన మరయొక యపరాధపరిశోధకునితో జెప్పియుంటివి. కాని వారావిషయమును నిర్లక్ష్యముచేసిరిని తోచుచున్నది. అన్యాయముగ నాధమునిపై అభియోగమును బలపరచిశిక్షింపజేయునున్నారని వినినేను చాలవిచారించితిని. పోలీసువారనిన సామాన్యులు గౌరవియును ఎట్టి దుర్లుట గహస్యములకైన బహిరంగవఱచి సత్కాన్యేషణము చేయగల సమర్థులనియును నేను విశ్వసించియుంటిని. కాని యావిశ్వాసమంతయు తుదకు నేతిబీరకాయనంటిదై పోయినది. ఒకసామాన్యుడగు డ్రైవరునకు తెలిసినమాత్రమైన వారికి తెలియకపోయెను. చెప్పినను తుదకు తెలిసికొనలేకపోయిరి. నింపరాధి నపరాధిగా నిరూపించి పాపముగట్టుకొనిరి. ఇదిచాలాన్యాయము! అతిఘోరము?—

గో—అదినమున, ఆవ్యక్తియెచ్చటనుండివచ్చెనో మీరు తెలియునా?

డ్రై—కూనవరపుకారుమీద, ఆప్రక్కనుండియే వచ్చియుండినను ఏయూరినుండివచ్చెనో నేను చెప్పజాలను.

గో—అదినమున కూనవరమునుండి వచ్చిన కారుమీది డ్రైవరు నడిగిన యెడల తెలియదా?

డ్రై—నెలదినములయీమధ్య —కూనవరము భద్రాచలముల నడుమ నొక్కకారుమాత్రమే తిరుగుచున్నది. దానిపై నిన్నినాళ్ళ నుండియునున్న డ్రైవరును తీసివేసి కొత్త డ్రైవరును పెట్టినాడు. అతని కేమియుఁ దెలియదు.

గో—చుంచిది. అట్లును నాకారు యజహునివద్దను నన్ను గొనిపోవగలరా?

డ్రై—ఓ! అదియెంతపని? వారీసమీపమునందేయున్నారు! దయచేయుడు!

డ్రైవరు గోవిందరావును కారుయజమాని దిగ్గజుల గొని పోయెను. యజమాని గోవిందరావును పోలీసు అధికారిగూ నెఱింగి గౌరవించి కూర్చుండజెల్పెను. పల్కాడినము యొక్క తేదీని కారు

అదికానికెరిగించి గోవిందరావు—“అదినమున కూనవరమునుండివచ్చిన కారుమీద ప్రియాణముచేసిన ప్రయాణీకుల కిరుచిన టిక్కెట్ల పుస్తకము మీనద్దనున్నదా?” అని యడిగెను. యజమానిదానిని వెదకితీసికొనివచ్చి గోవిందరావునకిచ్చెను. దానిలో టిక్కెట్లనకల్లుగలవు నిరూపకుడు హత్యాదినమున ఖర్చుపడిన టిక్కెట్లను తీసుగనేసెను. అదినమున టిక్కెట్లన్నియును కూనవరమునుండి భద్రాచలమువఱకు ప్రయాణముచేసినవారి కీయబడినవే! ఇద్దఱుమనుష్యులుమాత్రము గారీదేవిపేటలోనెక్కి చోడవరమునదిగిపోయినట్లు కనబడెను. గోవిందరావు టిక్కెట్లపుస్తకమును ముడిచివేసి యజమానికిచ్చెను.

“అయ్యో! నాపనిపూరియైనది. మీరిప్పుడొసరించిన యవకారమును గేను చాలనమూల్యమైన దానినిగా భావించుచున్నాను. ఇంక సెలవుబచ్చుకొందును.” అనిపలికి. యచ్చటనుండిలేచి, యాదినమే, కూనవరమునకు వెళ్ళు మోటారుమీద బయలుదేరిపోయెను.

కూనవరమునకు చేరినతోడనే, గోవిందరావు తిలుత పోలీసు స్టేషనుకుఁబోయెను. అచ్చటి సబ్ ఇన్స్పెక్టరు గోవిందరావునకు పూర్వ పరిచితుఁడే! అన్యోన్య మర్యాదలైనఁబడవ. వారిరువురును సుఖాసీనులై యిట్లు సంభాషించిరి.

గో—ఈ ప్రాంతములలో, నెవ్వఁడైన యొకమనుష్యుడు కాన్పింపకుండఁబోయినట్లు మీకురిపోర్టువచ్చియుండ లేదా?

స—అ! వచ్చినది. ఏదారుదినములకు పూర్వమునందొక, క్రిస్టియనుయువతి ఘాతప్రతిఘటనచచ్చి, తనభర్త యిల్లునిడిచి యెచ్చటికో వెళ్ళిననియును మరిలిరా లేదనియును రిపోర్టు నిచ్చియున్నది. అవిషయమై తమరేమైన నెఱింగియుందురా?

గో—దుమ్మగుఁడెవడనున్న లక్ష్మీనగరమునందొక హత్య జరిగినది. మృతవ్యక్తి యాలక్ష్మీనగర నివాసియేయగు చౌదరియని లోకము తలంచుచున్నది. ఇచ్చటనొక వ్యక్తి యదృశ్యమైనాఁడు. మొత్తముమీద ఈతాలూకాలో రెండుఖర్చుపద్దులు కనబడుచున్నవి. ఈఖర్చులు రెంటికని ఒకజమపద్దు గూడనున్నది.

స—అదియెట్టిది?

గో—హత్యచేయబడినట్లు తలంపబడుచున్న చౌదరియొక్క కుమారుడనని యొక వ్యక్తి హత్యజఠీగిన మరునాడేవచ్చి—యింటిలో జేరియున్నాడు—

స—ఓహో! ఇదియంతయు నొకచిత్రకథవలెనే యున్నది. అట్లయిన ఇచ్చటనదృశ్యమైన వ్యక్తియే, చౌదరినిచూసి—ఆతనికుమారుని రూపమును ధరించెనని విూరునిగ్గుంచుచున్నారా?

గో—ఇంకను నేనేవిషయమునుసరిగా నిర్ధారణచేయజాలను. ఆక్రిస్టియనుకాంత, అదృశ్యమైన తనభర్తనామమేమని తన రిపోర్టు నందు తెలియజేసినది?—

స—అతనిపేరు, రాజాపతి.

గో—ఏమనుచున్నాడు? రాజాపతియూ? అట్లుచెప్పును.

స—అదేమి? మీరు రాజాపతియనుపేగు విని యాశ్చర్యపడుటకు హేతువేమి?

గో—మరేమియును విశేషములేదు. చౌదరి కుమారుడనని వచ్చిన నూతనుని పేరు రాధాపతి.

స—“రాధాపతి—రాజాపతి” సెబాస్ట్! చక్కగానతిహాయి నది. రాజాపతియే రాధాపతిగామారిపోయినాడని మనము నిర్ణయింప వచ్చునుగాదా? ఏమందురు?

గో—ఆనిర్ణయము నెట్లుచేయవచ్చునో ఇప్పుడేనేను చెప్పజాలను. నాకుగలయునుమానమేమో నాకుగలదు. నేను ఆక్రిస్టియను కాంతతో తొలుత సంభాషింపవలెను. ఆమెపేరేమి?

స—అజంతమ్మ.

గో—నారీప్రాంతమునకు చిరపరిచితులా? నూతనులా?

స—వారు కొలది దినములనుండిమాత్రమే యిచ్చటనివసించుచున్నారు.

గో—ఆపడతి గృహమును చూపుటకు నావెంట నెవటినైన బంపుడు. అతడునాకు కొంతసహాయముగూడ చేయవలసియుండును.

నవీన్ స్పెక్టరు గోవిందరావువెంట నొకబాలుని బంపెను. ఇరువురునుగలిసి అజంతమ్మ యింటివంకకు నడిచిరి.

పరు నాల్గవ ప్రకరణము.
అజంతమ్మ.

బ్రాలకుని బయట నిలువబెట్టి—గోవిందరావు, అజంతమ్మ యింటిముందరనిలువబడి తలుపుతట్టెను. అనతికాలముననే, యింగ్లీషు దుస్తులతోనున్న యువతి యొకతెవచ్చి, ‘మీరెవ్వ’ రని యడిగినట్లు ముఖసూచన మొనరించి యెదుట నిలిచెను. నిరూపకుడు తన చిరు నామాగలచీటి నామచేతికందించెను. అజంతమ్మ దానిని చదువుకొని “మీరు నిరూపకులని తెలిసికొని సంతోషించితిని. నాభర్త యిల్లువెడలి పోయి మగబరాలేదు. ఆయన హత్యచేయబడెనేమోయని నాకనుమానముగలదు. ఆ విషయమై తమ రేమైవ నాకెఱిగింపగలరా?” అని యడిగెను.

గో—మీతోనేను చాలనేపు సంభాషింపవలసియున్నది. మనము సావకాశముగ కూర్చుండి సంభాషించుట మంచిది.

అంగుల కజంతమ్మ నమ్మతింపగా—నిరువురునుగలిసి లోపలకుఁబోయిరి—గోవిందరావుక యాననముపైఁ గూర్చుండెను. అజంతమ్మ తత్ప్రమాణమున నిలువబడెను. అంతట వారిరువురు నిట్లు సంభాషించిరి.

గో—మీభర్త యేదినమున గృహమునిడిచివెళ్ళెను?

అ—గురువారమునాడు—

గో—ఆయన యేకార్యముకొఱకై గృహత్యాగియయ్యెనో చెప్పెనా?

అ—నాతో చెప్పలేదు. నాకు తెలియదు. మీకు తెలిసిన వచింపవేడెదను.

గో—గురువారమునా డాతఁడు మోటారుమీద ప్రయాణ మొనరించుటను మాత్రమే నే నెఱుఁగుదును. మిగతవిషయములను

మేవలనఁదెలిసికొనఁగోరి వచ్చితిని—ఆతఁ డిల్లువిడిచి పోవునపుడు మీతో నేవిషయమును చెప్పలేదా?

అ—చెప్పలేదు. చెప్పలేదు.

గో—అట్లయిన మీవలన కొన్ని సంగతుల నెఱుంగవలసి యున్నది. నేనడుగు ప్రశ్నల క్క తరమొసఁగఁగఁడు.

అ—అవసరమైన విషయములకు—అవసరమగుసంతకము మాత్రమే నేను తరమిచ్చెదను ప్రశ్నింపుడు.

గో—ఈప్రాంతములకు మీరు కాపురమునకై వచ్చి యెంత కాలమైనది?

అ—నెలదినములలోపు—

గో—ఇంత కాలకార్యము మీరెచ్చట నుండువారు?

అ—నిజమురాజ్యమునందు.

గో—ఈప్రాంతములకు మీరువచ్చుటకు, ప్రత్యేక కారణ మేమైనగలదా?

అ—కలదు.

గో—ఆ కారణమేమి?

అ—దానిని నేను వచింపను. నాభర్త యొక కార్యమును సాధించుటకై యిచ్చటికివచ్చెను. ఈ కార్యసాధనము విషయమైన యభిలాష మాత్రని వ్యాధయమున చిర కాలమునుండి యున్నను అది నేటివరకును నెరవేరలేదు.

గో—అట్లయినచో—గురువారమునాడాయన బయలుదేరిన కార్యము కూడా ఆ కార్యమును సాధించుటకే కాగూడదా?

అ—కావచ్చును.

గో—అదిమిక్కిలి భయంకరమైన విషయకార్యమా?

అ—అదియేమో నేనెఱుంగను. ఆ కార్యమెట్టిదో నాకు తెలియదు.

గో—ఈప్రాంతములందు మీ భర్తగారికి శత్రువులు గలరని నేను భావించుచున్నాను.

అ—మీరెట్లయిన భావించుకొనుడు. నాభిర్నగానికి శత్రువులు గలరని నేను చెప్పలేను.

గో—నరే మంచిది. అట్లయిన, మీకు “శ్రీరాములుచౌదరి” యను కమ్మసంసారి నామము నెన్నడైన వినియున్నాఁగి?

“శ్రీరాములుచౌదరి” యనుశబ్దము శ్రీవరాములబడినంతనే, యజంతమ్మ మొగము పై పర్వముందాల్పెను. ఆమె కళవళపడుచు—
“ఆతనిసంగతి మీ కేమైన దెలియుగా? అనియడిగెను.

గో—ఇట్లుమీకు ప్రశ్నింపఁచుచుంటుంటే మీరాతని బాగుగ నెఱుగుదురని యర్థమగుచున్నది.

అ—చౌదరి నామమును నేను నాలుగైదు సారులు విని యుంటిని. ఆతనితో మీకిప్పుడేమి పనియున్నది?

గో—ఇప్పుడు నాకు గలపనియంతయు నతినితోడనేయున్నది. గురువారమునాడు సిద్ధర్థ చౌదరినివాసమగు లక్ష్మీనగరమునైపులకు నెళ్ళియుండెను. ఆరాత్రియే చౌదరి హత్యచేయబడెను.

“హత్య” యనుమాట విని యజంతమ్మ మరింత యాందోళనముపాలయ్యెను. ఆమె మొగమునందు భయచిహ్నములు విస్పష్టముగఁ గాన్పించెను. ఆమె తనచేతులతో మొగమును గప్పుకొని “అహా! అనుకోన్నంతయైనది. ప్రమాదమువచ్చినది?” అని యస్పష్టముగ గొణుగుకొని దుఃఖింపబడెను. ఆమె యాందోళనమించుక శమించినపిదప, గోవిందరావు—“అజంతమ్మా! ఇటువినము; నేనింకను నీకు చెప్పవలసినది కొంచెమున్నది. ఈహత్యాపరాధమునకు నిరపరాధియగు నొకయువకుడు గురియై యుద్దిశిక్షకు బాల్పడనున్నాడు అనిపోకెను.

అ—(చీత్కారముచేయుచు) ఈవిషయములన్నియు మీరు నాతోఁజెప్పుచున్నందువలన బ్రయోజనమేమి? వీనితో నాకు సంబంధమేమియునులేదు. చౌదరిని కొంచెముగా నిదివఱకెఱిగియున్నందున అతనిహత్యోదంతమును వినియాందోళనపడితిని. అంతకన్న నాకీవిషయములతో సంబంధమేమియునులేదు.

గో—ఉన్నది. సంబంధము లేదని మీరు పలికినంత సులభముగా నా సంబంధము వదలిపోదు. చౌదరికి మీరును అతివన్న హితమైనరక్త సంబంధము గలిగియుండునని నాయుభిప్రాయము !

అ—సంబంధమా ! ఆనీచునతో నాకు సన్నిహితమైన సంబంధమా? అసంభవము ! అబద్ధము !!

గో—(స్వప్ని) అడంతమ్మా ! ఊరక లేసపోని ఒక్కలెన్ని చేసి నను ఏయోజనము లేదు. ఎన్నికలబయలును నీవభినయించినను నీ మొగమునందలి వైవిధ్యమును, హృదయమునందలి చాంచల్యమును దాచుకొనజాలవు. చౌదరిహత్యచేయబడెనని నేను చెప్పటతోడనే, నీవు “అనుకొన్నంతవనియైనది; ప్రమాదమువచ్చినది.” అని నీలో నీవు గొణుగుకొనుటకు — మఃఖించుటకు, నేను గ్రహింపలేదను కొంటివా?

అ—అన్యాయము! అన్యాయము! ఈదోషములనన్నిటిని నీవు నాపై నారోపించినందువలన నీకేమిలాభము? నామనస్సాందోళనము నొందుచున్నదనియును ముఖమున వివర్ణము గలదనియు, మీరెట్లు గ్రహించితిరి? ఒకదుర్మార్గుని చావునువని దుఃఖింపవలసినయవసరము నాకేమియున్నది?

గో—సర్వవిధములచేరిను మీకాతనిచావు విని దుఃఖింపవలసిన యవసరమున్నది. మీరునిస్సందేహముగ కాలిద్రై యున్నారని నేను ప్రమాణపూర్వకముగ నిరూపింపగలను. గురువారమునాడు మీభర్త చౌదరిని హత్యచేయునుద్దేశ్యముతోడనే బయలుదేరి పోయెను. అతిఁడీ ప్రాంతములకు వచ్చుటకు కారణమైన మహాకార్య మీ హత్యయే! ఈవిషయములనన్నిటిని మీరు బాగుగ నెఱుంగుదురు.

అ—అబద్ధము! నాభర్త చౌదరిని హత్యచేయునుద్దేశ్యముతో బయలుదేర లేదు. అయిన తనసమీపమున, అమెయూస్సి ఉదరించు కొనుటకై వెళ్ళియుండెను. — దుర్మార్గుడైన చౌదరి—నాభర్త కుమారుని బలవంతముగ దొంగిలించుకొని పోయియుండెను.

గో—ఓ! సరిసరి! ఇప్పుడంతయు సర్థమగుచున్నది—అట్లయిన మీకుమార్తెపేరు సత్యవతియూ? చౌదరి మీ సహోదరుడా?

అ—ఏమీ? ఏమనుచున్నాను? మార్తెయూ? సహోదరుడా? మీరు వెట్టియెత్తి మాట్లాడుచున్నారు. ఆపాపాత్ముడు నాకు సహోదరుడెట్లుగును?

గో—హానిమ్ము—నీభర్తకైనను సత్యవతి కుమార్తెయొకదా! భర్తసంబంధమును బట్టి భార్యకును బంధుత్వము తప్పదు.

అ—భర్త బంధువులైనంతమాత్రముచేత వారందరితోడను నాకేమియును సంబంధములేదు. ఇంతవరకు మీరు నన్ను చాలప్రశ్నల సడిగి చాలసంగతులను తెలిపికున్నారు. ఇక నేను నోటివెంట నొక్క మాటయైనను జారనీయను.

గో—నీవట్లు భావించుచున్నావు! కాని యొకపెద్దమనుష్యుడు నీయింటికివచ్చి మంచియు చెడ్డయు ప్రశ్నించుచుండగా ప్రత్యుత్తర మొసంగకుంటు నీకు సాధ్యమగునా? నీవంత యనాగంకురాలవు కావని నానమ్మకము.

అ—నీవు పెద్దమనుష్యుడవుకావు. తుంటరివని నాకు దోచు చున్నది. నిన్నునమ్మి జవాబులిచ్చుట ప్రమాదకరము!

గో—అపరాధులగువారందఱును సాధారణముగ నాకు బ్రపాదింపబడుచున్నదనే నీవును ప్రసాదించితిని. ఇది నీయొక్కతే దోషమే కాజాలదు. నానికేమిగాని, నీభర్త శ్రీరాములుచౌదరిని గురువారమునాడు హత్యచేసి, వలయుతుండైపోయినాడు. అతనిని వెదుకుటకు చాలమంది నలుదిక్కులకును వెళ్ళియున్నారు. ఆతఁడింతవఱకు దొరుకలేదు.

అ—అట్లయిన నిక కెన్నటికిని ఆతనినిపట్టి బంధింపజాలరు. ఆతని పరమేశ్వరునికృప పరిపూర్ణముగనున్నది.

గో—వెట్టివమ్మకము! ఆవోలీనువాండు బంధింప ననమర్థమను నేను బంధింపగలను. బంధించితీరెదను.

అ—సీవు లజ్జాభిమానవర్జితుడవై నాయెనుట నావతి నాశనమునుగూర్చి ప్రసంగమొనర్చుటకు సిగ్గుచదుటలేదా? నాభర్తా కరిశిక్షకనుకూలమగు-నహాయమునావలనగాంచుటకు నీవెట్లాశించుచున్నావు?

గో—ఇందు లజ్జాభిమానములతో సంబంధములేదు. నేను సిగ్గుపడవలసిన యవసరమునులేదు. ఇది మాయద్వోగధర్మము. దాని ననుసరించి దోషులను పట్టుకొనుటకై అవసరమువెంట నెట్టి సంభాషణమునైన నొనరింపక తప్పదు. నే నేమిచేయుదును? ఒకనిద్దోషిపై సేర మారోపింపబడినప్పుడు మే మూడకుండరాదు.

అ—ఆనిద్దోషి యెవ్వడు? అతనితో నాకు సంబంధ మేమి?

గో—సంబంధమేమో నాకన్న నీవే బాగుగ నెఱింగియుండువు; కాని యీహత్యతో నీకుమార్తెయైన నత్యవతికి సంబంధము గలదని మాత్రమే నే నెఱుంగుదును.

అ—చాలసంతోషము. ఇంతకన్న నా కానందకరమైన సంగతి యుండదు.

గో—ఛీ! ఛీ! సీవు దయాధర్మముల నెఱుంగని రాక్షసప్రకృతి వని నాకుఁ దోచుచున్నది. ఇద్దఱు నిరపరాధులు అన్యాయముగ శిక్షాపాత్రులగుచుండగా సంభోషించుచున్నారా? ఏదిహృదయముగాదా? సామాణియారా?

అ—అపరాధులను గుర్తించి శిక్షించుట—నిరపరాధులను శిక్షించుట— సీర్కారువారు గలరు. న్యాయశాస్త్రము గలదు. అది పోలీసువారి కర్తవ్యము! నా కేమిసంబంధముగలదు? నావలన ఆ నిరపరాధులకెట్టి యుపకారముగలుగును? ఏమియును గలుగదు.

గో—ఆనిరపరాధి యెవ్వఁడో తెలిసినయెడల నీకు కొంత కనికరము గలుగవచ్చును. అతఁడు నాథముని హత్యాపరాధ మాతనిపై మోపబడినది. అతఁడిప్పుడు కారాగారమునందున్నాఁడు.

అ—ఏమీ! నాథమునిపైననా? నత్యవతిపైనని పలికితివే?

గో—వలికితిని. కానియిప్పుడు నాభిముని పగిల్లెదను న కాగా గృహమునం దున్నాడు. కిష్టము ననుభవించుచున్నాడు. నాల్గుదినములలో ఉరిదీయబడును.

అ—హా! హా! ఎంతదారుణవృత్తాంతము! ఎంతవిచారకరము!

గో—అతని కుపకార మొనరించుటకై నను నీవు విజముచెప్పక తప్పదు.

అ—చెప్పను. ఇదే నే నేమియుఁ చెప్పదలంచుకొనలేదు.

గో—ఒకప్రశ్నమాత్రమే యడిగెదను, దానికు త్తరమిమ్ము.

అ—అది యేమి?

గో—చానరికిని నీభర్తకునుగల సంబంధ మేమి?

అ—నేను చెప్పచు.

గో—చెప్పవా?

అ—చెప్పను. చెప్పను. నియిష్టమునచ్చిచట్లు చేసేనుమా.

గో—అజంతమ్మా! నీవు శైంకెతనము చేయుటవలన లాభము లేదు. నీవు కాలిబురదను దీసి తలకు రాచుకొనుచున్నావు. ప్రమాదమును కోరుచున్నావు. నిష్కారముగ కష్టముల పాలుగాకము. నను చెప్పుచున్నాను విను.

అ—ఏమి యిందురంతము! నాయితకి చచ్చి వన్ను దెదరించుచున్నావా? ఇచ్చటనుండి వెంటనే లేచిపోమ్ము.

అజంతమ్మ గోవిందరావువై—తాను గృహభాగ్యముగదాతను గర్వించున నధికారము నుపయోగించి. బెదిరింపఁ దలంచెను. కాని యింతమాత్రపు ఆడుదాని గుడ్డిబెదరింపునకే వెనుచినయెడల గోవిందరావు తనయద్యోగమున గృతక్రత్యుడగుచు నింతికిఁగి నెట్లు గణింపఁగలఁడు?

గో—అజంతమ్మా! నీవు నిష్ప్రయోజనమైన యాత్మరక్షణోపాయములను వెదకుచున్నావు. నీవుచిక్కుకొనిన ప్రమాద మెంత బలవత్తరమైనదియో గుర్తింపజాలక దీని నంతను నిష్టనాంక్షయొటగా

భావించుచున్నట్లున్నావు! ఈయ తరక్షణమందే నిన్ను నేను కారాగృహమున కంపగలను. ఒడ లెఱింగి నాగ్రీతగా సంభాషింపుము.

ఆ—ఓ! కారాగృహమా? కారాగృహముచేరు చెప్పి నన్ను వెడలించుచున్నావా? నేను కారాగృహమునకు భీతిల్లుదాననుగాను! నీయపరాధమునకై నీవు నన్ను కారాగృహమునకుఁ బంపగలవు!

గో—కారణములకై నెదుఁకొన వలెనా? కానలసి నన్ని యున్నది. నీవు నీభర్తను పోషింపించి హత్యచేయుటకై పంపితివి. నీ భర్త హత్యచేయు నుద్దేశ్యముతో నింటినుండి బయలుదేరెను. ఆసంగ తిని నీ వెఱింగియుండియు నాకు చెప్పవైతివి. అనలు సాత్వాప్రయత్నములతోడనే మీ రీప్రాంతములకు వచ్చినట్లు స్వయముగా చెప్పితివి ఇన్ని కారణములచేత నీ వపరాధివి. హత్యచేసినవానికన్న అందులకు పోత్సహించిన వ్యక్తియే—ఎక్కువ యపరాధ మొనర్చినట్లు న్యాయశాస్త్ర నిశ్చయము.

అ—నీవు తగులబడి కాలి బూడిదయై పోవుచువుగాక!

గో—ఓహోహో! చాలమంచిదీవన! నీవంటి నా శ్రేయోభిలాషులు చాలమంది, అహోరాత్రములు నాపైఁ దమయాశీర్వాదములను వర్షించుచుందురు కాని, నా దురదృష్టవశమున ఆయాశీర్వాదములింతవఱకు ఫలితమునకురా లేదు. నీవు దురాగత మొనరింపక, నీకమముగ నే నడుగు ప్రశ్నలకు నదు త్తరముల నొసంగి యెడల. నేను విన్నంతగా శ్రమపెట్టఁదలచుకొనలేదు.

అ—నే నిక నొక్కప్రశ్నకై నను బ్రత్యుత్తర మీయను.

గో—మంచిది. ఇట్లును నాకార్యమును నే నొనరించుకొందును ఆలస్య మెందులకు? నా కావల చాల నవసరకార్యములు గలవు.

ఇట్లు పనికి గోవిందరావు గవాక్షనమీపమునకరిగి బయటనున్న బాలునిఁ బిలిచెను. బాలుడు వచ్చి యెదుట నిలువబడెను. గోవిందరావుకొక చిన్న కాగితపు ముక్కమీద,

“ఒక నమ్మకమైన రక్షకభటుని కోరుచున్నాను

... .. గోవిందరావు.”

అని వ్రాసి యాతనిచేతి కిచ్చి చెవిలో నేదీయో చెప్పి పంపెను. బాలుకు చీటీగై కొని నెడలిపోయెను.

అజంతమ్మ వెలవెలబాగుచు, “ఈవర్ష కంతకును సర్థమేమి?” అని యడిగెను. గోవిందరావు చిరునవ్వు నవ్వుచు, “అరమా? అర్థము కావలదు. కొంచెము వేదియుండుము.” అని చలికి, యచ్చటనున్న పడకకుర్చీలోన స్వేచ్ఛగా పగుండి యొకవార్తాపత్రికను చదువుచు, సిగరెట్టు కాల్చుదొడంగెను.

అ-ఇది యేమి మరాగతము? నాయింటిలో జేరి యింతస్వేచ్ఛ గాఢ్రవర్షించుచున్నావు. శచివలె నాయిల్లు పట్టుకొని నడలకున్నావే? ఎంతకాల మిట్లుండెనవు? బుటరిగనున్న యాడుదానివద్ద నూతిచుండ వగు నీవు సీతను వెళుకొని కూర్చుండుట మర్యాదయేనా?

గో—అజంతమ్మా? అందోళనపడకుము. నేను నీసహోదరునితో సమానుడను. నును విశేషకాల మిచ్చట నుండను. నాకు చాలపనులు గలవు. వెళ్లవలెను. నీవైన కొంచెము కాపలాయించుటకై ఒక పోలీసువానికొత్త వ్రాసితిని. అతఁడు వచ్చువఱకును నేను నిన్ను కాచియుండవలనా?

అ—పోలీసువాడా? ఎందులకు? నే నేమియపరాధముచేసితిని?

గో—అపరాధము చేసితివనికాదమ్మా! ఊరక నాందోళన మేల, పొందెదవు? నీతో అనతికాలముననే మాకు పనియుండును. అప్పుటివఱకును, నీవు పాతిపోకుండ చూడవలెను. పోలీసువాడట్లు నిన్ను కనిపెట్టియుండుటకు మాత్రమే!

అజంతమ్మ చాల భీతిలిపోయెను. అట్లు పలుకుకున్నాడనిన మాట యేకాని, గోవిందరావు త న్నవ్వుడే బంధించి జెయిలునకు బంపునని యభిప్రాయపడెను. ఈలోపలనే తాను పారిపోవచ్చునని యూహించి యజంతమ్మ ద్వారమును సమీపించి త్రోసెను. కాని యదివిడిలేదు. గోవిందరా వామె యొనరించుచర్య నంతను, గమనించుచుండియు నిశ్చింతతోఁ గూర్చుండెను. ద్వారము బంధింపబడియున్నదనియును, తాను తనయింటిలోనే, అప్పుడే ఖైదిగా నొనరింపఁబడిపోయినదనియు

గ్రహించుకొని చాల నాంకోశన భయానకలచిత్రయైపోయెను. ఆమె గోవిందరావు ననవ్వులు తోఁ జూచి చండ్రికొఱుకుకొని,

“నాయంట బెట్టి నన్నే బంధించితివేమి? తలుపువేయనేల?”

అని యడిగెను. గోవిందరావు వికటముగ మందస్థితి మొనరించి,

“నా కేమియు నావిషయమై తెలియదు. పోవునప్పుడు తలుపు నకు గొల్లెము వేయవలసినదని మాత్రము బాలునితోఁ జెప్పియుంటిని. అనియెను.

ఆ—గొల్లెము వేయ నేల?

గో—నీవు దానిని దీసికొని పారిపోవలయున్నవి.

అ—నేను పారిపోవలయున్నదెఱిగిని నీ వెట్లుభావించితివి?

గో—ఓ సీకాప్రయత్నములేని యెడల చాలనజ్ఞురాలవే! నిన్ను విశేషకాలముబంధింపను. అదిగో! పోలేను అధికారివచ్చినాడు. ఇప్పుడే తలుపు తెరచుకొని లోనికి రాగలడు.

ఇంతలో నొకపోలీసువాడు లోనికి వచ్చెను. గోవిందరావు లేచి— “ఈ దొరసానిగారిని కొంచెము నిఘాలో నుంచుము” అనిపలికి, మరియొక్కరితోఁగూర్చుకొని అచ్చట వేచియుండక బయలుదేరిపోయెను.

పదునైదవ ప్రకరణము.

నమస్కా భంగము.

గోవిందరావు మోబారుమీద భద్రాచలమునకు వచ్చి యచ్చట నొకపచ్చగంటమాత్రమే నిలిచి, యటనుండి మరల బయలుదేరిన, దుహ్యగూడెముకారుపై నెక్కి లక్ష్మీనగరమునకు వచ్చెను. సత్యవతి యాతనిరాకకే వేచియుండెను. ఆమె యెదురుగా వచ్చి కాళ్ళకు నీళ్ళనిచ్చి, యాసీనుడైనపిదప తానును కొండాకయాసనమున నుపవిష్టురాలయ్యెను. అప్పుడు గోవిందరావుమొగ మాంకోశనావిరహితమై ప్రశాంతమై సంతృప్తిని నూచించుచుండెను. కాని తత్సమ

యమున తానుగొనివచ్చిన సమాచారము సత్యవతికి సంతోషపరిచియు
కానందున నెట్లు తెలియజేయుదునాయని ను దేహించుచుండెను.

స—మీవదకుము. కాశ్యపయమును సూచించుచున్నది.
ఆయుదంతమును నానా తెలియజేయుదురని యాశపడుచున్నాను.

గో—హంతకుడు దొరికిపోయినాడు.

స—దొరికినాడా? సంతోషవార్తయే! కాని, యాతడెవ్వడు?
ఎట్లుదొరికినాడు? ఎచ్చట దొరికినాడు? నా మామచు చంపిన దుర్మార్గుని
యందంతమును చినుట కభిలషించుచున్నాను.

గో—అమ్మాయీ! ఆ యుదంతము నీకంతగా సంతోషకర
మైనదికాదు.

స—సంతోషకరమైనను—సంతాపకరమయినను, ఇది తప్ప
నిదేకదా! నిజమయినసంగతి యీనామకాశ్యపై రేపైనను తెలియక
తప్పదుగదా! మీరు దాచినందువలన ప్రయోజన మేమి? ఎవర
దాహంతకుడు?

గో—హంతకుడు మనరాధాపతి,

స—ఏమీ? రాధాపతి హంతకుడా? మీమాటలు నా కాశ్య
పముం గొలుపుచున్నవి రాధాపతి స్వయముగా తండ్రిని చంపవల
సిన యగత్య మేమి వచ్చెను?

గో—వెట్టిదానా? ఎక్కడితండ్రి! ఎక్కడిమూరుడు? అసలు
సమామకు పుత్రులే లేరు. ఆతడవుత్రీకుడు!

స—అవుత్రీకుడా? నామామ స్వయముగా తనకుమారుడు
కలడని చెప్పుచుండెడివాడే!

గో—ఓ! దాని కెంతో గాఢ యున్నది. ఇది యంతయు విచిత్ర
మయిన మహారహస్యము!

స—అట్లయిన నీదుర్మార్గుడగు నీ రాధాపతి యెవ్వడు?

గో—ఆసంగతి నీ కిప్పుడే తెలియబనిలేదు. క్రమముగా
నెఱుంగగలవు.

స—అట్లు కాదు. నా కిప్పుడే తెలియవలెను. అమర్నాథుడెవ్వడో నేను తెలిసికొనితీరవలెను. ఇదివఱకు నామామ బ్రదికి యున్నాడని అన్వేషణవార్తలు వచ్చిచి యాశఁజూపితిరి.

గో—సత్యవతి! నేను వీణోనేకాదు. ఎచ్చరితోడను అన్వేషములు వచింపను. ఎవరికిని రిత్తయాశలు కల్పింపను. నేను చెప్పిన వన్నియు వేదాక్షరములవలె వాస్తవములు—

స—అట్లున నామామ నిజముగ జీవించియున్నాడో జీవించి యున్నచో నెచ్చట నున్నాడు?

గో—ఉన్నాడు. ఇచ్చటనే యున్నాడు.

స—ఇచ్చటనే యున్నాడనగా నేమి? మీరా? నేనా? నాకు నిజము చెప్పుడు.

గో—సత్యవతి! ఈచరిత్ర మంతయు హృదయవిదారకమగు నొక మహాద్భుతరహస్యముతో గూడియున్నది. దనార్ద్రుడు సులభముగా నాథమునిని ద్రోహిగా నిరూపించిరాడు. ఆ మందబుద్ధి కీ యద్భుత చరిత్రమంతయు తెలియదుగదా!

స—అయ్యో! నీరొకవిషయమునకన్న నొకవిషయము నాశ్చర్యకరముగ వచించుచు నాయాతురము నధికము చేయుచున్నాడు. ఆయద్భుత చరిత్ర మేమి?—

గో—ఈచరిత్రమంతయు నీన్నయెడల నీవు చాలదుఃఖితువు. ఒక్కసారిగా నీకు దుఃఖివార్తను వినిపింపఁజాలక నే నాంబోళివమందు చున్నాను.

స—అది యెట్టి దుఃఖిసమాచారమైనను సరియే! నీకు ధైర్యముతో విని భరింపఁగలను. కనిపించు లిప్పుడు.

గో—అట్లున నీవు పోయిత నొక ప్రశ్నకుఁ బ్రత్యుత్తరమిమ్ము. మీరును మీన్ను తునక యెట్టి స్వభావము గలది?

స—అది చాల దురింతస్వభావముగలది. అపరిచితులు కంటఁ బడిరేసి వారిని జూచియును, ఇద్దరు మీరొక చానిస్వభావముతో పనియేమి?

గో—మాకు పనిలేని వస్తువొకటి కలదా? ఒక్కొక్కప్పుడు పొక్కొక్క వస్తువుతో పనిగల్గుచుండును. అట్టి దురంతస్వభావము గల శునకము రాధాపతియందు ప్రసన్నతను గన్పరచుట కేమి కారణమో నీ వెన్నడును యోచింపలేదా?

న—బాల్యమునందాతని నెఱింగిన విశ్వాసమున నట్లు చరించెనని తలంచితిని.

గో—రాధాపతి గృహము నెన్నడు విడిచిపోయెను! ఈ శునకమును మీ మామ యెప్పుడు పెంచెను?

ఆమాట విని సత్యవతి తేలపోయెను. ఆమె మెల్లమెల్లగా జరిగి పోయిన సంగతులను జ్ఞప్తికి దెచ్చుకొనుచు, “అవును సుషీ! నే నీ పిషయము నెన్నడును యోచింపలేదు. నాకు జ్ఞానమువచ్చిన పిదపనే— నామామ, యీసాగ్రంతముల యందే, యీ శునకమును పెంచెను. రాధాపతి యను నొకనామూరుడు నా మామకుఁ గల్గియుండినను, అతడి శునకమునే యెఱుంగఁడు. ఒకనాడు రాధాపతి యొంటరిగ నీ శునకముతో నాటలాడు కొనుచుండెను. నేను రాగనే యీతఁడు దానిని ప్రక్కకుఁ ద్రోసివేసెను. నామామ నొక్కనిదప్పు యీ శునక మెట్టి వానినిగాని సమీపమునకు రానీయదు. కాని నే నింతమూలము నెన్నడును విమర్శింపలేదు” అని పలికెను.

గో—అది యట్లుండనిమ్ము. నీ బావకంతస్వరము నరిగా నీమామకంతస్వరము సమకరించుట లేదా?

న—ఔను. ఆనంగతి తొలుతనే ప్రచురమయినది. ఐనను అదియు నామామయొక్క కుమారుఁ డనుటకు మరింతబలమయిన యాధారముగా నుపకరించెను.

గో—ఈవరిస్థితుల కన్నిటికిని నీ వేమి దుర్గము చెప్పెదవు?

న—ఏమో! నా కగమ్యగోచరముగా నున్నది. ఏమియుఁ దోచుట లేదు. ఇందు నాకు సంతాపకారణమేమి యోపించినారుగారు.

గో—ఈ మాత్యాభియోగమునందు, నీ కత్యంతాత్మీయులగు వారిరువురకుఁ గల్గిన మహాదుర్గతియే నీసంతాపమునకు హేతువు.

స—ఎవరు! ఎవ రాయాత్మీయులు! వారికి గల్గినదుర్గతి యేమి?

గో—ఒక యాత్మీయుడు హత్యచేయుబోనాడు! ఇంకొకడు సర్కారువారిచలన హత్యకాగ్రహణమున గురగా నొనరింపబడి యురి తిక్ష ననుభవించుచున్నాడు! ఆ నివర్తన లన్నియు తరువాత తెలియఁ గలవు. నే నిప్పుడు రాధాపతిని వెంటనే చూడవలెను. అతఁ డెక్కడ నున్నాడు?

స—ఎక్కడ నున్నాడని చెప్పవలెను? బహుశః అతఁడు నువ కిఁక దొంగకడమో!

గో—దొరకడ! ఎట్లు దొరకంటగలడు? ఎందునాగి యుండఁగలడు? ప్రసంగము సంతను గాలించి వెదికి కనుగొందును.

స—నే నెఱిగినంతవఱ కితఁడు తనగదిలోనుండి బయటికి బోయి సజాది కాన్పింపలేదు. కాని గదిలో లేడు. రావుసాహెబుగారి యంటికి వెళ్లినమోయని వార్తినంతిని. అచ్చటకూడ కనుగడలేదు.

ఇదివరలో నొసారి యిట్లే రాధాపతిగదిలోనివాడు గదిలోనే యుద్యమ్యుడైపోయినట్లు జనార్దనుడు చెప్పిననుట లిప్పుడు గొప్పగా రావునకు జ్ఞప్తికివచ్చెను. అతఁడు కొంతతడవు యోచించి, ఎట్లనెడి.

“సత్యవతి! రాధాపతి యెప్పుటికిని బోలేడు. ఈ యెంటు నే యున్నాడు.”

స—ఈయంటు నున్నాడా? ఇల్లంతయు వెదకించి.

గో—నీకు కనబడనిచోట నున్నాడు.

స—నాకు కనబడనిచో టిన్నిచోట నున్నాడా?

గో—ఉన్నది. ఈయంటిలో తప్పక గుప్తమందిర మొకటి యుగిడితిరవలెను.

స—గుప్తమందిరమో? ఈయింటిమో? చాల్యమునుండియు నే నీయింటనే నందరించుచున్నాను. ఎక్కడను స్కాటల్ మందిరము కాన్పింపలేదే?

గో—ఇదివఱకు కాన్పించలేదుగాని ఇది జయల్పడకలేప్పడు. రాధాపతి యిప్పు డ గుప్తమందిరమొనరించే యున్నాడు.

స—కానిండు, మీరనుకూలమైనవారై చూడండి.

ఇద్దఱును రాధాపతిగదిగోకిరి. నోచుచు, అచ్చట నానికొక మహాద్భుతపుష్పముగూర్చించెను. పువకమొకదితోని మేజాబులపై నెనుకకాళ్ళపై నిలుచుండి మురికికాళ్ళతో పైనున్న మేజునరంగిని గోకుచు, మోరపై కత్తిసంతకాపకరముగ నేర్పునూడెను. గోవిందరా వాశునికమాను సత్యవతికిజూపి, “అమ్మాగారా! మీరక్కడ యేమి చేయుచున్నదని నీయభిప్రాయము? అనియడిగెను.

స—ఏడ్చుచున్నదని తోచుచున్నది.

గో—ఎవరి కొరకు?

స—ఎట్లు చెప్పుగలను?

గో—నీమామకొఱ కేప్పుచున్నది.

స—నామామ యెచ్చట నున్నాను?

గో—ఈయంటునున్న గుప్తమందిరమునందున్నాను!

స—గుప్తమందిరమున రాధాపతియున్నాడనిగదా చెప్పితిరి!

గో—రాధాపతియే చాడలి—చాడలియే రాధాపతి..... ఇద్దఱు కిని భేదము లేదు.

సత్యవతి నిర్భాంతిపోయి నిలుచుటలేకయేను, పల్కరి మొక్క గొమునుగనుసరిపడి గోవిందరావు గుప్తమందిరం లహర్యము నొనరింపి టకై వెనుకసాగెను. అతడు పువకమొక్క న మేజాబులపై నరంగిని పరిశీలించుచు నేదియైత నొంటగాని చీలగాని కలదేనోమనుచు నొక్క చూడసాగెను. ఒక్కచోగల శీలననామానించి యాతడు కొక్కగా నకస్తాత్తుగబల్లయొకటి నట్టుదిట్టకీర్తింపజేసిచేయెను. గోవిందరావును సత్యవతియు నాయుద్భుతిమునకు బరిగొలులెడలించి, గోవిందరావు రంధ్రమునుండి లోనికితలదూర్చునూచి కెప్పున నొక్క కేక వేసెను—

హా! రాధాపతి యిందు మరణించియున్నాడు!

చదువూ వ ప్రియము.

ఆత్మకథ.

చౌదరిమందిరమునకు క్రిందనున్న విశాలముగు గదులకు రెంటి కిని నాగా రెండుగదులు మేడమీదనున్నవి నిర్మింపబడి యున్నవి. మూలదృష్టితో బరికించువారికి పైగదులు క్రిందిగదులంత విశాలము గనే యున్నట్లు తోచును. కాని సూక్ష్మచరిత్రవ మొనరించువారికి, క్రిందగదులకన్న పైగదులు రెండేసియడుగులు చిన్నవిగానున్నవని తోచడంబోదు. ఆరెండుగదులక నడుమనున్న నాల్గడుగులచిన్న గదియే గుప్తమందిరము. అది సరిగా నొక్కమనుష్యుడు తిరుగుటకు మాత్ర ముచతాశము గలకు అందొక చిన్న మేజుయును, నొకకర్చీయు వాస్తవవికరములును గలవు. ఇవిగాక యెడచిన్నసీసాయును ఖాళీగా నున్నగాజుగ్లాసును క్రిందబడి దొరుకుచున్నవి. కర్చీలోగూరుచుండి తలను చేతులను మేజుపై కానుకొని, రాధాపతి యందు నిర్ణీతయై పడి యుండెను. అచింతల దగ్గరనే మేజుపై నొక కాగితములకట్ట యుండు బడియున్నది. ఆకాగితములపైన “ఆత్మకథ” అని వ్రాయబడి యున్నది. గోవిందరావు, క్రిందనున్నసీసాయు గ్లాసును చూడవచ్చుచి—

“ఓ! భయంకరమైన విషపాపాణము!” అనిపలికెను. తన వాత నాతడూ కాగితములకట్టను బయటకుదీసి, గుప్తమందిరముబల్లకు మగల జాగ్రత్తిగాచూసి, హాలులోనికివచ్చిగూర్చుండి కాగితమును విప్పెను. ఆదృశ్చిత్రము చూడకు సత్యమెఱుఁగు నాశ్రియతోచదవ సాగింది. అది చూశ్చింది నిధముగానున్నది—

ఆత్మకథ

“ఇప్పుడు నేను ముఖ్యముగా నామూర్త్యకథను నాఘోరమైన యాత్మహత్యాకాండమును లోకమునకు వివరించుటకు మేతువు— కొన్నిదినములనుండియు నేనుహాశయుని నే నుత్ప్రేక్షగుణసంపన్నుడగు పెద్దమనుష్యునిగానెంచి గౌరవింపుచుంటినో యానిరూపకశిఖా నుణియగు నోనిందరాయుడు నన్ను ఘోరకాత్మసునిగఁడలంపక, విధి

సంఘటనములకుఁ గట్టువడి తత్తత్కార్యములకుఁ జేస్తననుచుముల
యం దొకప్పుడలగిన కావడిగాఁ దలంచిన నొక్కసాగుటచే నుదనని
మాత్రమే! అకుహళముఁజొక్కిన మాత్రము నా బిజాశయమును
గుర్తింపఁజేసెను—నామహిమమాన్యలోక మెట్లును బలించినను నా
వశ్యాశ్రమైవ నిలిచియున్నది, నేను చిన్ననాటినుండియు, పెంచి పెద్ద
దానినిగావొనరించి హృదయపూర్వకముగఁ జేమించిన నా మేన
కోడలుగను నట్లువలె భావిజీవనసౌఖ్యమునుగోర్చి యిప్పుడు నాప్రాణము
లను నేను మనసార కరత్యజించుచున్నాను. అనిడ్డ తన ప్రేమసర్వ
స్వము నెవ్వరికి నుపార్పించిరియెనో యున్నదో నెవ్వరొకయును నియండు నే
నకారణము శ్చుభ్రభవము బుడార్చి నర్వనాశవయ్యెననిన నంగల్పించి
తిని. కాని, నా కారణము న్యాయముగ నొనరించిన యవరాధమేమి
యున్నది? ఏమియునులేదు. అట్టిచో నే నాతనిపై నిట్టి మత్సరము
వహించుట దానినిగొప్పక నగియున్నది! అమానుషమైనది! అజ్ఞా
స్పదమైనది!

“నేను భగవంతునిసంతవఱకును అయువనిపైఁ బ్రబ్వర్తిల్లు
చుండు మన్మాదపాతర్థిత హేతుశూన్యశాస్త్రవాగ్నిజ్వాల చల్లార
నేరదు. అది చల్లారసంతవఱకును నామేనగోడలి ప్రాణములకు శాంతి
లేదు—సౌఖ్యములేదు. అందులకై—నాప్రాణములను గోల్పోవుట
తప్ప సాధనాంశములేదు. నాయాత్మహత్య కిది యొక ముఖ్యకార
ణము—స్థూలదృష్టితో విమర్శించువారికి నాయాత్మహత్య యొక నీచ
తమకార్యము! కాని, సూక్ష్మదృష్టితో నాలోచించినచో నే నొక
మహాత్మరమును స్వార్థత్యాగము నొనరించినది నోపకపోదు. ఇట్టి
మనస్సంతృప్తి—ఇట్టి గర్వము—నాకు చింతాశూన్యమగు నానంద
మును, ఈమరణ సమయమునందు నాకు గలిగించుచున్నది.

అత్యంత లాఘవముతో—అతి చాతుర్యముతో—ఎన్నచో
భగవంతుడు కల్పింపనున్న యవిలంఘనీయపరిస్థితుల నెదుర్కొనుటకై
ముందుగనే తగినపన్నుగడలను బన్నుకొనుచు నేనెట్టి చిత్రాచిత్ర
కార్యములనో యొనర్చితిని. కాని, భగవత్సంకల్పమనూహ్యమైనది!

అనివార్యమైనది! మానుషులమనస్సు నుద్ధరియెదుట గవర్నమెంటు బనికీ గాదు. శుభములేర్పడునని నేను నానా సాధనతో చూచుకున్నా తెలిసికొనుట గలిగెతిని! అహోహా! ఎట్టిభయోపదేశములు ఎట్టి భవనవనివర్తనము!! ఎట్టి భగవద్దీక్ష!!

“అట్టివాత్సలీలకర్మ కార్యలనుచు నభిలాష్యత్వములేదు, నీచమనియు, ననేకలు సామాన్యమగు జీవితము. తాసి చెప్పెను సులభము! ఆచరించుటకష్టము! నాజీవనవార్తమున ఘటిల్లిన దుర్మటవరిసికూలే—మరియొకవ్యక్తి నెవ్వనికైన నుద్దలియింపనయెడల ఆవ్యక్తి మాత్ర! మింతింకను నొనరించుననిన తాత్పర్య మేమియుంచునో—ఇంతింకను నానరించుట—నానా సంగ మేదైవములేదో బుద్ధిమంతులు యోచింతురుకాక!

“నేను నీమనఃరాజ్యమునం దొక యున్నత శ్రీమంత కమ్మనంశమున జన్మించితిని. నాతండ్రికి నేనను. నాతరువాత నొకయీడు బిడ్డయు జన్మించెను! అయామిడ్డపేరు నానీ. మానానీ చాలసౌందర్యవతి. నాతండ్రి నుద్వీరువునను నీవ పూర్ణమనముగఁ బెంచెను. నానహోదా! గంగామిషంబున నుద్వీరత్వమునందే నా జననమునను నొకయును శాశ్వతముగఁ జదివించి మాజానీయు నేనును, మహాదైవ్యర్థములనడచు నీయీమనః నానందములమై యున్న సత్కాలమునం దొక దుర్మార్గున ఘటనము సంభవించెను. అటున మహాదైవ కలుగినంతయెడల, ఈదైవయు నాత్మహత్యయు గలుగఁగలది! మాజీనిత దైవయు నీయీమనఁ దుంకి యుండెడిది!

“నవరథకాలమునందలి యొకరాత్రు విద్యులనంధ్యాసమయమున, నేనును—నాననీయును, మాగృహలోబ్యానాంతరమున, చింతదక్కి, భేదములేర్పడెనంతగా—నానీ, యుద్వీరమున లాగియోద్యోగి, యశ్వరోహిమై ముందువచ్చునని యెఱుఁగెనా! నీవును విని మేమిరువురమును భాగ్యచానకమున నొక మాస మావరిం జూచుచుంటిమి. ఇంతలో—దైవఘటనమున, ఒక భూమిము జరిగెను. అశ్వారోహి మాముద్యాన ద్వారమును నమీనుంచినంతనే యశ్వ

మొందుచేతనో బెదరి యాయుద్యోగిని క్రిందబడవేసెను. ఉద్యోగి బలమైన దెబ్బలు తగిలినందున నాతడు నిస్సృహుడై పడిపోయెను. ఆపరిస్థితిలోనుండినులూరి గాంతుచుండిన మే మిత్యుహులు దగ్గటకు బోయిచూచితిమి. అశ్వికవినుచుట గాయమై పడుచు పిల్లను ధార కా గాంతుచుండెను. బూడిదయగు నాచెల్లెలు వెంటనే తిరుచేలాండులు మురుచీరి, తగ్గినవల్లబడ నుతో క్షుణ్ణుగఁగితిమి. తుడఁ గాయునలగ్నహరి శరమునకు గూడ గొనిపోయి చికిత్సచేయఁపొగితిమి. నాతఁడె మాయా దరణబుద్ధికి మిగుల నానందించెను.

“అప్పుడు నాచెల్లెలు నిండుజన్మనకున నలరారుచుండెను. ఇదిను మాజానకి యానూతనుని బుచ్చరించుటయందు నాతఁడొ యెట్టియాటంకము నొనరింపలేదు. అదియే నేటి యానందముల కన్నిటికిని మూల కారణము. జానకి ప్రభనువీక్షించుననే యానూతనుని హృదయమున గ్రేమించెను. అహోగాత్రము లాబాలిక మిగులశ్రేయఃవహించి, యాత నికిఁబరిచర్యచేయుచు, నాతనికి వాంఛనీయవస్తువులను నమకూర్చుచు నన్నిధి నెడబోయిచుండనుండెను. కాలక్రమమున వానిప్రేమబలవత్తరమై బోవుచుండె. ఇదియు, మా తండ్రిగారి, నేను గాని యామె నెట్టి యాటంకమును బెట్టఁగలిగి. ఆ యాగంతుఁడని పేరు గాజాపతి, రాజాపతి శరీరము రెండునెలలకు నయము యొను. ఆతని శరీరము నయమై నెడలిగోవునంతలో, మాజానకి, గర్భచిహ్నములు పొడసూపెను. అదినమనుండియు నా గాలిక లజ్జావత్తియై మాకు దనమొగము చూపుటకు భీతిల బొచ్చెను. నాతండ్రి యామె గర్భచిహ్నమును స్పృశముగఁదెలిసి కొని, యగ్నిహోతునివలె భగ్గున మండిపడియెను. ఆయన నా సోదరి ప్రేమరత్నమునందు మిగుల విరక్తుడైపోయెను. రాజాపతి క్రైస్తవమతస్వీకార మొనరించినవాడగుటయే నాతండ్రి యాగ్రహమునకుఁ గారణము. అతఁడు నాతండ్రి కోపమునకు భీతిల్లి వలాయు తుండైపోయెను. నేను నాతండ్రి యాగ్రహమును తగ్గించుచు— నాసోదరిపక్షముం బూనియుండితిని? కొన్ని నెలలకు నాసహోదరి కొక

ముద్దుబిడ్డగలిగెను. ఈలోపల నాతండ్రి చాలవ్యాధిగ్రస్తుడైనందున చుంచు బ్రాహ్మణులు అందుకు సారథములొసంగి నేనునక్షత్రముడ బేక బోయెను. జానకి యొకటికొకటి తనముద్దుబిడ్డం గొనినచ్చి నాతండ్రి యెనిసిలోనుంచి క్షమాపించుచు యేసునందొడంగెను. అప్పుడతనకుని వ్యాధియును కలిగిపోయెను. దాహతీవదనముం బరికించి నంతనే యూరని మనస్సున విచరీతవరవర్తనలుగలిగెను. అయిన యాబాలి కను మాటసూటికిని సాధ్యమను జానకీగల్గిన దుర్గతికి ముఖుండు దొడంగెను.

“సత్యవతి యనువే రాబాలికకు నాతండ్రి యేపెట్టెను. తరువాత నాతండ్రి తనస్వార్థిజ్ఞమునగుతనను మూడుభాగములుగా నొనరించి. ఒకభాగమును నూనెను, ఒకభాగమును జానకికిని, మూడవ భాగమును సత్యవతికిని పంచియిచ్చి, యట్టియరణశాసనము నొకదానిని రచించి. రచించిన నాల్గవనాడే పరలోకమునకుడయ్యెను. నాతండ్రి పురణించినపిదప నేనును నాసోదరి కేలోపమును గలంగకుండ కాపాడుచుతిని. సత్యవతి కొకనత్తరసాగ్రముమైన నిండుకమునువే విపరీతమైన మురియొక దుష్ప్రభులవలన జటిగెను. ఒకదినమున నాసోదరి యొకచారావతీకం గొనినచ్చి దానిని నాయెదుట నిడి యేసునందొడంగెను. అవతీకయందు జానకీభర్తయును రాజాపతి వృత్తాంత మిన్నికాళ్ళకు చెలిసెను. ఆతని కొక సెద్దయుద్యోగము సాగిప్తించినట్లును, హైదరాబాదునందలి యొకత్రైస్తవాలయమున నాతడు అచారతమ్యయను కొక త్రైస్తవనుండును వివాహమాడు నట్లును అవతీకయందు ప్రచురమయ్యెను. తనభర్త తిరిగి వివాహ మాడువారైనాడని వివాహానికి సహింపకాలక ముఖుండుదొడంగెను. ఆమెను నే నెన్నినిధనంల సాంత్యనవాళ్ళనుల నూర్కాబ్రయత్నించినను ఫలము గలుగలేదయ్యెను. అవివాహమును జఱుగనియరానిదము, నెట్లును నా నామిదిమనుషులకునుచనియును, తన్ను హైదరాబాదునకు వెంటసెట్టిన యోచనమిది నినియును నాసోదరి నిర్వింధ పరుపజొచ్చెను. అందులను నేనును చుతింప లేదు. నాసోదరియొద్ద

తృప్తియు నొనరించుటకు బ్రయత్నించుచు, నీ విట్లుండెను—అమ్మాయీ! నీ దౌర్భాగ్యమునకు నా నానావిధముల నీ కట్టి కంటనకు జటిగెను. అతడు నీ పేరైతను వలంపక వివర్ణించిపోయి, నాకు విరాహమాడ నున్నాడు. అట్టి విశ్వాసమునుతో నీ కేసు నంపింక. నీవు వానిని సంపూర్ణముగ మోచినప్పుడు దైవానుగ్రహము! నీకు సజీవసువర్ణ ప్రతిష్ఠాపతియాయగు నా ప్రీతిమరత్నము కలిగినది. ఈబాలికం జూచుకొని, నిశ్చింతతో కాలముగడుపుము. ఈవెట్టియాశనుమానుము

నా పలుకుటకు విని నాసోదరి యలుకఁదాల్చెను. అన్నా! నాయెదుట నాస్వామిని నీవు మోచింతువు నా కెంత హృదయవ్యధాకరముగనుండునో నీవు తెలిసికొనుచున్నావు. ఇంతటినుండియు, నీవు నాపతిని నిందించిపో, నేను విని సహించజాలను. ఆమనయెట్టిపాపము డైనను, సాజీవితేశ్వరుడు కాకపోయె నీవు నా గొట్ట వన్నుట కనుమ తింపవలయుననివేనీ, నేనే స్వయంబుగా, మరలను. వాధర్త నానాక కాగ్రహించి తన స్వహస్తములతో నన్ను దంపనకు నా కదియే స్వర్గము అని పలికెను. జానకీ చాల పట్టువలగలది. ఆమె సిన్ధుధ నుధికమై పోయెను. నీకన్నివిధముల ప్రయత్నించెయు సఫలకృతి ప్రియత్నుడను నాదాలకపోయెనని; కాని యాకార్యము నా కత్యంత దుర్భటుముగాఁ దోచుచుండెను. వాత్సావత్రికయందు వివరములేమి యును లేవు. రాజాపతి యెచ్చటనుండెనో— హృదరాబాదులంటి పెద్ద పట్టణమునఁ దెలిసికొనుట సులభసాధ్యమైన కార్యము కాదు. నిన్ను నేను ప్రయాణముగాఁ జప్పవయ్యెను. బిడ్డను బాగులనద్ద నింటనే యుంచి, నేను నాచెల్లెలులు మాత్రమే బయలుదేరితిమి. నాచెల్లెలు బయలుదేరునప్పుడు, సత్యవతి ఛాయాపటములను రెడింటిని, తీయించి వెంట నుంచుకొనెను.

“హృదరాబాదునకు చేరిన కప్పునాక; రాజాపతియునికి గ్రహించుటకు నేను చాల క్రమమడితిని. తుంక కట్టో గ్రహించగల్గితిని, ఒక గొట్టి యుద్ధముకాలమున, నేనును నాసోదరియుఁగలసి యాశనినివాన మునకుఁ బోయితిమి. ఆమందిరముయొక్క ముందిరి యంగణమున

మా కెవ్వరునుఁ గాన్పింపలేదు మే మిద్దరమును అచ్చటనున్న యాసనములు రెండింటిలో మాయంతట మేమే కూర్చుంటిమి. కొంతసేపటికి ఇల్లగ్గిడుదుస్తులతోనున్న యొకకాంత వచ్చి మా యాగమనముంగూర్చి ప్రశ్నించెను. అప్పుడు నేను “రాజాపతిగారితో నించుక సంభాషింపవలసియున్నది! వా రెచ్చట నున్నారు?” అని యడిగితిని. ఆ రమణి— “నేను రాజాపతిగారిభార్యను, మీరు వచ్చిన కార్య మేమో న్నాతోఁ జెప్పవచ్చును!” అని పలికెను.

“ఆ మాటలు చెవినిఁ బడుటతోడనే నాసోదరి కాపాదముస్తకమును జ్వలించిపోయెను. ఆమె పండ్లుకొఱుచు, కోధావేశమున వణకిపోవుచు—“ఏమేమీ! నీవు రాజాపతిగారిభార్యవా? అన్యతప్రలాపము!—నీవుకావు! నిజమైనభార్యను నేను, ఆయన నన్ను విధ్యుక్తముగ వివాహమాడి సంతానముంగూడఁ గాంచియున్నాఁడు!” అని పలికెను. ఆ మాట విని యాపడతి నాసోదరిం గాంచి పరిహాసము చేయుచు, “ఓహోహో! ఇప్పుడు తెలిసినది! నీవా? ఆ వెఱ్ఱివాడు నీ తండ్రియో? ఇతఁడు నీయన్నయో! నాభర్త కేదియో తానుచేసిన యుపకారమునకుఁ బ్రతిఫలముగా తన పుత్రీకను ఘెండియాడుమని బలవంతపడువగా నాభర్త విధిలేక నీతో కొన్నినాళ్ళు వలసినవచ్చెనట! ఆసిగ్గుమాలిన యాడుదానవు నీవేనా?” అని పలికెను. ఆ యాక్షేపణమునకును— అన్యతాలాపములకును, నాకు జాల కోపము వచ్చెను. నేను బిగ్గటగా కేకలు వేయుచు, “నీవు మమ్ములను నిందించుట మాత్రమే యెఱుంగుదువుగాని, నీభర్త యొనరించిన కార్యము వలన నెంతప్రమాద మిప్పుడు మీతలపై నున్నదో నీ వెఱుంగఁజాలవై తివి! నాసోదరిని నీభర్త వివాహమాడి కొన్నినాళ్ళు కాపురముచేసినట్లు నీవే యొప్పుకొనుచున్నావు! ఇట్టి నీవు రాజాపతిని మరల నెట్లు వివాహమాడితివి! ఒకభార్య యుండఁగా రెండవఘెండి చేసికొనుట క్రైస్తవ ధర్మవ్యతిరేకము, గాదా? అందులకై నేను నీభర్తను నిర్భాక్షేపణముగ జైలునకుఁ బంపఁగలను!” అని పలికితిని.

“ఆ మాటలతో గృహంతరమునందున్న రాజాపతి కలుగు లోని త్రాచుపామునల బయటకువచ్చెను. అతనిని గాంచుటతోడనే, నాసోదరి శోకించుచు పాదములపైబడి, తనచేతిలోని ఛాయాపటము నాతనికిచ్చి—“మహాప్రభూ! ఇది నీప్రతిబింబము! మనప్రేమఫలము ఈబాల ఘుద్దుమొగముం జూచియొనను నన్ను కరుణించి, పాలింపుము నేను నీదాసిని. నన్నన్యాయముచేయుట నీకు శ్రేయస్కరముగాదు.” అని రాళ్లు కరిగినట్లు శోకించుచు, పార్థిం చెను. కాని యాశిలామయ మానసుని మనస్సు రవంతైన ద్రవింపలేదు అతఁడొపటమునుమాత్ర ముగైకొని, “జానకీ! నన్ను వెదకుచు కనుక్రమవహించి నీవిచ్చటకీ వచ్చితివి. కాని నీకక నిచ్చట నావద్ద స్థానములేదు, మనకొక స్త్రీ శిశువు జనించినయెడల దాని సంరక్షణభారము నాయదియే! ఆశిశువును నాకప్పగింపుము. నీకేమైన ద్రవ్యము కావలసినయెడల నాకు లేఖామూలకముగఁ దెలియజేసినచో పంపుచుందును.” అని పలికెను.

వాని యన్యాయ బద్ధవచనశ్రవణమున, నాకత్యంతాగ్రహము గల్గెను. నేను వానిని చంపివేసినను పాపములేదని తలంచితని. అట్లహాసముచేయుచు, నేను రాజాపతిని చంపుటకు మిడికిడి బోయితిని. కాని నాజోదరి నాచెయదమున కడ్డుపడి శాంతింపఁజేసెను. మేము రాజాపతిని నయభయోక్తులచే నెంతతరచినను ఫలముగలుగకపోవుట చేత నచ్చటనుండి కదలిపోవలసినవారమైతిమి.

“క్రైస్తవ మతధర్మముల యందు, బహు భార్యపరిగ్రహణము మహాపరాధము. అందుచేత నేనొక్క ఘటించుటకు న్యాయవాదిని యుమించి, తుదకు రాజాపతికి కోర్టుమూలకముగా. పదిసంవత్సరముల కరినకారాగృహశిక్షను గల్గింపఁ గలిగితిని. న్యాయస్థానము తీర్చినతీర్పు నాలకించి జానకీ చాలదుఃఖించెను. జెయిలునకుఁ బోవునప్పుడు, రాజాపతి నన్నుఁగాంచి తీవ్రకంఠస్వరమున—తాను కారాగృహమునుండి మరలి వచ్చిన వెంటనే నన్ను చంపుదునని బెదిరించెను.

“నిజముగా రాజాపతి యన్నంతస్థనియుఁ జేయఁగల సమర్థుడే కావున నాతఁడొనర్పబోవు ఘోరపరిస్థితి నెదుర్కొని, తుదకు వానినే

హత మొందర్చి పోలీసువారికిగాని, రహస్యపరాధ పరిశోధకులకుగాని
వారుక కుండ నుండవలయునని తలంచి యుదుల కనువగు పూర్వ
ములనన్నిటికి ముందుగనే యాలోచించితిని. తొలుత నాసావరమును
పూర్వ లక్ష్మీనగరమున నిల్లుగట్టితిని. లక్ష్మీనగరముంజేరినప్పటినుండియు
చూతనజీవన విధానము నవలంబించితిని. ఇక్కడికివచ్చిన మనుసటి
సత్వరమే—నానహోదరి యీలోకమును విడిచిపోయి నన్నే కాకిని
జేసినది. సత్యవతిని రక్షించి పెంచుభారమంతయు నాపైబడెను. ఈ
ప్రాంత నాసులకు నేనుచాల వృద్ధునివలె కనబడుటకై గడ్డ
మునకును, తలకును తెల్లరంగు నేసికొనుచుంటిని. గడ్డమును మీసము
లను కేశములను, సరిగా రాజాపతివలెనే కత్తిరిచుకొంటిని. నేను
సహజముగ సంతానరహిణుడనయ్యెను నాకొక కుమారుడుగలడని
యును, అతడు చెప్పినమాట వినక బాల్యమునందే గృహమును
విడిచిపోయెననియు బెజవాడలో చదువుకొనుచుండెననియు ప్రక
టించితిని. ఎందులకై న నుపయుక్తమగునని గృహనిర్మాణసమయము
నందే గుప్తమందిరము నొందు నిర్మించితిని. బెజవాడకుఁబోయి యొక
హోటలు అధికారితో పరిచయముఁ గల్గించుకొని, యచ్చటి చిరు
నాగూకు నేను వ్రాసిన లేఖలే నాకు రాధాపతియను పేర చేరున
ట్టెర్పాటు చేసికొంటిని హత్యజరిగి మరునాడు. రాధాపతియను
నాకృతితో మీయందఱకునుఁ గాన్పించినవాడను నిజముగా చౌదరి
నగు నేనేకాని వేరుగా రాధాపతియనువా డెచ్చటను లేడు.

“నానహోదరియగు జానకి కైస్తవమతస్థుడగు రాజాపతి
నెట్లు ప్రేమించెనో యట్లే రామేనగోడలగు సత్యవతి సమతము
కైస్తవమతస్థుని సంశయవాడగు నాధమునిని ప్రేమించెను. అదిగాక
న్యాధమునకిని, రాజాపతిని దూరపుబంధుత్వముగూడ గలదని తెలిసిన
తరువాత, నాకు నాధమునిపైఁగల రోత యధికముకాగా శత్రుత్వముగ
గూఢముగ హృదయమున గుప్తపఱచుకొని సమయముకొఱకు ప్రతి
క్షించుచుంటిని. ఈవిధముగా పదిసంవత్సరములు జరిగిపోయెను. కారా
గృహమునుండి వెలువడినవెంటనే రాజాపతి నన్ను హత్య గావించ

వచ్చునని తలంచితిని. కాని యాతఁడట్లు రాలేదు. మరి యైదేం జేయాందోళనములును లేకుండగనే జరిగెను. తుదకు మానత్యవతి జన్మదినోత్సవమునాటి సరిస్థితులు ఘటిల్లెను. ఈతరుణమునందే నాకు నాధమునివైగల వైరమును దీర్చుకొనఁదలచి యాశనిపై నేరము మోపి సర్కారునకు గిర్రు చేసితిని.

ఒకనాటిరాత్రి నేను భోజనానంతరమున నాపుస్తకములగదిలో గూర్చుండియుండగా—నా కొక తుపాకిదెబ్బ తగిలెను. ఆదెబ్బ నా గదిలో గవాక్షముగుండ నచ్చి గోడకుఁదగిలి క్రిందఁబడిపోయెను. నాధముని నన్ను చంపేదలచి తుపాకి ప్రేల్చినని, యపోహపడి బల్ల వైనున్న సత్యవతిశుపాకిని దీసికొని గవాక్షముగుండఁ గాల్చితిని. ఇంతలో నాశునక మొకవ్యక్తినిఁ కఱచుచుండుటఁగాంచి నాదురభిప్రాయమును మరలించుకొంటిని. అంతలో యింకొక తుపాకిగుండు రివ్వనవచ్చి నాశిరఃపార్శ్వభాగమునుండి దూసికొనిపోయి యెచ్చటనో తగిలెను. ఈచర్యల కన్నిటికిని నాధమునియే కారణమని భావించుచు నేను కొంతసేపు యోచనమునం దవుల్కిని యెచ్చటనే విశ్రమించి తిని. ఇదినఱకు ప్రేలిన తుపాకిగుండవలెవరు ప్రేల్చిరో యావివరములు నాతోపాటుగా విచారణసమయమున మీరును దెలిసికొనియున్నారు. నేను యోచనమునందుండగనే మరల వీధిలోను తట్టినధ్వనియయ్యెను. ఈసారి నిశ్చయముగ నాధముని నన్ను ముఖముఖగ నెదుర్కొనదలంచి వచ్చి తలుపుతట్టుచుండెనని నిశ్చయించుకొంటిని. ఎందులకైన నుంచి 'దని యాత్మరక్షణమునకై నాధముని వదలిపోయినపుడు తీసి నేను జాగ్రత్తపరచిన తుపాకిని పంట్లముజేబునందివకొని, పోయి తలుపు తెఱచితిని.

“నేను తలంచిన తలంపునకు న్యతిరేకముగ జరిగెను. ఈసారి యొకదీర్ఘ శరీరముగల గంభీరవిగ్రహుఁడు లోనికి వచ్చి తనంతటతానే గదిలోని యొక యాసనమునందు గూరుచుండెను. ప్రథమవీక్షణమున నే నావ్యక్తిని పోల్చుకొనఁజాలకపోయితిని. అతనిమొగమువంకకు నేను తలపోయిచూడజొచ్చితిని. అతఁడు నన్నుఁ గాంచి “నన్ను గుర్తించి

తివా?" యని యడిగెను. నేను "గుట్టింపవే"దని పలికితిని. అంత నాతఁడు తనజేబులోనికి తనచేతి నిడి "నాపేరు రాజాపతి; నేను జేయునకు" అని యేమో చెప్పబోవుచుండగానే నాకు, వదునైదువత్సరములకు పూర్వమునఁ బ్రవర్తిల్లిన సర్వవిషయములును, ఒక్కమారుగ తమిక్కుని మానసమున మెఱసిపోయెను. అతఁడు తుపాకినిఁ దీసి నన్ను చంపనుంకించుటకే జేబులోన చేయిదూర్చెనని యచు మానపడి, ఆతఁ డింకను చేయి నీయక ముందే నాధముని తుపాకితో నాతనిని కాల్చితిని.

"ఆయభాగ్యుడు దెబ్బతిని క్రిందఁబడి మరణింపక పూర్వము నావంకకు జాలినించుచూపులం బ్రసరింపజేయుచు—“చాదరీ! నీవు నన్నన్యాయముగ, చంపితివి. ఆనాడు నేను నీతో నేమంటినోకాని, యిప్పటిసిథియందు నాహృదయ ముద్రోకపూరితమై యుండలేదు. నీపై నా కెట్టి శత్రుత్వమును లేదు. నిన్ను చంపుటకై నేను రాలేదు. నీతో సాత్వికమార్గమునఁ బ్రసంగింపవచ్చితిని. నానద్ద నే యాయుధమును లేదు. నాజేబులోనిది నాతనయ ఛాయాపటము, నేను నీకు దీనిని చూపి" ఇంతనటకు చెప్పి యాతఁ డవనన్నబలుండై మాటలాడఁజాలక మరణించెను.

“నేను ఛాయాపటమున గాంచి చాల విశ్వాస్తావపడితిని. కాని నాదిరకాలశాత్రవము తీరిపోయినదనియును, తిలంచినకోరిక, పన్నిన పూవహము—సరిగ నెరవేరినదనియుఁ దలంచి సంశ్చప్తినందితిని. పూవహమంతయు నిదినటకే యేర్పరచుకొనియుండుటచేత, దాని నాచరణమునఁ బెట్టుట కారంభించితిని. నాదుస్తులను విడచి యాతనికిఁ దొడిగితిని. రాజాపతి యిదివఱలో తమయుధయుల విలాసమును చెక్కించి, మాజానకి కొనంగియుండిన యంగుళీయము నప్పటివఱకును నావేల ధరించుచుంటిని. ఆయంగుళీయమును దీసి రాజాపతి వ్రేలికి పెట్టితిని. నేను తొడిగిన దుస్తులుండఁగానే హత్య జఠిగినట్లు లోకులు తలంపవలయునని, తుపాకిని దీసి, శరీరముపైనున్న రంధ్రము నకు నూటిగాగుఱిపెట్టి దుస్తులపైగాల్చితిని. కాని యింకను గుఱితప్పుల

చేత, నుజ్జియొకనోట గాయపడయ్యెను. ఈచివయవయి విచారణ నమయమున చాల నానోపపాదములుజటి గెను. అది కూ కందజును విశదమే!

“నేనే హత్యచేయబడినట్లును, దానిని నాథముని యొనరించి నట్లును లోకము వలంపవలయునని యొక కాగితముపై “నన్ను వాళ్లు చేసినవాడు నాథముని” యనివ్రాసి నాగతుఖమును బట్టి గుర్తుదొఱుక పంతుటై—యొక గుడ్డను వెలిగించి యాజ్ఞులన ముఖమును కాల్చి, లాంతరు బోర్గిలబడుటచే కానినట్లుండుటకై యొకలాంతరును దెచ్చి తత్సమిషమునః కలకరింతుగా నెత్తిపడవేసితిని. రక్తమును—జ్వాలయు గలిసి ముఖమును వికృతముగా నొనరించుటచేత రాజాపతి యని యెవ్వరును గుఱింపజాలక హత్యచేయబడినది నేనేయని తలం చితి. ఈగంద్రగోళమునకు—ఇంతగ్రంథము జలుగుటకుకారణము.

రక్తజ్వాలయే!

“తరువాత నేను రాజాపతిదుస్తులను కృత్రిమ వేషమున కర్ణ ములగుగడ్డమునా మీనమునుగల తీగెట్టును, ఒకరైలునందిలోనుంచు కొని, ఆరాత్రియే బయలుదేరి యున్నది నాథముని, నివసించుచుండిన గోడపేటలోని తీర్థగృహమున కిది. తెల్లవాఱువరకును వేచియుండి ఉదయమున నానెడు గోదానరీతీరమునకు బాహిరమునకై చనిన సమ యముగ గనిపెట్టి రహస్యముగ నాయుంటం బ్రవేశించి, యారైలు నందిని నస్తువులతోనహ కాల్చివేసి, నాథముని తుపాకిని పొయ్యిలో బూడ్చిపెట్టితిని. కొంతసేపటికి నాథముని వచ్చుచున్న యలికిడిని గనిపెట్టి గోదానరీతీరమున కరిగితిని. అప్పటికినిగా నీతాలాంచి రాజ మహేంద్రవరమానుని వచ్చుచుతిరమున నిలిచెను. అలాంచిపై నెక్కి భద్రాచలమున దిగి, రాజాపతివేషముతో—బెడవాడ నుండి వచ్చి నట్లు భోకమునం బ్రకటమైతిని.

అరువాత జరిగిన విషయము లందఱును తెలిసినవే! కాని— భాషునక మొకటి నన్ను గుర్తించి, నా ప్రయత్నములను చాల భంగ

వరచెను. ఎనను నన్ను గుఱ్ఱించునా దుండరినియే నమ్మితిని. నామేన
 నోడలు నాధమునిని మనసారా చేసినచింతకున చాత్యాపరాధమును
 తనపై నిడుకొనుట నామనస్సున నూర్చెను. అప్పటికిని నే నెట్లున
 నీనరమును నాధమునిపైఁ దోయదలంచి గోవిందరావుగారితో వాదిం
 చితిని. కాని యాయన నావాదమును సమ్మత జనార్దనునితో చ్ఛాత్రి
 ఘటించి హత్యాయుధల నిజరహస్యము నన్వేషించుటయందు కృతా
 ద్ధుడగుచుండుటచేతను, అకారణమున నాధమునిని ద్వేషించినందు
 నలన నాకు గల్గిన పశ్చాత్తాపముచేతను, నేను మరణించినఁగాని: సత్య
 నతికి పాఖ్యముఁబ్రదికినది నేను నమ్ముటచేతిను స్వయముగానే నాత్మ
 హత్యక తెలిసింది నిశ్చింతతో జీవత్యాగము చేయుచున్నాను.”

పరిశిష్టము

పదునేడవ ప్రకరణము

మేనమామ వ్రాసిన యాత్మకథను పిని, యాతఁడు తన
 పాఖ్యము నభిలషించి జీవములను విడిచెనని తెలిసికొని సత్యవతి చాల
 సేపు దుఃఖించెను. గోవిందరావు సత్యవతి నోదార్చి, యాకాశితము
 లతోగూడ తన రహస్యముఁ గలిపి సర్కారువారికిఁ బంపి నాధమునిపై
 జనార్దనుఁ దవచేకమున నారోపించిన యపరాధమును తప్పించి
 రక్షించెను.

అత్యగృహతమైన గోవిందరావునిరహస్యమునుగొంచి లోకు లంద
 టురు, విప్రయసాధమున మునిగిపోయిరి. జనార్దనుడు చాల పశ్చా
 త్తాపమునంద గోవిందరావుని పాదములపై బడి క్షమింపఁ ప్రార్థించెను.
 వెదదొరి తన తపస్సును తెలిపకొని. దానిని దిద్దుకొనుటకై గోవింద
 రావునకు సర్దిఫికేటు నిచ్చుటకును గొప్ప బహుమానము చేయుట
 కును సర్కారువారికి సిఫార్సు చేసెను.

తరువాత సత్యవతి నాధమునులకును, శాంతా వేంకటేశ్వరులకు
 ప్రసాదముతో నివాహములయ్యెనని మేము తెలుసుకొంటున్నాము.
 ఆ నివాహములందు గోవిందరావు బహువిధముల సత్కరింపబడెను.

ఆయనను కొంతకాలము తన యింటనుంచును సత్యవతి కోరినను
ఆతని యుద్యోగధర్మ మాతని నట్లానిరించుట కవకాశ మొనంగ
దయ్యెను. ఆతః కోక వార్తాపత్రికను దెచ్చి సత్యవతికిఁ జూపెను.
అందిటున్నది.

“భయంకరమగువాత్స! రాజమహేంద్రనరము ఇన్నిసుపేట
లోన, విశ్వనాథముగారి గదితాళము వేసియుండఁగ నే, లోపల నొక
యాగంతుఁడు హత్యచేయఁబడియుండెను. విశ్వనాథముగా రారాత్రి
నాటకమునుండి యింటికివచ్చి తలుపుతెరిచి చచ్చినవానిని గాంచి
భీతిని పోలీసువానికి రిపోర్టుచెప్పెను. పోలీసువారు విశ్వనాథముగారిపై
ననుమానించి ప్రస్తుతము జైలులో నుంచిరి. అనుమానింపఁబడిన
వ్యక్తి హత్య నెఱుంగనని, నిరాకరించుచున్నాడు! హత్యారహస్య
మభేద్యముగ నున్నది!—” గోవిందరావు వార్తను సత్యవతికిఁజూపి,

“అమ్మాయీ! భగవంతుఁడు నాకొక కింకొక హత్యాభి
యోగవిమర్శనమును సిద్ధముగ నుంచివాఁడు. ఈప్రపంచమును, మనలి
తనమునందు, శాంతముగ నుండనిచ్చుట యీశ్వరుని సంకల్పము
కాదు గాఁజూలను” అనిపలికి, యాహత్యాభియోగమును విమర్శింప
నరిగెను.

— సంపూర్ణము —

కలప కౌల త జంత్రి

గ్రంథకర్త:

శ్రీమాదిరెడ్డి పానకాలనాయుడుగారి

వెల 2—0—0

